

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΑ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΗΛΙΟΥ 14 | 1 / 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1972 | ΑΡΙΘ. 7 - 8

ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'

LIPI. Ἐπίστασθε γάρ καὶ καλῶς ἐπίστασθε τὰς ἱεράς
γραφάς, ἀγαπητοί, καὶ ἐγκεκύφατε εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ.
πρὸς ἀνάμνησιν οὖν ταῦτα γράφομεν. 2. Μωϋσέως γὰρ
ἀναβάντος εἰς τὸ ὄρος καὶ ποιήσαντος τεσσεράκοντα ἡμέ-
5 ρας καὶ τεσσεράκοντα νύκτας ἐν νηστείᾳ καὶ ταπεινώσει,
εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός· *κατάβηθι τὸ τάχος ἐντεῦθεν, ὅτι
ἠρόμησεν ὁ λαός σου, οὓς ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου· πα-
ρέβησαν ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς, ἐποίησαν ἐαν-
τοῖς χωνεύματα.* 3. καὶ εἶπεν Κύριος πρὸς αὐτὸν· *λελάληκα*
10 *πρὸς σε ἅπασι καὶ δις λέγων· ἐώρακα τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ ἰδοὺ
ἔστιν σκληροτράχηλος· ἕασόν με ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς, καὶ ἐξα-
λείψω τὸ ὄνομα αὐτῶν ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ποιήσω οὐ
εἰς ἔθνος μέγα καὶ θαυμαστὸν καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τοῦτο.*
4. καὶ εἶπεν Μωϋσῆς· *μηθαμῶς, Κύριε· ἄφες τὴν ἀμαρτίαν*
15 *τῷ λαῷ τούτῳ, ἧ καμὲ ἐξάλειψον ἐκ βίβλου ζώντων.* 5. ὦ
μεγάλῃς ἀγάπῃς, ὦ τελειότητος ἀνυπερβλήτου· παρρη-
σιάζεται θεράπων πρὸς Κύριον, αἰτεῖται ἄφεςιν τῷ πλή-
θει, ἧ καὶ ἑαυτὸν ἐξαλειφθῆναι μετ' αὐτῶν ἀξιοί.

4/5 Ἔξοδ. 34,28. Δευτ. 9,9 | 6. ἐξ. Δευτ. 9,12. Ἔξοδ. 32,7-8. Δευτ.
9,13. Ἔξοδ. 32, 10. | 14/15 Ἔξοδ. 32,31-32.

1. καὶ : λ. I. | 4. ἀναβάντος ΙΛΚΣ : ἀναβαίνοντος Α | 6. Θεός ΛΚΣ : +
Μωυση Α : Μωσῆ + I | 7. οὓς ΑΙΣ : ὄν ΛΚ | 8. αὐτοῖς ΑΙΚ : + καὶ
ΑΣ | 9. Χώνευμα ΛΚΣ | 15. ὦ : λ. I | 17. θεράπων : δεσπότης I.

LIV. Τίς οὖν ἐν ὑμῖν γενναῖος, τίς εὖσπλαγχνος, τίς πεπληροφορημένος ἀγάπης; 2. εἰπάτω· Εἰ δι' ἐμὲ στάσις καὶ ἔρις καὶ σχίσματα, ἐκχωρῶ, ἄπειμι, οὐ ἐὰν βούλησθε, καὶ ποιῶ τὰ προστασσόμενα ὑπὸ τοῦ πλήθους· μόνον τὸ
5 ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ εἰρηνευέτω μετὰ τῶν καθεσταμένων πρεσβυτέρων. 3. τοῦτο ὁ ποιήσας ἑαυτῷ μέγα κλέος ἐν Χριστῷ περιποιήσεται, καὶ πᾶς τόπος δέξεται αὐτόν. *τοῦ γὰρ Κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.* 4. ταῦτα οἱ πολιτευόμενοι τὴν ἀμεταμέλητον πολιτείαν τοῦ Θεοῦ ἐποίησαν καὶ ποιήσουσιν.
10

7/8. Ψαλμ. 23,1....

1. ὑμῖν ΑΚΣ: ἡμῖν ΙΑ | 3. σχίσμα ΑΚ | 9. τοῦ Θεοῦ πολιτείαν Ι: τοῦ Θεοῦ: λ.ΑΚ.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΡΩΜΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α' ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

(Ἀπόδοσις εἰς ἀπλὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν).

LIII. Γνωρίζετε βέβαια καὶ γνωρίζετε καλὰ τὰς ἱεράς Γραφάς, καὶ ἔχετε ἐγκύψει εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Πρὸς ἀνάμνησιν λοιπὸν γράφομεν ταῦτα (διὰ νὰ τὰ ἐνθυμηθῆτε). 2. Ὄταν λοιπὸν ὁ Μωυσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος καὶ ἔκαμε τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας νηστεύων καὶ μὲ ταπεινώσιν, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός· «κατέβα τὸ ταχύτερον ἀπὸ ἐδῶ, διότι ὁ λαός σου ἠνόμησεν (ἡμάρτησεν), αὐτοὶ τοὺς ὁποίους ἠλευθέρωσες ἀπὸ τῆν γῆν (τὴν χώραν) τῆς Αἰγύπτου· γρήγορα παρεστράτησαν ἀπὸ τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον τοὺς διέταξα (νὰ βαδίξουν), κατεσκευάσαν διὰ τὸν ἑαυτὸν των εἶδωλα χωνευτά». 3. Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· «ἐλάλησα πρὸς σὲ ἅπαξ καὶ δύο φοράς (πολλάκις), λέγων· εἶδα τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ ἰδοὺ (ἀπεδείχθη, ὅτι) εἶναι σκληροτράχηλος (δύσκαμπτος, ξεροκέφαλος)· ἄφησέ με νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσω, καὶ νὰ ἐξαλείψω τὸ ὄνομά των ἀπὸ κάτω εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ

Ἢὰ σὲ κάμω (ἀρχηγόν) ἑνὸς ἔθνους μεγάλου καὶ θαυμαστοῦ καὶ πολὺ καλυτέρου ἀπὸ τοῦτο». 4. Καὶ εἶπεν ὁ Μωυσῆς· «ποτέ, κατ' οὐδένα τρόπον, Κύριε· συγχώρησε τὴν ἁμαρτίαν εἰς τὸν λαὸν τοῦτον, ἄλλως ἐξαφάνισε καὶ ἐμὲ ἀπὸ τὸ βιβλίον τῶν ζώντων». 5. Ὡς μεγάλης ἀγάπης, ὡς τελειότητος ἀνυπερβλήτου (ποὺ κανεῖς δὲν τὴν ξεπερνᾷ ! Μὲ θάρρος ὁμιλεῖ ὁ δοῦλος πρὸς τὸν Κύριον, ζητεῖ τὴν συγχώρησιν διὰ τὸ πλῆθος, ἄλλως ἀπαιτεῖ νὰ ἐξαλειφθῇ (ν' ἀφανισθῇ) μαζί μὲ αὐτοὺς καὶ ὁ ἴδιος.

LIV. Ποῖος λοιπὸν μεταξὺ σας εἶναι γενναῖος, ποῖος εἶναι εὐσπλαγγος, ποῖος εἶναι πληροφορημένος μὲ τὸ μήνυμα τῆς ἀγάπης; 2. Ἄς τὸ εἶπῃ· ἂν δι' ἐμὲ ἐγίνεν ἡ στάσις καὶ ἡ διαμάχη καὶ τὰ σχίσματα, παραχωρῶ τὴν θέσιν μου, φεύγω ὅπου θελήσετε, κάμνω ἐκεῖνα ποὺ ἤθελε διατάξει τὸ πλῆθος· (ἀρκεῖ μόνον τὸ ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ νὰ εἰρηνεύῃ μαζί μὲ τοὺς κανονικῶς ἐγκατεστημένους πρεσβυτέρους. 3. Ἐκεῖνος ποὺ ἤθελε κάμει τοῦτο, μεγάλην δόξαν θὰ περιβληθῇ ἐν Χριστῷ, καὶ κάθε τόπος (εὐχαρίστως) θὰ τὸν δεχθῇ. «Διότι τοῦ Κυρίου εἶναι ὄλη ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς (καὶ ὅλα, ὅσα ὑπάρχουν εἰς αὐτήν)»· 4. Αὐτὰ ἔκαμαν καὶ κάμνουν ὅλοι, ὅσοι πολιτεύονται (ζοῦν καὶ ἐνεργοῦν) σύμφωνα μὲ τὴν ἀμεταμέλητον πολιτείαν τοῦ Θεοῦ (σύμφωνα μὲ τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὰς ὁποίας δὲν θέλει ποτὲ μετανοήσει).

(Συνεχίζεται)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»,
Ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140).

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Πεντηκοσταρίου.

Ἀπὸ τοῦ Πάσχα, ἡ Ἐκκλησία εἰσέρχεται εἰς τὸ πνευματικὸν κλίμα τοῦ Πεντηκοσταρίου. Εἶναι κλίμα χαρᾶς καὶ ψυχικῆς ἀνέσεως, πηγάζον ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς ἐνδόξου ἐγέρσεως τοῦ Κυρίου, δι' ἧς «πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια». Ἡ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι διαπεποτισμένη ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον μὲ τὸ φῶς καὶ τὴν χαρὰν ταύτην. Ἰδιαιτέρως ὁμως τὸ ζῆ κατὰ τὴν ἀρχομένην περίοδον. Ὁ νέος ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ἀπεργάζεται ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ χάρις τοῦ Ἀναστάντος Χριστοῦ, εἶναι — θὰ ἠδύνατο νὰ εἶπῃ τις — ὁ «πασχάλιος» ἄνθρωπος. Ὁ ἄνθρωπος δηλαδὴ τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἐλευθερίας, τὸν ὁποῖον ἐλύτρωσεν ὁ Χριστὸς ἐγεῖρθεὶς ἐκ νεκρῶν καὶ ζωὴν τῷ κόσμῳ χαρισάμενος. Ἄς μὴ λησμονοῦν τοῦτο ποτὲ οἱ λειτουργοὶ καὶ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἰδιαιτέρως δὲ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ Πεντηκοσταρίου, ἃς διαποτίζον μὲ τὸ χαροποιὸν αὐτὸ πνεῦμα τὸ ποιμνιὸν τῶν διὰ τῆς λατρείας καὶ τοῦ κηρύγματος.

Αἱ λείαι βαθμίδες.

Ἡ Ἁγία Γραφὴ συνιστᾷ εἰς τοὺς νέους νὰ πλησιάζουν συχνὰ τοὺς «συνετούς», ἥτοι τοὺς ἔχοντας τὴν ἐν Κυρίῳ σωφροσύνην καὶ σοφίαν πιστούς, διὰ νὰ διδάσκωνται παρ' αὐτῶν τὴν ἀληθινὴν εὐσέβειαν. Καὶ τὴν δίψαν αὐτῶν ἐξεικονίζει μὲ τὴν φράσιν ὅτι αἱ βαθμίδες τῆς θύρας τῶν «συνετῶν» πρέπει νὰ ἔχον καταστῆ λείαι ἀπὸ τοὺς πόδας τῶν συχνῶν τούτων ἐπισκεπτῶν.

Τοιαύτη, κατ' ἐξοχίην, πρέπει νὰ εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς θύρας τοῦ καλοῦ ποιμένου. Οὗτος δὲν ἀρκεῖ νὰ κινῆται πάντοτε πρὸς τοὺς νέους, διὰ νὰ νοσητῇ καὶ βοηθῇ αὐτούς εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν, ἀλλὰ νὰ εἶναι καὶ τόσο ἐγκυστικός δι' αὐτούς, ὥστε νὰ τὸν ἐπισκέπτωνται συχνά, ἀναζητοῦντες εἰς τὸ στόμα του σωτηρίους συμβουλὰς καὶ λύσεις διὰ τὰ προβλήματα τῶν. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου ἀποδεικνύεται ἀκριβῶς δι' αὐτῆς τῆς πνευματικῆς

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΟΥ «ΣΤΑΥΡΩΣΙΜΟΥ» ΚΑΙ «ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΟΥ» ΠΑΣΧΑ

Τὸ βαθύτερον νόημα τοῦ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων πιστῶν ἑορτασμοῦ τοῦ «σταυρωσίμου» καὶ «ἀναστασίμου» Πάσχα εἶναι ἀφ' ἐνὸς ἡ κατανόησις τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου, ὃπερ ἐκορυφώθη εἰς τὸν σταυρικὸν θάνατόν Του καὶ εἰς τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ «μέθεξις» τῶν κυριωτέρων τούτων πτυχῶν τῆς ζωῆς τοῦ Σωτῆρος καὶ ἡ συμμετοχὴ ἡμῶν εἰς τὰς σωτηριώδεις ἐκφάνσεις τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Οἰκονομίας. Ὅθεν ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ «μετουσία τῆς ἐν Σιών δεσποτικῆς ἱερουργίας» καὶ ὁ προσανατολισμὸς τῆς θελήσεώς μας εἰς τρόπον, ὥστε, μετέχοντες τοῦ μυστικοῦ βίου τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον ἔχομεν ἐνδυθῆ διὰ τοῦ βαπτίσματος, νὰ «συμπορευθῶμεν αὐτῷ καὶ συσταυρωθῶμεν καὶ νεκρωθῶμεν

ἐλκυστικότητος, δι' αὐτῆς τῆς φθορᾶς τῶν βαθμίδων τῆς θύρας τοῦ καλοῦ ἱερέως.

Ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπικρατεῖ συνήθως ἡ ἄποψις ὅτι, εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ Χώρα μας δὲν ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ πρόβλημα ἀλκοολισμοῦ, καὶ συνεπῶς μᾶλλον περιττεύουν αἱ διοργανούμεναι ἐκάστοτε διαφωτιστικαὶ ἐκστρατεῖαι πρὸς καταπολέμησιν ἐνὸς τοιούτου κοινωνικοῦ ἔλκους, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ὄντως μέγα πρόβλημα δι' ἄλλους λαούς. Πρόκειται ὁμως δι' ἄποψιν ὄχι βάσιμον. Οἱ ἱερεῖς μας, ἰδίως τῆς ὑπαίθρου, γνωρίζουν κάλλιον παντὸς ἄλλου ὅτι τὸ πρόβλημα ὑφίσταται, πολλοὶ χωρικοὶ ἔχον συνηθίσει τὸ ποτὸν καὶ ὑπάρχον περιοχαὶ τῆς Χώρας, ὅπου τὸ κακὸν παρουσιάζει λίαν θλιβερὰν εἰκόνα. Δὲν παρέλκει λοιπὸν καθόλου ἡ σχετικὴ μέριμνα τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἰδιαιτέρως δὲ οἱ ἐφημέριοι τοιούτων περιοχῶν καλοῦνται νὰ διαφωτίζον, μὲ τὴν ὀφειλομένην διάκρισιν, ἀλλὰ καὶ ἐπιμονήν, τοὺς ἐνορίτας των διὰ τὰ φοβερὰ ἐπίχειρα τοῦ ἀλκοολισμοῦ, τὰ ὁποῖα καὶ μόνον των ἄλλωστε διδάσκουν.

δι' αὐτὸν ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς, ἵνα καὶ συζήσωμεν». Διὰ τῶν ἑορτῶν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, τῆς Μ. Ἑβδομάδος καὶ τῆς Ἀναστάσεως «συναπερχόμεθα Χριστῷ πρὸς τὸ Θεῖον Πάθος», συσταυρούμεθα καὶ συνενταφιαζόμεθα αὐτῷ, «ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Πρβλ. Κολ. β', 12). Οὕτως, ὄντες νεκροὶ τοῖς παραπτώμασι, συζωοποιούμεθα τῷ Χριστῷ καὶ συνεγειρόμεθα καὶ συγκαθήμεθα ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (Ἐφεσ. β', 6).

Κατ' ἐξοχὴν ὁ ἄξιος ἑορτασμὸς τοῦ «σταυρωσίμου» καὶ «ἀναστασίμου» Πάσχα καθιστᾷ δυνατὴν τὴν συμμετοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν διὰ τοῦ Χριστοῦ ἐπιτευχθεῖσαν ὀριστικὴν κατὰ τοῦ διαβόλου νίκην, τὴν ζωογόνησιν τῆς «τεθανατωμένης τοῖς παραπτώμασι ψυχῆς» διὰ τῆς παροχῆς εἰς αὐτὴν τῆς ζωοποιῶ ἔνεργείας καὶ χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τὴν «ἐκ τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἀφθαρσίαν» ἐπαναφορὰν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὴν καινοποίησιν τοῦ φθαρέντος ἀνθρώπου, τὴν ἐκ τοῦ τάφου τῆς ραθυμίας ἀνάστασιν, τὴν ἀνάδειξιν ἡμῶν εἰς «υἱοὺς τῆς ἀναστάσεως», τὴν παροχὴν εἰς ἡμᾶς τῆς «ἀφθαρσίας τῆς σαρκός», τὴν ὀριστικὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ θανάτου, τὸν μετασχηματισμὸν «τοῦ σώματος τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ» (Φιλιπ. γ', 2).

Ἐξοχοὶ διατυπώσεις τοῦ βαθυτέρου νοήματος τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ «σταυρωσίμου» καὶ «ἀναστασίμου» Πάσχα εὐρίσκονται εἰς τὰ κηρύγματα τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Δειγματοληπτικῶς ἀναφέρομεν παραδείγματά τινα εἰς νεοελληνικὴν μετάφρασιν:

Ὁ Μέγας Φώτιος ὁμιλῶν κατὰ τὴν Μ. Παρασκευήν, λέγει χαρακτηριστικῶς: «Ἄς κατανοήσωμεν τὸ μυστήριον τῆς σημερινῆς ἡμέρας, πῶς δηλαδὴ ὁ Κύριος καὶ Δημιουργὸς τῶν ὄλων, ὁ ἀπεριόριστος καὶ ἐκτὸς κάθε περιγραφῆς, αὐτός, πού μὲ μόνον τὸν λόγον κρατεῖ τὴν γῆν αἰωρουμένην εἰς τὸν ἀέρα καὶ μὲ ἕν νεῦμά του κινεῖ τὸν οὐρανὸν καὶ συγκρατεῖ τὸ σύμπαν εἰς τὴν παλάμην του, ἃς κατανοήσωμεν πῶς εἶναι κρεμασμένος ἐπάνω εἰς τὸν σταυρὸν καὶ παραδίδει τὰ χέρια του εἰς τὰ καρφιά καὶ καρφώνεται εἰς τὰ πόδια καὶ τρυπᾶται εἰς τὴν πλευρὰν καὶ δέ-

χεται ἐμπτυσμοὺς καὶ ραπίσματα αὐτὸς, τὸν ὁποῖον τρέμουν τὰ Χερουβὶμ καὶ μὲ τὴν πρόνοιαν τοῦ ὁποῖου γίνεται διακυβέρνησις τοῦ σύμπαντος. Διατὶ πάσχει αὐτά; Διὰ τὴν σοῦ προσφέρῃ τὴν πηγὴν τῆς σωτηρίας, διὰ τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ διαβόλου, διὰ τὴν ἀποσπάσῃ καὶ σώσῃ ἀπὸ τὴν παλαιὰν καταδυνάστευσιν».

Ὁ Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου εἰς τὸν λόγον του κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Μ. Σαββάτου τονίζει τὰ ἑξῆς: «Σήμερον ἐορτάζομεν τὴν ἐπιτάφιον ἐορτὴν τοῦ Σωτῆρός μας. Καὶ αὐτὸς μὲν εὑρίσκεται κάτω (εἰς τὸν Ἄδην) κοντὰ εἰς τοὺς νεκροὺς, συντριβὼν τὰ δεσμά τοῦ θανάτου καὶ γεμίζων τὸν Ἄδην μὲ φῶς καὶ ἐγείρων ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοὺς, οἱ ὅποιοι εἶχον κοιμηθῆ· ἡμεῖς δὲ πηδῶμεν ἀπὸ χαρὰν ὑπεράνω τῆς γῆς, σκεπτόμενοι μὲ τὴν φαντασίαν τὴν ἀνάστασιν, καὶ δὲν φοβούμεθα μήπως ἡ φθορὰ ὑπερνικήσῃ τὴν ἀφθαρσίαν».

Ὁ Γρηγόριος Ναζιανζηνὸς ἐξ ἄλλου ὁμιλῶν εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα, ὑπομιμνήσκει κατὰ θαυμάσιον τρόπον τοὺς καρποὺς τοῦ καθ' ὅλου ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου: «Χθὲς ὑφιστάμην σταύρωσιν μαζί μὲ τὸν Χριστόν, σήμερον δοξάζομαι μαζί Του· χθὲς ἐγινόμην νεκρὸς μαζί Του, σήμερον ζωοποιουῶμαι μὲ Αὐτόν· χθὲς ὑφιστάμην ἐνταφιασμὸν μαζί Του, σήμερον ἀνίσταμαι μαζί μὲ Αὐτόν... Ἄς γίνωμεν ὅπως ὁ Χριστός, διότι καὶ ὁ Χριστὸς ἐγένεν ὅπως ἡμεῖς· ἄς γίνωμεν θεοὶ δι' Αὐτόν, ἐπειδὴ καὶ Ἐκεῖνος ἐγένεν ἄνθρωπος πρὸς χάριν ἡμῶν. Ἐδέχθη τὸ χειρότερον, διὰ τὴν δόσῃ τὸ καλύτερον· ἐγένε πτωχός, διὰ τὴν γίνωμεν ἡμεῖς πλούσιοι μὲ τὴν ἰδικὴν του πτωχείαν· ἔλαβε μορφήν δούλου, διὰ τὴν λάβωμεν ἡμεῖς ἀπὸ Αὐτόν τὴν ἐλευθερίαν· κατῆλθεν εἰς τὴν γῆν, διὰ τὴν ὑψωθῶμεν εἰς τὸν οὐρανόν· ὑπέστη πειρασμούς, διὰ τὴν νικήσωμεν· ὑπέστη προσβολάς, διὰ τὴν μᾶς δοξάσῃ· ἀπέθανε, διὰ τὴν μᾶς σώσῃ· ἀνήλθεν (εἰς τοὺς οὐρανοὺς μὲ τὴν Ἀνάληψιν), διὰ τὴν σύρῃ πρὸς τὸν ἑαυτὸν Του ἡμᾶς, πού εὑρισκόμεθα πεσμένοι κάτω μὲ τὴν ἁμαρτίαν».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἄς μετέχωμεν τῶν σταθμῶν τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου «κεκαθαρμέναις διανοίαις».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἱερατικὲς Μορφές

ΕΝΑΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΙΩΒ

Ὁ Ἀρχιμ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ἢ ΓΑΛΑΝΗΣ

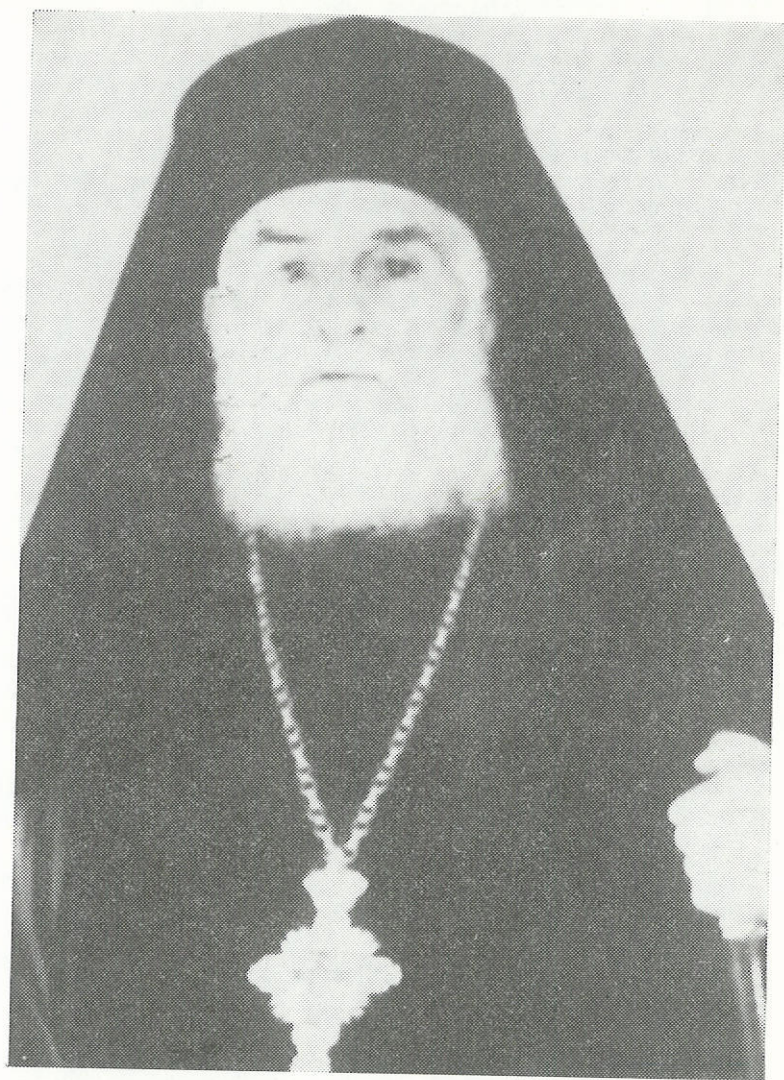
Δὲν ἀποτελεῖ καθόλου ὑπερβολὴν ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἀρχιμ. Διονυσίου Παυλοπούλου ἢ Γαλάνη, ὁ ὁποῖος ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον τὴν 24ην Φεβρουαρίου 1972, ὡς συγχρόνου Ἰώβ. Τὰ γεγονότα βεβαιῶνουν τὸν χαρακτηρισμὸν. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἀγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν μὲ πάθος. Γι' αὐτὸ ἀπὸ μαθητῆς ὑποδηματοποιοῦ βρέθηκε ὑποψήφιος ἱερέυς, γνωρίζοντας ἄριστα ὅλα ἐκεῖνα ποῦ συνιστοῦν τὸν ἀξίον ὑπρέτην τοῦ Ἀγιωτάτου Θυσιαστηρίου.

Ἐγίνεν ἱερέυς ἐγγαμος, εἰς τὴν Ζάκυνθον, τὸ 1917. Ἀμέσως κατέκτησε τὴν ἀγάπην τῶν συμπατριωτῶν του. Εὐγενής, ἐξυπηρετικὸς, φιλόφρων καὶ πρὸ παντὸς φιλόφρων καὶ φιλόθεος. Ἡ ἐξέλιξις του ὑπῆρξεν ἀνταξία τῶν ἀρετῶν του. Ἐτσι ἀπὸ ἐφημέριος μικροῦ χωρίου τῆς Ζακύνθου, μετετέθη καὶ ὑπρέτησεν εἰς τοὺς κεντρικοὺς Ναοὺς τῆς πόλεως τῆς νήσου, ὡς τοῦ Ἀγ. Βασιλείου, τοῦ Ἀγ. Νικολάου τῶν Γερόντων, τῶν Ἀγίων Πάντων καὶ τέλος τῆς Φανερωμένης. Παντοῦ δέ, ἀπὸ ὅπου ἐπέρασεν, ἀφῆκεν ἀνεξίτηλα τὰ ἔγνη τῆς διαβάσεώς του, μέχρι τοῦ σημείου, ὁ παπα-Γαλάνης, νὰ γίνεται τὸ ἕνδαμα τῶν χριστιανῶν του. Τὸ γεγονός τοῦτο ἔφερε τὸν ἀείμνηστον Μητροπολίτην Ζακύνθου Χρυσόστομον, ὁ ὁποῖος μὲ ὑποδειγματικὴν στοργὴν τοῦ συμπαρεστάθηκε σ' ὅλες τὶς δοκιμασίας τῆς ζωῆς του, νὰ τὸν ἔχη ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν Γενικὸν Ἀρχιερατικὸν τοῦ Ἐπίτροπον, μετὰ δὲ τὴν χρεῖαν του νὰ τὸν χειροθετήσῃ καὶ εἰς Ἀρχιμανδρίτην καὶ νὰ τὸν ἐνισχύῃ παντοιοτρόπως.

Εἰς αὐτὸν λοιπὸν τὸν ἱερέα, τὸν προικισμένον μὲ ὅλες τὶς ἀρετές, τὸν ἀφαστον τελετουργόν, ἐπεφύλαξεν ὁ Θεὸς τὴν μεγάλην τιμὴν νὰ ἀναδειχθῇ καὶ ἕνας σύγχρονος Ἰώβ καὶ νὰ γίνῃ στῦλος ὑπομονῆς. Ἰδοὺ δὲ τὰ γεγονότα.

Εἰς νεαρὰν ἡλικίαν στερεῖται τῆς πρεσβυτέρας του καὶ μένει πλέον μὲ τὰ τρία του παιδιὰ, δύο κορίτσια καὶ ἕνα ἀγόρι, καὶ τὴν ἀδελφὴν του, ἡ ὁποία ὅμως, ἐπειδὴ ἔπασχεν ἀπὸ φοβερᾶς μορφῆς κεφαλαλγίας, καθημερινῶς τοῦ μεγάλωνε τὶς δοκιμασίες μέσα στὸ σπιτικό του.

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος Παυλόπουλος
ἡ Γαλάνης († 1972).

Μὰ ὁ πόνος γιγαντώνεται στήν ψυχὴ τοῦ ἀγαθοῦ λευίτη, ὅταν μετὰ ἀπὸ ἐλάχιστον καιρόν, ἀφοῦ ἔχασε τὴν πρεσβυτέρα του, χάνει καὶ τὸ πρῶτο κορίτσι του, σὲ ἡλικία 18 μόλις χρονῶν. Ἀλύγιστος ὁ πραγματικὸς ἱερεὺς τοῦ Ὑψίστου δέχεται μὲ καρτερίαν ὑποδειγματικὴν τὰς ἐπισκέψεις τοῦ Ἁγίου Θεοῦ. Ἀλλὰ διὰ νὰ γίνῃ κανεὶς ἄξιος τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ Ἰώβ, δὲν φθάνουν μόνον αὐτά. Γι' αὐτὸ τοῦ προστίθενται καὶ ἄλλα. Μετὰ ἀπὸ ἐνάμισυ χρόνο, ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς κόρης, χάνει καὶ τὸ μονάκριβο ἀγόρι του. Ἦταν ἡλικίας 17 χρονῶν. Ἐνας σωστὸς ἄνδρας. Φοιτοῦσε σὲ κάποια Ναυτικὴ Σχολὴ τοῦ Πειραιῶς. Καὶ ὑπῆρξα μάρτυς τῆς πρὸ διδασκτικῆς σκηναῖς, ὅταν ὁ παπα-Γαλάνης εὐλογοῦσε τὸν λεβέντη του, τὴν ὥρα ποὺ τὸν κατέβαζαν στὸ μνήμα. Ἰώβιος πράγματι ἡ ὑπομονὴ του!

Καὶ τώρα μένει μὲ τὴν ἄρρωστη ἀδελφὴ καὶ τὴν μικρότερη θυγατέρα. Ἡ λατρεία του πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἡ ἀφοσίωσίς του πρὸς τὴν Ἁγίαν μας Ἐκκλησίαν, δὲν ἐμειώθησαν καθόλου, ἀπ' ὅλες αὐτὲς τίς δοκιμασίαις, οἱ ὁποῖες ἴσως καὶ δὲν σταματοῦν ἐδῶ.

Τὸ 1953, ὅταν βρῆκαν τὴν Ζάκυνθον οἱ γνωστοὶ καταστρεπτικοὶ σεισμοί, τὴν ὥρα ποὺ τὰ πάντα ἐκεῖ ἐσειόντο, ὁ παπα-Γαλάνης πηδώντας ἐπάνω στὰ ἐρείπια, ἀπὸ τὸ Μητροπολιτικὸ Γραφεῖο ποὺ βρισκόταν, σπεύδει πρὸς τὸ σπίτι του γιὰ νὰ δῆ τί γινόταν ἐκεῖ...

Βρίσκεται μπροστὰ σὲ ἀμετακίνητα ἀγκωνάρια. Φωνάζει στὸ παιδί του, στήν ἀδελφὴ του... Μὰ δὲν παίρνει ἀπάντησιν. Καὶ συνεχίζει φωνάζοντας.. ὥσπου ἀπὸ τὸ βάθος τῶν ἐρειπίων ἀκούει μιὰ ἐξαντλημένη φωνή· «Ἐδῶ εἶμαι, σῶσέ με, πατερούλη μου...». Ἦταν ἡ φωνὴ τοῦ τελευταίου πιά παιδιοῦ του. Ὁ χαροκαμένος ἱερεὺς, στὸ ἄκουσμα, καταβάλλει κάθε προσπάθεια νὰ παραμερίσῃ τὰ ἀγκωνάρια, γιὰ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ... ποὺ ἀκούγόταν ἡ φωνὴ «ἐδῶ εἶμαι, σῶσέ με, πατερούλη». Μὰ ἐνῶ μὲ σφιγμένα τὰ δόντια καὶ πρὸ παντὸς τὴν ψυχὴν ἀγωνίζεται σὲ μιὰ ὑπεράνθρωπη προσπάθεια, τὴν ὥρα ἐκεῖνη ἕνας καινούργιος σεισμὸς τοῦ ρίχνει ἕνα λιθάρι στὸ κεφάλι καὶ μένει ἀνίσθητος. Τραυματιοφορεῖς τὸν μεταφέρουν στὰ καράβια ποὺ εἶχαν φθάσει στὸ νησί, γιὰ νὰ δώσουν βοήθεια στοὺς σεισμοπλήκτους. Συνέρχεται μετὰ πολλὰς ὥρας καὶ ἀμέσως φωνάζει «τὸ παιδί μου, τὸ παιδί μου». Μὲ συνοδεία μερικῶν ἀνδρῶν τὸ ἄλλο πρωτὶ, μὲ δεμένο τὸ κεφάλι ἀπὸ τὸ κτύπημα, πηγαίνει στὰ ἐρείπια τοῦ σπιτιοῦ του. Καὶ ξαναρχίζει ὁ παραμερισμὸς τῶν χαλασμάτων. Ἡ Ἀνούλα του ἔτσι ἔλεγαν τὸ τελευταῖο του παιδί ἀνέπνεε ἀκόμη. Τὴν βάζουν σὲ φορεῖο καὶ ἀμέσως τὴν μετα-

φέρουν στά καράβια καί ἀπ' ἐκεῖ στήν Πάτρα. Δυὸ μέρες ὅμως ἔζησε καί τὸ τελευταῖο αὐτὸ παιδί. Ἔτσι, ἀπὸ τρία παιδιά μένει χωρὶς νὰ ἔχη οὔτε ἓνα!

Καὶ τώρα ἡ ζωὴ του πρέπει νὰ περάσῃ μὲ τὴν ζωντανὴ νεκρὴ ἀδελφή. Πέρασαν μερικὰ χρόνια καὶ προσβάλλεται ὁ ἴδιος ἀπὸ ἡμιπληγίαν.

Ἄρρωστος ὁ ἴδιος, μισαποθαμένη ἡ ἀδελφή. Ποιὸς ἀπὸ τοὺς δυὸ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν ἄλλον; Μὰ ὁ ὑπομονητικὸς αὐτὸς ἄνθρωπος δὲν λυγίζει. Στὸ πρόσωπό του συνεχῶς λάμπει τὸ χριστιανικὸ μείδιμα.

Καὶ τώρα, τὸ τελευταῖον. Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1968 ἀποθνήσκει καὶ ἡ ἀδελφή καὶ μένει ἐντελῶς μόνος! Ἄλλ' ὄχι μόνος, «ὅτι ὁ Πατὴρ μετ' αὐτοῦ ὑπῆρχε...».

Ἐνα γράμμα του πρὸς τὴν ταπεινότητά μου, ποὺ ὑπῆρξα μαθητῆς του στά Ἐκκλησιαστικά, ἀπὸ τὴν παιδική μου ἡλικία, καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ πάσης πλευρᾶς εὐεργετημένος ἀπ' αὐτόν, τὸν φέρει εἰς Ἄργος τὸ 1968, ὅπου ὁ Θεὸς τοῦ προσφέρει πλέον ἀνάπαυσιν.

Μέσα στὸ Οἰκοτροφεῖον Θελέων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀργολίδος, ὅπου τοῦ παρέχεται ἰδιαίτερο δωμάτιον, ὁ κουρασμένος ἱερεὺς δίδει τὴν ἀπόδειξιν, μὲ τὴν ζωὴν του, ὅτι ὁ Θεὸς τοῦ ἔκαμε τὴν τιμὴν νὰ τὸν ἀναδείξῃ νέον Ἰώβ. Ἐκεῖ συνεχῶς προσεύχεται. Προσεύχεται ἀδιάκοπα. Ἔτσι μετὰ τέσσαρα χρόνια ζωῆς στὸ Ἄργος, ἐνωμένος διὰ τῆς Θείας Κοινωνίας μὲ τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς, τὸν Χριστόν, καὶ ἐνῶ συνεχῶς γύρω του ἀντηχοῦσαν οἱ φωνῆς τῶν δεήσεων, τὴν ὥραν ποὺ γινόταν τὸ Ἅγιον Εὐχέλαιον, ἔφυγε γιὰ τὸν οὐρανό. Γιὰ τὸν οὐρανό, ὁ σύγχρονος Ἰώβ! Παράδειγμα πρὸς μίμησιν... γιὰ πολλοὺς.

Τὸ σκῆνωμά του μεταφέρθηκε στὴ Ζάκυνθο, γιὰ νὰ ἀναπαυθῆ κοντὰ στήν πρεσβυτέρα του, τὴν ἀδελφή του, τὰ παιδιά του... Ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ στεφανωμένη θὰ ἀπολαμβάνῃ τῶν αἰωνίων βραβείων παρὰ τοῦ βραβεύοντος καὶ μακαρίζοντος τοὺς ὑπομένοντας Σωτήρος Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶπεν: «ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν» (Λουκ. κα', 19).

† Ὁ Ἀργολίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας

Ἡ ΑΓΑΠΗ, ΜΗΝΥΜΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑ*

Τὸ «ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν» (Ἰακ. Α' 27) ἐνέπνευσε τοὺς μεγάλους τῆς Ἐκκλησίας μας Πατέρας, τοὺς εὐσεβεῖς τοῦ Βυζαντίου Αυτοκράτορας καὶ τὸν λαὸν διὰ νὰ δείξουν ἰδιαιτέρα μέριμνα διὰ τὰ ὀρφανὰ καὶ νὰ ἰδρῦσουν περίφημα Ὀρφανοτροφεῖα. Τὸ ἴδιον πνεῦμα ἐνέπνευσε κληρὸν καὶ λαὸν καὶ κατὰ τὰ μαῦρα χρόνια τῆς σκλαβιάς, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ὑπέροχον καὶ ἱερὰν αὐτὴν παράδοσιν. Χωρὶς πλοῦσια μέσα, χωρὶς αυτοκρατορικὰς ἐπιχορηγήσεις, ἡ Ἐκκλησία τῶν καὶ τὸ Ἔθνος ἐφρόντιζαν διὰ τὰ ὀρφανὰ Ἑλληνόπουλα, τὰ ὁποῖα ἐπληθύνοντο ἐξ αἰτίας τοῦ αἰμοβόρου κατακτητοῦ.

Καὶ πρῶτον τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔδειχνε τὴν στοργὴν του πρὸς τὰ ὀρφανὰ. Διωργάνωνε ἐράνουσ, ἤνοιγε συχνὰ τὸ ταμεῖόν του, τὸ «κιβάτιον τοῦ ἐλέους», ὅπως ὠνομάζετο τότε, καὶ τὰ βοηθοῦσε. Τὸ Πατριαρχεῖον, ἐπίσης, ἴδρυσεν Ὀρφανοτροφεῖον ἔξω ἀπὸ τὸ Ἑπταπύργιον. Οἱ ἐκάστοτε Ἐθνάρχαι ἐπεσκέπτοντο τὰ ὀρφανὰ καὶ ἐνδιεφέροντο διὰ πᾶσαν ὑπόθεσιν τοῦ Ἰδρύματος.

Δὲν ἦτο ὅμως μόνον ἡ Βασιλεύουσα, ποὺ εἶχεν Ὀρφανοτροφεῖον. Παρόμοια Ἰδρύματα διὰ τὰ ὀρφανὰ καὶ ἐγκαταλελειμμένα παιδιὰ ἐνεφανίσθησαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη, εἰς τὴν Σμύρνην, τὰς Κυδωνίας, τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὸ Βουκουρέστι, τὴν Μόσχα, καὶ ὅπου ἄλλοῦ ὑπῆρχαν ἀνθηραὶ ἑλληνικαὶ κοινότητες.

Τὰ Ἰδρύματα αὐτὰ βοηθοῦσαν καὶ αἱ διάφοροι Συντεχνίαι τῶν ἐπαγγελματιῶν, καθὼς καὶ οἱ μεγάλοι τοῦ Ἔθνους Εὐεργεταί. Αἱ μεγαλύτεραι μάλιστα ἀπὸ αὐτὰς τὰς Συντεχνίας ἐδημιούργουν καὶ εἰδικὰ ταμεῖα «ὑπὲρ ὀρφανῶν καὶ ἐκθέτων». Καὶ πολλοὶ ξενητημένοι Ἑλληνες ἐνεθυμοῦντο τὰ ὀρφανὰ τῆς ἰδιαιτέρας τῶν Πατρίδος καὶ ἔστελλον διάφορα ποσὰ διὰ τὴν συντήρησίν των ἢ τὴν οἰκονομικὴν των ἐνίσχυσιν. Μερικοὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς θερμοὺς αὐτοὺς πατριώτας ἔπαιρναν ὀρφανὰ, τὰ ὁποῖα ἐμόρφωναν. Ἔτσι ἀνεδείχθη εἰς τὴν κοινωνίαν ὁ Ζῶης Καπλάνης, ὁ κατόπιν μέγας ἐθνικὸς εὐεργέτης.

Ἄλλὰ καὶ αἱ χῆραι γυναῖκες δὲν ἐλησμονοῦντο τὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Ὁ ὑπόδουλος Ἑλληνισμὸς μὲ τὰ πτωχὰ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 189 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 τεύχους.

μέσα, πού διέθετε, ἐφρόντιζε νὰ ἀπαλύνη τὸν πόνον των. Ἐπανειλημμένως συναντῶμεν εἰς τὰς διαθήκας τῶν Εὐεργετῶν ποσὰ «ὅπερ χηρῶν καὶ ὀρφανῶν».

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἄς σημειώσωμεν τὴν ἰδιαιτέραν μέριμναν, ἣ ὁποία ἐλαμβάνετο καὶ διὰ τὴν προικοδότησιν πτωχῶν κορασίδων. Καὶ ὁ θεσμὸς αὐτὸς δὲν εἶναι νέος. Ὑπῆρχε ἀπὸ τὰ Βυζαντινὰ χρόνια, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας.

Εἶναι συγκινητικόν, ἀλήθεια, νὰ διαβάξη κανεὶς εἰς τὰς καταστάσεις τοῦ ταμείου τοῦ Πατριαρχείου καὶ διάφορα ποσὰ «ὕπερ ἀποκαταστάσεως ἀπόρων κορασίδων». Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει πλήρης κατάλογος τῶν ποσῶν αὐτῶν. Πάντως καὶ ἀπὸ τὰ ὀλίγα πού γνωρίζομεν, ἤμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν τὴν στοργὴν τῶν Πατριαρχῶν καὶ εἰς τὸ θέμα αὐτό.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλα Πατριαρχεῖα καὶ Μητροπόλεις, ἀκόμη καὶ ἐνοριακοὶ ναοί, διέθεταν μέρος ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά των διὰ προικοδότησιν. «Οἱ ἐνοριακοὶ κώδικες σημειοῦν συνεχεῖς ποσότητες μικρὰς ἢ μεγάλας, διδομένας ὑπὸ τῶν ἐνοριακῶν ταμείων πρὸς ἀποκατάστασιν ὀρθοδόξων πτωχῶν κορασιῶν», γράφει ὁ ἱστορικὸς Μ. Γεδεῶν.

Τὸ ὑπέροχον παράδειγμα τῆς Ἐκκλησίας μας ἐμμοῦντο αἱ Συντεχνίαι. Αἱ κοινότητες καὶ οἱ εὐποροὶ Ἕλληνες. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἄλλην φιλανθρωπικὴν των δρᾶσιν ἐνίσχυον πτωχοὺς γονεῖς, οἱ ὅποιοι εἶχον θυγατέρας νὰ ἀποκαταστήσουν. Γνωστὰ εἶναι ἐπίσης καὶ τὰ «δοσίματα» ἢ «ψυχικά» μερικῶν μεγάλων δωρητῶν διὰ προικοδοτήσεις.

Οἱ Ζωσιμάδες κληροδοτοῦν μεγάλα ποσὰ «ἐπ' ὠφελείᾳ ὑπανδρείας (τὸν καθέκαστον χρόνον) 25 πτωχῶν καὶ ὀρφανῶν κορασιῶν, τὰ μὲν 20 ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων, τὰ δὲ 5 ἀπὸ τὰ περίχωρα τῶν Ζαγοριῶν».

Ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ γράφει εἰς τὴν διαθήκην του: «Ἐπιθυμῶ νὰ διατίθενται, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε, μέχρι 300 λιρῶν ἀγγλικῶν ἐτησίως διὰ προικοδότησιν ἀπόρων κορασιῶν τοῦ Μετσόβου». Καὶ ὁ Ζῶης Καπλάνης σημειώνει πρὸ τοῦ θανάτου του: «Ἀφιερῶ τὸν τόκον δέκα χιλιάδων ρουβλιῶν, ἵνα ὑπανδρεύωνται πτωχὰ κοράσια ἐκ τοῦ Χωρίου τοῦ πατρός μου Γραμμένου, καὶ ἐκ τοῦ χωρίου τῆς μητρός μου Τζουντίλας».

*
* *

Αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἀγάπης, καὶ κατὰ τὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, ἦσαν πλέον ἔντονοι τὰς μεγάλας ἐορτὰς τῆς Χριστιανοσύνης. Τὴν παραμονὴν τῶν ἐορτῶν συνεκεντρῶνοντο εἰς

τὴν αὐτὴν τοῦ Πατριαρχείου οἱ πτωχοὶ καὶ κατέβαιναν ὁ Πατριάρχης ἢ ὁ Πρωτοσύγκελλος καὶ τοὺς ἐμοίραζε χρηματικὴν ἢ ἄλλην βοήθειαν.

Παρόμοιαι ἐκδηλώσεις ἀγάπης παρουσιάζοντο καὶ εἰς ἄλλας κοινότητες, τὰ Ἀμπελάκια, τὴν Σμύρνην, τὰς Ἀθήνας, εἰς τὰς ἑλληνικὰς παροικίας τῆς Ἀλεξανδρείας, τοῦ Βουκουρεστίου καὶ ἄλλου. Εἰς τὰς Ἀθήνας, γράφει ὁ Παν. Σκουζές, «οἱ ἄρχοντες προεστοὶ εἰς τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἐδιόριζαν δύο νοικοκυραίους καὶ ἕναν κληρικὸν καὶ τοὺς ἐδίδαν τὴν ἄδεια νὰ περιέλθουν τὰ ἐσυνάφια (συντεχνίας) καὶ ὅλην τὴν πόλιν, νὰ συνάξουν ὅ,τι προαίρειται ὁ καθένας. Καὶ μ' αὐτὰ τὰ συναγμένα ἀγόραζον παπούτζια, μανδύλια, διὰ ταῖς γυναῖκες, φέσια καὶ λοιπά, καὶ εἰς ὀλίγα χρήματα. Καὶ τὰ ἐμοίραζαν εἰς αὐτοὺς τοὺς κατοικοῦντας δυστυχεῖς ἐν ταῖς ἐνορίες καὶ εἰς μερικοὺς εὐγενεῖς ξεπεσμένους, οἱ ὅποιοι εἶχαν δυστυχῆσει».

Ἡ ὥραία αὐτὴ συνήθεια δὲν ἦτο ἔργον μόνον τῶν Κοινοτήτων. Καὶ πολλοὶ πλούσιοι, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι μὲ μικρότερα εἰσοδήματα ἐνεθυμοῦντο τοὺς «ἐνδεεῖς» ἀδελφούς των, ἰδιαιτέρως κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτάς. Ἡ Ἡπειρώτισσα Ζωὴ Ζωσιμᾶ τὰς παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα ὥρες πολλὰς ἐμοίραζε εἰς τὰ παιδιά ὑποδήματα ἢ ρούχα καὶ εἰς τοὺς γονεῖς των χρήματα. Καὶ ὁ Γεώργιος Ἀβέρωφ γράφει εἰς τὴν διαθήκην του: «νὰ διανεμῶνται διακόσμιαι λίραι ἀγγλικαὶ εἰς πτωχοὺς τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων».

* *

Μὲ τὴν σύντομον αὐτὴν ἀνασκόπησιν, τὴν ὁποίαν ἐπεχειρήσαμεν, ἀντελήφθημεν ὅτι καὶ κατὰ τὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας ἡ Ἀγάπη, — ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ — ἦνοιγε διαρκῶς νέους δρόμους. Ὑπερεπηδοῦσε κάθε ἐμπόδιον. Δὲν περιωρίζετο εἰς ἄτομα. Ἦτο ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, τῶν Κοινοτήτων, τῶν Συντεχνιῶν. Κάποτε μετεβάλλετο εἰς συναγερόν, εἰς γενικὴν κοινητοποίησιν καὶ ἐξόρμησιν. Ἄρχιζε ἀπὸ τὰς πτωχὰς συνοικίας καὶ ἔφθανε εἰς τὰ στρατόπεδα τῶν αἰχμαλώτων καὶ τὰς ὑγρὰς φυλακάς. Ἐφρόντιζε διὰ τὰ παιδιά καὶ τοὺς γέροντας, τοὺς ἀναπήρους καὶ τοὺς «ἐνδεεῖς».

Δὲν ἦτο, τὰ μαῦρα ἐκεῖνα χρόνια, τὸ ἔργον τῆς Ἀγάπης, ἔργον τὸ ὁποῖον ἐστηρίζετο εἰς Νόμους καὶ ἐντολάς. Ἦτο ἐκκεῖλισμα τῆς καρδίας Ποιμένων καὶ Λαοῦ. Καὶ δι' αὐτὸ τὰ ἔργα τῆς μένου ἀθάνατα.

Αὐτὰ γράφουν τὴν Ἱστορίαν καὶ οἰκοδομοῦν τὸν Πολιτισμόν.

Ἄρχιμ. ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΑΛΕΞΙΟΥ

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΜΟΝΑΧΙΣΜΟ

XX

Η ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΙΣΔΟΧΗ*

Μετά τις πρώτες αὐτὲς ἐρωταποκρίσεις, πὸ ἐνέχουν μιὰ δραματικὴ πλοκὴ καὶ πὸ ὁ ἀπόηχός τους θ' ἀντηχῆ ἐπὶ πολὺ στ' αὐτιά σου, θὰ πρέπει μὲ προσοχὴ πολλὴ νὰ ἀκούσης σημαντικὲς συμβουλὲς πὸ θὰ σοῦ δώσῃ ὁ προεστῶς σου. Ἐκεῖνα πὸ τώρα θὰ σοῦ πῆ, εἶναι μιὰ εἰσαγωγή, μιὰ μύησι, θὰ ἔλεγα, στὴ μοναχικὴ πολιτεία. Μὲ τὴν εἰλικρίνεια, πὸ ἐπιβάλλουν τέτοιες στιγμὲς, θ' ἀρχίσῃ ἡ Κατήχησίς σου στὴ νέα ζωὴ. Θὰ σοῦ ὑπομνήσῃ λοιπὸν ὁ Γέροντάς σου τὸ μεγαλεῖο τῆς ἐκλογῆς σου, θὰ σοῦ παρουσιάσῃ ἀνάγλυφον τὴν ὠραιότητα καὶ τὸ κάλλος τῆς, καὶ σιγὰ-σιγὰ θ' ἀρχίσῃ νὰ σοῦ σηκῶνῃ παραπετάσματα, παρουσιάζοντας μία-μία τὶς πτυχές τῆς. Δὲν πρόκειται νὰ σοῦ ἀποκρύψῃ τίποτε. Ἐὰν δὲν εἶσαι πάρα πολὺ ταραγμένος τὶς στιγμὲς τοῦτες, θὰ πρέπει ν' ἀκούσης ὅτι καὶ «πεινάσαι ἔχεις καὶ διψῆσαι καὶ γυμνηθεῦσαι, ὕβρισθῆναι τε καὶ χλευασθῆναι, ὄνειδισθῆναι τε καὶ διωχθῆναι» γιὰ χάρι τοῦ Κυρίου σου. Δὲν εἶναι ζωὴ εὐμαρείας αὐτὴ πὸ ἐδιάλεξες. Εἶναι ζωὴ στερήσεως ὕλικῆς, ὑποταγῆς τῆς σαρκὸς στὸ πνεῦμα. Δὲν θὰ ἔχῃς τὶς ἀνέσεις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς κοσμικῆς ζωῆς, πὸ θὰ εἶναι περιττὲς στὸ νέο σου περιβάλλον. Θὰ συνομιλῆς μὲ τὸν Θεό, καὶ τὶς στιγμὲς τῆς ὑψηλῆς σου θεωρίας, πὸ ὁ νοῦς σου θὰ ἵπταται καὶ θὰ μετεωρίζεται καὶ θὰ ψαύῃ τοῦ Θεοῦ τὶς προσβάσεις, κάθε εὐμάρεια καὶ ἄνεσις θὰ σοῦ φαίνεται ἀνωφελῆς καὶ ματαία. Θὰ πεινάσῃς, λοιπὸν, ἐνδεχομένως καὶ θὰ διψάσῃς. Θὰ σὲ εἰρωνευθοῦν οἱ ἄνθρωποι, θὰ σοῦ ὑποτιμῆσουν τὴ νοημοσύνη. Θὰ σοῦ φανοῦν σκληροί, θὰ σοῦ φερθοῦν ἄσχημα. Ἔτσι θὰ ἀκολουθήσῃς τὴ στράτα πὸ τόσοι ἄλλοι βάδισαν πρὶν ἀπὸ σὲ γιὰ τὴν ἀγάπῃ τοῦ Χριστοῦ.

Κι' ἀφοῦ ἀκούσης σὲ ὅλο τῆς τὸ πλάτος τὴ θεολογικὴ ἀνάπτυξι τῆς νέας σου ζωῆς, κι' ἀφοῦ μάθῃς γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ τί ὁ Θεὸς θὰ σοῦ χαρίσῃ καὶ τί οἱ ἄνθρωποι θὰ σοῦ ἀρνηθοῦν, θὰ ἐρωτηθῆς καὶ πάλι, γιὰ τελευταία φορὰ, μήπως ἄλλαξες γνώμη,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 191 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 τεύχους.

τώρα πού ἔμαθες ὄχι μόνον τὸ μεγαλεῖο, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐμπόδια τῆς ζωῆς αὐτῆς. Ἄπο σέ τώρα ἐξαρτᾶται νὰ τοποθετήσης τὸν ἑαυτό σου ὑψηλὰ ἢ χαμηλὰ. Ἄν ἐμμείνης στὴν ἀπόφασί σου, κράτησες κι' ἔκλεισες μιὰ θέσι στὸν οὐρανό. Ἄν ὑπαναχωρήσης, πολὺ θὰ πικραθῆς καὶ τὸν Κύριο θὰ πικράνης. Ἄφοῦ ὅμως ἔχεις τόσο καιρὸ δοκιμάσει τὸν ἑαυτό σου, εἶναι πολὺ ἀπίθανο νὰ διστάσης τώρα. Ὅχι. Θὰ συγκατανεύσης, καὶ τότε ὅλοι πού θὰ σέ ἀκούσουν θὰ δοξολογήσουν τοῦ Θεοῦ τὸ Πανάγιο Ὄνομα, γιὰ τὴν τελεσίδικο πιά ἀπόφασί σου. Τώρα πιά δὲν ἀπομένει ἄλλο, ἀπ' τὴ συμβολικὴ ἐκείνη πρᾶξι, πού θὰ πιστοποιήσῃ τὴν ἀφιέρωσί σου. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ κουρά.

Μὲ τὸ ψαλίδι πού θὰ βρίσκεται ἐκεῖ μπροστά, πάνω στὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο, ὁ προεστῶς θὰ σοῦ κόψῃ σταυροειδῶς τὰ μαλλιά σου. Τώρα πιά ἀνήκεις ἐξ ὀλοκλήρου στὸν Νυμφίο σου τὸν Χριστό. Ἐπαυσες ν' ἀνήκῃς στὸν κόσμον, στὴν οἰκογένειά σου, στὸν ἑαυτό σου. Ἀνήκεις στὸν Κύριό σου. Τὸ βαπτιστικὸ σου ὄνομα ἄλλαξε σὰν ἔνδειξι πὼς κάποιος νέος ἄνθρωπος γεννιέται τὴν ὥρα αὐτὴ, χωρὶς νὰ ἔχῃ καμμιά σχέσι μὲ τὸν παλιό. Τὰ ροῦχα πού φορεῖς, τὰ βγάζεις. Ἐτσι ἀποβάλλεις κάθε τι πού θὰ σοῦ θυμίζῃ τὴν παλιά σου ιδιότητα. Γιὰ τὸ παρελθὸν ἔχεις πιά πεθάνει. Καὶ οἱ νόμοι τῆς Πολιτείας σέ θεωροῦν πιά σὰν πεθασμένο. Καὶ νὰ τώρα προβάλλει ὁ νέος ἄνθρωπος, ὁ μοναχός. Ἄπ' τὰ χέρια τοῦ προεστῆτος παίρνεις τώρα ἕνα-ἕνα τὰ νέα σου ἐνδύματα. Μπαίνοντας στὴν ἐκκλησίαν προηγουμένως φόρεσες ἕνα λευκὸ χιτῶνα, σύμβολο τῆς ψυχικῆς σου καθαρότητος καὶ τῆς ἀπαλλαγῆς σου ἀπ' τὴ δουλεία τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου. Τώρα θὰ ἐνδυθῆς μὲ νέα ροῦχα. Δὲν ἀρκεῖ, ὅπως καταλαβαίνεις, τὸ διώξιμο τοῦ παλαιοῦ, χρειάζεται καὶ τὸ φόρεμα τοῦ καινούργιου. Ὅχι μόνον ἡ ἄρνησις, μὰ καὶ ἡ θέσις. Καὶ τὰ νέα σου μοναχικὰ ἐνδύματα, πού τὸ κάθε ἕνα συμβολίζει κάτι, ἀποτελοῦν αὐτὴ τὴ θέσι. Συμβολίζουν τὰ ὄπλα, μὲ τὰ ὁποῖα θὰ πρέπει νὰ εἶσαι ὀπλισμένος γιὰ νὰ ἀνταπεξέλθῃς στὸν τιτάνιο ἀγῶνα, πού ἀπ' τὴ στιγμή αὐτὴ εἰδικότερα ἀρχίζεις μὲ τὸν πονηρό, καὶ πού θὰ τὸν σταματήσης μὲ τὴν τελευταία σου νοη.

Θὰ ἐνδυθῆς, λοιπόν, πρῶτα-πρῶτα τὸν χιτῶνα. Εἶναι ὁ χιτῶν τῆς δικαιοσύνης, δηλ. τῶν κριμάτων καὶ ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, πού πρέπει νὰ ἀποτελοῦν τὸ γλυκερό σου ἐντρύφημα. Ἐπειτα θὰ σοῦ δώσουν τὸ «παλλίον», πού συμβολίζει τὴν ἀφθαρσία καὶ σεμνότητα, καὶ τὸ «κουκούλιον» τῆς ἀκακίας «εἰς περικεφαλαίαν ἐλπίδος σωτηρίου». Ὁ «ἀνάλαβος» συμβολίζει τὸν σταυρὸ τοῦ

Κυρίου, πού πρέπει ἀγόγγυστα νά σηκώνης. Γιατί, ὅπως θά ἀντελήφθης, ἡ ζωὴ σου θά εἶναι ἕνας σταυρός, μιὰ θυσία συνεχῆς κι' ἀδιάκοπη. Ἡ «ζώνη» πού θά περιζωσθῆς σημαίνει τὴν δύναμι τῆς ἀληθείας, καὶ τὰ «σανδάλια» θά τὰ φορέσης «εἰς ἐτοιμασίαν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης». Ἔτσι, μὲ τὰ νέα σου ἐνδύματα ἔλαβες «τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος». Ὅλοι τότε οἱ παριστάμενοι μ' ἕνα στόμα θά ψάλουν τὸ «Κύριε ἐλέησον», ἐπικαλούμενοι ἐπάνω σου τὸ ἔλεος καὶ τὴν εὐσπλαγχνία τοῦ Οἰκτίρμονος Θεοῦ.

Ἴδού, τώρα ὅτι στέκεσαι στὸ μέσον τοῦ Ναοῦ μὲ τὴ νέα σου στολή. Τυλιγμένος στὸ τίμιο ράσο τοῦ ὀρθοδόξου μοναχοῦ, μοιάζεις ἕνας ἐπίγειος ἄγγελος. Ἔχεις τὸ κεφάλι σου σκεπασμένο μὲ τὸ κουκούλιο, καὶ φέρεις στὸ στήθος σου τὸ Μέγα Σχῆμα. Ὁ προεστὼς παρακαλεῖ τὸν Κύριο νά σέ ἐνδυναμώσῃ διὰ νά διατηρήσης ἄσπιλο τὸ Σχῆμα «τῷ μὲν χιτῶνι τὴν δικαιοσύνην ἀμπεχόμενος, τῇ δὲ ζώνῃ τὴν νέκρωσιν τοῦ σώματος καὶ τὴν σωφροσύνην ἐν ἑαυτῷ περιφέρων, τῷ δὲ κουκουλίῳ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου θέμενος, τῷ δὲ ἀναλάβῳ τῷ Σταυρῷ καὶ τῇ πίστει κατακοσμούμενος, τῷ δὲ περιβολαίῳ στολὴν ἀφθαρσίας θωρακίζόμενος, τοῖς δὲ σανδαλίοις ἵνα ἐπιβῆς τῇ ὁδῷ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς σωτηρίας». Καὶ «ὁ καλὸς Ποιμὴν καὶ Ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν ἡμῶν» θά στείλῃ τότε τὴν χάριν Του γιὰ νά σέ καταστήσῃ «φοβερὸν τοῖς ὑπεναντίοις, ἀνάλωτον τοῖς πολεμίοις, πάσης ἡδονῆς καὶ αἰσχίστης ἐπιθυμίας ἀλλότριον».

Δὲν ἐτελείωσε ὅμως ἡ Ἀκολουθία. Θά διαβασθῆ στὴ συνέχεια ὁ Ἀπόστολος, πού μνημονεῦει τὴν πνευματικὴ πανοπλία κάθε χριστιανοῦ, ἰδιαίτερα ὅμως τὴ δική σου, γιὰ νά ἐξασφαλίσης τὸ «δύνασθαι στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου». Ἐπειτα τὸ Εὐαγγέλιο, ὅπου θά ἀκουσθῆ ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου νά ζητῆ ὀλοκληρωτικὰ δόσιμο τῆς καρδιάς σ' Αὐτόν. Θέλει ὁ Κύριος ὀλόκληρη τὴν καρδιά μας. Γι' αὐτὸ «ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα... ἢ υἱὸν ἢ θυγατέρα» περισσότερο ἀπ' τὸν Κύριο «οὐκ ἔστιν ἄξιος» Αὐτοῦ. Γιὰ σέ τώρα πατέρας εἶναι ὁ Πατέρας τῆς Ἀδελφότητος, καὶ ἀδελφοὶ οἱ μοναχοὶ τῆς, καὶ οἰκία τὸ μοναστήρι. Ἕνας νέος κόσμος μὲ νέον περιβάλλον ξανοίγεται μπροστά σου. Κόσμος διαλεκτός, ἅγιος.

Καὶ ἡ ἱερὴ Ἀκολουθία θά τελειώσῃ μὲ τὸν Σταυρὸ πού θά δώσῃ στὰ χέρια σου ὁ Ἠγούμενος νά τὸν κρατῆς εἰς ἔνδειξιν τοῦ διηνεκοῦς σταυρώματος, πού θά ὑφίστασαι ὡς μοναχός, καὶ τῆς ἀναμμένης λαμπάδας, πού καίεται φωτίζοντας τοὺς ἄλλους.

Ἄλθθεια, τί συμβολισμός! Σάν μοναχός δὲν θὰ ζῆς πιά γιὰ τὸν ἑαυτό σου. Θὰ ἀναλίσκεσαι γιὰ τοὺς ἄλλους, «ἄλλοις ὑπηρετῶν». Θὰ μοιάζεις μὲ τὴ λαμπάδα ποὺ καίεται γιὰ νὰ φωτίζει καὶ νὰ καθοδηγῇ. Κι' ἔχει τόση ἀνάγκη σήμερα ὁ κόσμος ἀπὸ τέτοιες ἀνεπισκίαστες, φωτεινὲς λαμπάδες, τρανὰ καὶ ζωντανὰ παραδείγματα ἀσκητικῆς ζωῆς, ποὺ δουλωμένη στοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα, δούλωσε τὴ σάρκα, τὴν ὕλη καὶ τὸν πειρασμό, καὶ βάλθηκε ν' ἀποδείξει ἀτράνταχτα πὼς καὶ στὶς δικές μας κατακλυσμικὲς ἡμέρες, δίδει ἓνα παρήγορο «παρὼν» ἢ ἀρετὴ, σκοντάφτοντας ἀνελέητα στὶς παγίδες τῆς ρηχῆς κοσμικότητος καὶ τοῦ κούφου ἀλαζονισμοῦ. Θὰ εἶσαι γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τὸ μετέωρο ποὺ σελαγίζει στὰ ὕψη του δείχνοντας μέσα στὰ σκότη τὴν ἀδιάκοπη πορεία πρὸς τὸν Θεό. Θὰ εἶσαι τὸ σέλας, ποὺ μὲ τὴ δύναμὶ του θὰ καθοδηγῇ ὅλους ἐκείνους, ποὺ ἐντυπωσιασμένοι ἀπὸ τὸ ξεφάντωμα τῆς ζωῆς, ἀναζητοῦν νοσταλγικὰ στοὺς ἀνθρώπους πρότυπα ἀγωνιστῶν τῆς ἀληθείας. Ἔνας τέτοιος γίνεσαι καὶ σὺ ἀπ' τὴ στιγμή ποὺ γράφθηκες στὰ κατάστιχα τοῦ οὐρανοῦ.

Ἔτσι ἡ ἐπιθυμία σου τώρα ἐξεπληρώθη. Εἶσαι τώρα μοναχός, πολίτης τῆς ἰσαγγέλου πολιτείας. Ἔδωσες ὑπόσχεσι, ἀφιερώθηκες ἰσόβια. Δὲν ἀνήκεις πιά στὸν ἑαυτό σου, ἀλλὰ στὸν Θεό. Τώρα δὲν εἶσαι κἂν ἄνθρωπος. Εἶσαι ἓνας χαριτωμένος ἄγγελος, γιατί τὴν ἀγγελομίμητη ἀσπάσθηκες ζωὴ. Καὶ θάθελα κάτι νὰ σοῦ εὐχηθῶ. Δὲν ἔχω λόγια δικά μου νὰ σοῦ πῶ. Γιατί σὲ θαυμάζω. Θαυμάζω τὴν ἀνδρεία καὶ εὐψυχία σου, τὸν ἀγῶνα σου, τὴν μεγάλη σου ἀπόφασι. Σὲ ἐποχὴ ὕλιστικὴ σὺ τάχθηκες ὑπηρετῆς τοῦ πνεύματος. Γι' αὐτὸ δανείζομαι λίγα λόγια εὐχῆς, ἀπ' ἐκεῖνα ποὺ ἀκούσθηκαν στὴν κουρὰ σου. Τὰ ἐπαναλαμβάνω τώρα κι' ἐγὼ μὲ θέρημ ἀπ' τὰ βάθη τῆς καρδιάς μου καὶ σοῦ τὰ ἀπευθύνω σάν λιβανωτὸ καὶ σάν ἀδελφικὴ εὐχή: «Ὁ Πανοικτίρμων οὖν Θεὸς καὶ πολυέλεος, ὁ τὰ ἄχραντα σπλάγχνα τῆς αὐτοῦ ἀνεξιχνιάστου ἀγαθότητος ὑπανοίγων παντὶ τῷ προσερχομένῳ αὐτῷ πόθῳ καὶ ἀγάπῃ θερμῇ... ἐπιλάβοιτο καὶ ἐπαγκαλίσαιτο, καὶ ὑπερασπίσαι σου καὶ γένοιτό σοι τεῖχος ὄχυρόν ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ, πέτρα ὑπομονῆς, παρακλήσεως ἀφορμή, εὐτονίας χορηγός, εὐψυχίας πορισμός, ἀνδρείας συναγωνιστής, συγκοιταζόμενος, συνανιστάμενος, γλυκαίνων καὶ εὐφραίνων σου τὴν καρδίαν, τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου Αὐτοῦ Πνεύματος, ἀξίων σε καὶ τῆς μερίδος τῶν ἁγίων καὶ ὁσίων Πατέρων ἡμῶν, μεθ' ὧν καὶ κληρονομήσεις τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι. Ἄ μ ἡ ν».

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΣΤ'

ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΩΑΝΝΕΙΟΝ ΘΕΟΛΟΓΙΑΝ

Ἀφοῦ ἐξεθέσαμεν βασικὰς τινὰς ἀπόψεις περὶ Ἐκκλησίας τοῦ Ἀπ. Παύλου, εἰσερχόμεθα τώρα νὰ ἐρευνήσωμεν τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ἵνα ἴδωμεν, ὅποια εἶναι ἡ θέσις του ἔναντι τοῦ ἐξεταζομένου ζητήματος.

Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου συμπληρώνει τὴν διδασκαλίαν τῶν τριῶν Συνοπτικῶν, εἰδικῶς εἰς τὴν διδασκαλίαν περὶ τοῦ Μυστικοῦ Σώματος. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ τετάρτου Εὐαγγελίου θὰ πρέπη νὰ δεχθῶμεν, ὅτι καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἀποκαλύψεως ἀποτελεῖ μίαν σημαντικὴν πηγὴν τῆς Ἰωαννείου Θεολογίας.

Τὸ ὄραμα τοῦ Ἰωάννου ἐν τῇ Πάτμῳ ὁμοιάζει πολὺ μὲ ἐκεῖνο τοῦ Ἀπ. Παύλου εἰς τὴν Δαμασκόν, ἐνῶ ὁ σκοπὸς τοῦ τετάρτου εὐαγγελίου, ὡς καὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ οὐδεὶς ἕτερος εἶναι, εἰ μὴ ἡ ἀπόδειξις, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Θεὸς καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ζωὴν μόνον, ὅταν ζῆ ἠνωμένος μὲ τὸν Χριστόν, γεγονός ἀποδεικνύον ὅτι αὕτη ἡ ἐν Χριστῷ ἐνότης εἶναι τὸ κέντρον τοῦ σκοποῦ τῆς ἐνανθρωπήσεως, ἀλλ' ἐν ταύτῃ καὶ τῆς Θεολογίας περὶ Ἐκκλησίας ὡς «Σώματος Χριστοῦ».

Ἡ ὅλη διδασκαλία τοῦ Κυρίου, τὴν ὁποίαν διασώζει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, μετὰ τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον, μαρτυρεῖ τὴν ἐνότητα ἡμῶν ἐν Χριστῷ, μίαν ἐνότητα, ἡ ὁποία θεώνει τὸν ἄνθρωπον.

Ἐπάρχει μίᾳ ἀνεπανάληπτος ἐνότης ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἡ ἐνότης τῶν Προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ ὁποία ἐκφράζεται καὶ ἀπεικονίζεται εἰς τὴν ἐνότητα Χριστοῦ καὶ μελῶν τῆς Ἐκκλησίας του, εἰς τὴν ἐνότητα μετὰ τῶν πιστῶν, εἰς ἐνότητα φιλανθρωπίας καὶ πίστεως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἀγ. Πνεύματος.

Ἡ κυριαρχοῦσα ἐνότης Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἐκδηλώνει τὰ εὐεργετικὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα εἰς τοὺς πιστοὺς διὰ τῶν μέσων τῆς Χάριτος, τὰ ὁποῖα καθιστοῦν τὸν ἄνθρωπον υἱὸν τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν· «Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ» (Ἰωάν. α, 12).

Ὁ Θεός, ὡς ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, δίδει ζωὴν εἰς ὅλον τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ἡ τελειότης τῆς ζωῆς του ἀποδεικνύει τὸν Θεόν—Πατέρα ὡς τὴν πηγὴν τῆς Θεότητος, ὁ Ὅποιος διὰ τοῦ Υἱοῦ του (γνωρίζεται) εἰς τὸν κόσμον καὶ καθίσταται εἰς τοὺς πιστοὺς ἡ καθολικὴ καὶ μοναδικὴ ζωὴ τοῦ κόσμου, ἰδίᾳ ἐν τῇ συμμετοχῇ τῶν ἀνθρώπων-μελῶν τοῦ Μυστικοῦ Σώματος εἰς τὸν ἅγιον τῆς Θείας Εὐχαριστίας· «καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ καὶ ἐγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα καὶ ὁ τρώγων με κακεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ» (Ἰωάν. στ', 57).

Ὁ Ἰωάννης δίδει ἔμφασιν εἰς τὴν γνωστὴν παραβολὴν τοῦ Κυρίου «περὶ τῆς ἀμπέλου καὶ τῶν κλημάτων». Ὅπως ἡ ἀμπελος καὶ τὰ κλήματα εἶναι ἡνωμένα, οὕτως ὑπάρχει ἐνότης καὶ κοινωνία μεταξύ Χριστοῦ καὶ Ἀποστόλων, μεταξύ Κυρίου καὶ μελῶν τῆς Ἐκκλησίας του.

Οἱ πιστοὶ φέρουν ἐν ἑαυτοῖς ἐν πάσῃ πληρότητι τὴν χαρὰν τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ· κρατοῦν ἐν ταῖς καρδίαις των καὶ μεταδίδουν συγχρόνως ἐκείνους τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ὁ Κύριος παρέλαβεν ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ μετέδωσε εἰς τοὺς Μαθητάς του.

Ἡ ἐν Χριστῷ αὕτη ἐνότης ἀνανεώνει τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος συντελεῖ οὕτως εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ἀνανέωσιν τῆς κοινωνίας.

Οἱ διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἔργων τῆς πίστεως ἡνωμένοι τῷ Χριστῷ πιστοὶ συμμετέχουν εἰς τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ Υἱοῦ μὲ τὸν Πατέρα του.

Ὁ Κύριος ζητεῖ ἀπὸ τὸν Πατέρα του νὰ ἀγιάσῃ τοὺς Ἀποστόλους, ζητεῖ ὅμως συγχρόνως εἰς τὸ τέλος τῆς προσευχῆς του τὸ ἴδιο περίπου διὰ τὴν Ἐκκλησίαν του.

Δι' ἐντόνου παρακλήσεως ἐκφράζει ὡς τελευταίαν του ἐπιθυμίαν τὴν συνεχῆ μέριμνα καὶ παρὰ Θεοῦ προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας του, ἡ δὲ προστασία αὕτη πραγματοποιεῖται διὰ μιᾶς συνεχοῦς ἐνότητος Χριστοῦ καὶ Ἐκκλησίας· «Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἶμι ἐγὼ κακεῖνοι ὦσι μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου· πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνώρισω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἦ, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτοῖς» (Ἰωάν. ιζ', 24-26).

Ὅποια ὅμως εἶναι ἡ βαθυτέρα ἔννοια αὐτῆς τῆς ἐνότητος; Ὁ Κύριος ζητεῖ νὰ εἴμεθα ἡνωμένοι μὲ Ἐκεῖνον κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι οὗτος ἡνωμένος μὲ τὸν Πατέρα του. «Τῆρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν

ἐν καθὼς ἡμεῖς... ἵνα πάντες ἐν ὧσι, καθὼς σύ, πάτερ... ἐν ἐμοὶ καγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν» (Ἰωάν. ιζ', 11,21-23).

Αὕτη ἡ ἐνότης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ ὁποία ἀναφέρεται ἐνταῦθα, εἶναι θεία ἐνότης καὶ ἐνότης χάριτος, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ, μετὰ τὴν Ἀγίαν Τριάδα. Εἰς τὴν ἐνότητα αὐτὴν ὅλοι οἱ χριστιανοὶ εἶναι ἐν σῶμα, διότι συγχρόνως εἶναι ἡνωμένοι ἐν Χριστῷ.

Ἐν κατακλιθεὶς παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης δέχεται εἰς αὐτὴν τὴν προαναφερομένην ἐνότητα, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι μία πραγματικότης ἐν τῇ ἱστορίᾳ, τὰ δὲ σχετιζόμενα μετὰ αὐτὸν σωτηριολογικὰ γεγονότα δύνανται νὰ γίνουσι ἀντικείμενον σχετικῆς ἀνθρωπίνης ἐμπειρίας, χωρὶς τοῦτο νὰ μειώσῃ τὸν ὑπερφυσικὸν τῶν γεγονότων χαρακτήρα· πάντα ὅμως ὁδηγοῦν εἰς τὴν προρρηθεῖσαν ἐνότητα.

Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου ὁμοιάζει πολὺ μετὰ τὸ «Εὐαγγέλιον» τοῦ Ἀπ. Παύλου. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς διδασκαλίας τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ περὶ ἀνθρώπου παρουσιάζεται, ἐν τῷ Μυστικῷ Σώματι, ὡς τὸ αἰώνιον σχέδιον τῆς ἀγάπης. Ὁ Θεὸς ἔχει ἐκλέξει τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀγαπᾷ αὐτὰ ἐν Χριστῷ· ἔχει ἐνώσει ἡμᾶς μετὰ τὸν Χριστόν· οἱ Χριστιανοὶ ἡνωμένοι μεταξὺ των ζοῦν ἐν Χριστῷ.

Ἐντεῦθεν καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι εἰς ἀπλοῦς ἐγκόσμιος ὀργανισμὸς ἢ ἐν σύνολον ἀνθρώπων μετὰ κοινὰς ἀρχάς, ἀλλὰ εἶναι μία πραγματικότης ἀνήκουσα καὶ ἔλκουσα τὴν καταγωγὴν περισσότερο ἀπὸ τὸν οὐρανὸν παρὰ ἀπὸ τὴν γῆν· εἶναι μία πραγματικότης ἀναφερομένη καὶ μεταφέρουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν οὐρανόν.

Εἶναι ὄντως μεγαλειώδης ἡ θεολογία περὶ Ἐκκλησίας τόσον τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τῆς ἀγάπης, ὅσον καὶ τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν.

Ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε ἐξεθέσαμεν, παρατηροῦμεν, ὅτι βασικὴ ἀρχὴ εἰς ἅπαντας τοὺς Ἱεροὺς τῆς Κ.Δ. συγγραφεῖς εἶναι ἡ ἐνότης ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· ἐνότης διδουσα νόημα εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ συνειδητοποιοῦσα εἰς ἡμᾶς τὸ μέγα γεγονός, ὅτι ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἀποτελοῦμεν τὸ ἐν Μυστικὸν Σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς βασικὰς ταύτας προϋποθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐμπεριέχονται καὶ εἰς τὴν θεολογίαν τῆς Κ.Δ., εἰσερχόμεθα τώρα εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς διδασκαλίας τινῶν ἐκ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων, ἵνα ἴδωμεν ὑπὸ ποῖον πρῶσιμα ἐξετάζουσιν οὗτοι τὴν Ἐκκλησίαν ὡς Σῶμα Χριστοῦ.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΤΙΜΟΘ. ΤΡΙΒΙΖΑΣ, M. Phil.

ΜΟΝΙΜΟΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

**Δ'. ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΙΕΡΟΚΗΡΥΚΩΝ
ΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΑΘΕΪΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΔΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΠΑΡΑ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

“Όταν, Μακαριώτατε, καλεῖται κανεὶς νὰ ὁμιλήσῃ ἐνώπιον τόσον ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου ἐπὶ ἐνὸς θέματος, σὰν τὸ θέμα ποῦ μᾶς ἀνετέθη, αἰσθάνεται δικαιολογημένα μίαν ἀμηχανίαν. Καὶ μάλιστα, ὅταν ἀνέροχεται τίς βαθμίδες αὐτοῦ τοῦ βήματος ἔπειτα ἀπὸ τόσο διακεκριμένους ὁμιλητάς. Καὶ θὰ διερωτᾶσθε καὶ σεῖς, Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι, ἀξιότιμοι κύριοι Καθηγηταί, σεβαστοὶ πατέρες καὶ ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τί εἶναι δυνατόν νὰ λεχθῇ ἀπὸ ἐμὲ ἐπὶ τοῦ θέματος. Ἡδὴ ἐλέγχθησαν περιστατικῶς ἀρκετὰ γιὰ τίς συνέπειες τῆς ἀθεΐας στοὺς νέους, καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω τίποτε νέο νὰ προσθέσω. Ἀπλῶς μία προσπάθεια συστηματοποιήσεως θὰ κάνω.

Ἡ πίστις, ὅπως εἶναι γνωστό, δὲν ἀποτελεῖ ἀπλῶς μίαν θεωρητικὴν ἀποδοχὴν ὀρισμένων θρησκευτικῶν ἢ δογματικῶν θέσεων, ἀλλὰ εἶναι δύναμις, ἡ ὁποία ζυμώνει τὸν ὅλον ἄνθρωπον καὶ ἔχει ἀντίκτυπον εἰς τὴν ζωὴν καὶ δραστηριότητά του, ἡ πίστις δηλ. ἐπηρεάζει καὶ πρέπει νὰ ἐπηρεάζῃ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ ἐνεργεῖν τοῦ πιστοῦ καὶ νὰ ἀκτινοβολῇ εἰς τὴν ἐν γένει διαγωγὴν του.

Πρέπει νὰ διδῇ τὴν κατεύθυνσιν εἰς τὴν πορείαν τῆς ζωῆς του καὶ ν' ἀποτελῇ τὰ θεμέλια, πάνω στὰ ὁποῖα στηρίζεται ἡ ὅλη οἰκοδομὴ τῆς ἐπιγείου παρουσίας τοῦ πιστοῦ.

Κατ'ἀναλογίαν καὶ ἡ ἐκ τῆς ἀθειστικῆς προπαγάνδας τρεφομένη καὶ διαδιδομένη ἀπιστία ἔχει συνέπειες ἐπὶ τῆς ὅλης ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ συνέπειες αὐτὲς βεβαίως κατ' ἀρχὴν εἶναι πανανθρώπινες καὶ γενικές, μποροῦν ὅμως νὰ λάβουν κάποια ἰδιαίτερη ἀπόχρωσι, ἀναλόγως τῶν ἐκάστοτε ὑποκειμένων, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν τίς συνέπειες αὐτές, ἐπὶ τῶν ὁποίων δηλ. ἐπενεργεῖ ἡ

ἀπιστία. Ἔτσι μέσα στις γενικώτερες συνέπειες τῆς ἀπιστίας παρουσιάζονται με κάποια ιδιαίτερη ἀπόχρωσι οἱ συνέπειες αὐτῆς πάνω στην νεότητα. Ἡ μᾶλλον, ὄχι με ιδιαίτερη ἀπόχρωσι, ἀλλὰ με ἐντονωτέρους χρωματισμούς.

Ἐπειδὴ δηλ. ἡ νεότης παρουσιάζει ἐντονώτερα τὴν τάσι πρὸς τὸ ἀπόλυτο, ἡ νεότης φλέγεται ἀπὸ τὸν πόθο τοῦ ἀπείρου, ὅπως ἔχει λεχθῆ, γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἐπὶ τῆς νεότητος συνέπειες καὶ ἐπιδράσεις τῆς ἀπιστίας, ὅπως ἄλλωστε καὶ τῆς πίστεως, παρουσιάζονται ἐντονώτερες, ἀπ' ὅτι παρουσιάζονται στοὺς ὄριμους. Αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ συνέπειες τῆς ἀπιστίας ἐπὶ τῆς νεότητος ἀποτελοῦν καὶ τὰ τιθέμενα προβλήματα ἢ τὴν ρίζαν τῶν εἰδικῶν προβλημάτων, ποὺ ἐμφανίζονται κάθε φορά καὶ τὰ ὁποῖα καλεῖται ν' ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ἐκκλησία διὰ τῶν ὀργάνων τῆς. Δὲν λέγω νὰ λύσῃ διὰ τῶν ὀργάνων τῆς, ἀλλ' ἀπλῶς ν' ἀντιμετωπίσῃ. Διότι λύσεις δίδει μόνον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Ἐμεῖς καλοῦμεθα νὰ γνωρίσωμε τὰ προβλήματα, ν' ἀκούσωμε τὴ φωνὴ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, καὶ μάλιστα τοῦ νέου ἀνθρώπου, ν' ἀντιμετωπίσωμε τὰ προβλήματα, νὰ τὰ φωτίσωμε με τὸ φῶς τοῦ Εὐαγγελίου, νὰ χειραγωγήσωμε τὸν ἄνθρωπον, καὶ μάλιστα τὸν νέο, εἰς Χριστὸν καὶ νὰ ποιήσωμε εὐθείας τὰς τρίβους διὰ τὸ ἔργο τῆς χάριτος.

Θὰ προσπαθήσωμε λοιπὸν στὴν εἰσήγησί μας αὐτὴ νὰ ἐπισημάνωμε ὀρισμένες συνέπειες τῆς ἀπιστίας ἐπάνω στὸν σύγχρονο ἄνθρωπο, καὶ μάλιστα τὸν νέο.

1. Κλωνισμὸς τοῦ κύρους τῶν ἀνωτέρων ἀξιῶν τῆς ζωῆς.

Ἀξία εἶναι, ὅπως γνωρίζομε, ὅ,τι ἱκανοποιεῖ ὀρισμένες ὑλικές ἢ πνευματικές ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι ἔχομε ὑλικές ἀξίες καὶ πνευματικές ἀξίες. Οἱ πνευματικές, οἱ ἀνώτερες, ὅπως λέμε, ἀξίες ἔχουν ἔναντι τῶν ὑλικῶν, τῶν κατωτέρων λεγομένων ἀξιῶν, τὴν προτεραιότητα καὶ πρέπει νὰ ρυθμίζουν τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἀξίες δηλ. τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ὠραίου, τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ ἀγίου προέχουν ἀπὸ τίς βιολογικές, τίς ἡδονιστικές καὶ τίς οικονομικές ἀξίες. Δίδοντας ὁ ἄνθρωπος τὴν προτεραιότητα σὲς ἀνώτερες ἀξίες, δημιουργεῖ πνευματικὸν βίον καὶ μπορεῖ νὰ ζῆ ὄντως ἀνθρώπινα. Ἀλλοιῶς ἀνατρέπεται ἡ ἱεραρχικὴ τάξις τῶν ἀξιῶν καὶ διαταράσσεται ἡ ἰσορροπία τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Ἄρκει νὰ σκεφθῆ κανεὶς ποιὲς εἶναι οἱ συνέπειες, ἂν ἐπὶ παραδείγματι, σὲ περίπτωσι συγκρούσεως μεταξύ τῶν ἡδονιστικῶν καὶ ἠθικῶν ἢ τῶν οικονομικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιῶν, δοθῆ ἡ προτεραιότης στὶς κατώτερες, τὶς ὑλικὰς ἀξίες.

Ἄπὸ ποῦ ὅμως ἀντλοῦν τὸ κύρος τῶν οἱ ἀνώτερες ἀξίες; Ἡ ἐσχάτη καὶ μοναδικὴ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποία ἀντλοῦν οἱ πνευματικὲς ἀξίες τὸ κύρος τῶν εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Κάθε ἄλλη προσπάθεια θεμελιώσεως τοῦ κύρους τῶν ἀξιῶν πάνω σὲ ἄλλες βάσεις π.χ. πάνω στὸν ἄνθρωπο ὡς ἠθικὴ προσωπικότητα, κάθε δηλαδὴ προσπάθεια μιᾶς αὐτάρκους χωρὶς Θεὸν ἱεραρχήσεως τῶν ἀξιῶν ἀπεδείχθη οὐτοπιστικὴ. Διότι θεμελιώθηκε πάνω στὴν ἄμμο. Καὶ σὰν φυσικὴ συνέπεια ἤλθεν ὁ κλονισμὸς τῶν ἀξιῶν. Διότι, ἐὰν κατὰ τὰ κηρύγματα τῆς ἀθεϊστικῆς προπαγάνδας, «οὐκ ἔστι Θεός», τότε ἐκλείπουν τὰ σταθερὰ κριτήρια, βάσει τῶν ὁποίων εἶναι δυνατὸν νὰ ἱεραρχηθοῦν οἱ ἀξίες. «Ὅπως λέγει ὁ Ντοστογιέφσκυ ἐπιγραμματικῶς, «ἐὰν δὲν ὑπάρχη Θεός, ὅλα ἐπιτρέπονται!».

Ἐὰν δηλαδὴ οἱ πνευματικὲς ἀξίες καὶ ἡ ἱεράρχησις τῶν ἀξιῶν γενικώτερα εἶναι κατασκευάσμα τοῦ ἀνθρώπου, ἄρα δύναται κατὰ τὴν περίπτωσιν ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ καταργῆ τὴν ἱεράρχησιν αὐτῆ, τοῦ μόνου τοῦ καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸν Θεὸν ἐσχημάτισε.

Ἡ ἀπιστία ἔχει λοιπὸν σὰν πρώτη συνέπεια τὸν κλονισμὸν τοῦ κύρους τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν. Ὁ κλονισμὸς αὐτὸς γίνεται πρὸς εὐκολὰ στοὺς νέους, γιατί ὑποβοηθεῖται καὶ ἀπὸ τὴν ἀσυνέπεια τῆς διαγωγῆς τῶν ἐνηλίκων πρὸς τὸ κύρος τῶν ἀξιῶν, ὅπως ἐπίσης ὑποβοηθεῖται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι γιὰ νὰ μείνη κανεὶς πιστὸς στὶς πνευματικὲς ἀξίες, ἀπαιτεῖται ἕνας ἀγώνας, μὲ τὸν ὁποῖον καλλιεργεῖται ἔξισ ἀγαθὴ-ἦθος, τὸ ὁποῖον φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἐπειδὴ ἐν διαπλάσει ἀκόμη καὶ διαμορφώσῃ εὐρίσκονται οἱ νέοι, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχουν ἀπηρτισμένον.

Τὶς συνέπειες τοῦ κλονισμοῦ τοῦ κύρους τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπισημάνωμεν. Εἶναι φανερὸ τὸ πόσο ὀλέθριες εἶναι. Διότι ὁ ἄνθρωπος καὶ πρὸ πάντων ὁ νέος χωρὶς τὴν πίστιν στὶς ἀξίες χάνει τὸ σταθερὸ ἔδαφος, πάνω στὸ ὁποῖο εἶναι δυνατὸ νὰ οἰκοδομήσῃ ἐπιτυχημένα τὴ ζωὴ του.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχιμ. ΠΑΝΤΕΛ. ΚΑΘΡΕΠΤΙΔΗΣ

Ἐκ τοῦ Γραφείου Ποιμαντικῆς Οἰκογενείας

ΙΕΡΑ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΝ Τῆ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ἢ ΠΕΝΘΕΡΑΣ

Ἄλλὰ καὶ ἡ μητέρα πολλάκις τοῦ ἢ τῆς συζύγου παίζει θλιβερόν ρόλον. Καὶ μετὰ τὸν γάμον τῆς κόρης ἢ τοῦ υἱοῦ της θέλει νὰ ἔχη κυρίαρχον θέσιν εἰς τὸ νέον ἀνδρόγυνον. Ἀπαιτεῖ αὐτὴ νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ ἐξουσιάζῃ μέσα στὸ καινούργιο σπίτι. Παρεμβαίνει εὐκαίρως ἀκαίρως. Δὲν ἀφήνει πρωτοβουλίαν εἰς τὴν νύμφην της. Ζητεῖ νὰ ἔχη γνώμην ἐπὶ παντὸς θέματος. Νὰ ἐπιβάλλῃ τὰς ἀπόψεις της, ποῦ ἴσως πολλάκις εἶναι ἔξω τῆς σημερινῆς πραγματικότητος.

Αἴτιον; ἴσως ὁ ἀνταγωνισμὸς ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὴν πρωτοκαθεδρίαν εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἱεραρχίαν, καὶ μάλιστα τὸ νοικοκυριό, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν διεκδίκησιν τῆς «μειζονος συμπαθείας» τοῦ ἀνδρός.

Κάθε μία ἀπὸ αὐτάς, νύμφη καὶ πενθερά, γνωρίζει τὰ δικαιώματά της, ἀγνοεῖ ὅμως τὰς ὑποχρεώσεις της. Περιχαρακοῦται εἰς μίαν θέσιν ἀπαιτήσεων καὶ ὄπλον της εἶναι αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ ἀνδρός ἔναντι αὐτῆς.

Ἡ σύζυγος αἰσθάνεται ὡς ἐμπόδιον τὴν πενθεράν, ποῦ δὲν τὴν ἀφήνει νὰ νοιώσῃ τὸν ἄνδρα της ἀποκλειστικὰ ἰδικόν της. Τὴν βλέπει μὲ καχυποψίαν, πληγώνεται καίρια, διότι εὐκαίρως ἀκαίρως τὴν ἐλέγχει καὶ ὄχι σπανίως τὴν διαβάλλει εἰς τὸν σύζυγόν της. Θεωρεῖ τὴν συνύπαρξιν της εἰς τὴν οἰκογένειαν ὡς ἓνα εἶδος ἀνοχῆς ἢ θυσίας ἐκ μέρους της ἢ καὶ βάρους δυσβάστακτον.

Ἐκ παραλλήλου, ἡ πενθερὰ βλέπει πολλάκις μὲ ἀληθινὸν φθόνον τὴν νύμφην. Τὴν θεωρεῖ ὡς ἀντίπαλον. Τὴν βλέπει ὡς ἐχθρὰν ποῦ τῆς ἐπῆρε τὸ παιδί της. Φοβᾶται ὅτι ἴσως μίαν ἡμέραν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 209 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 τεύχους.

τήν πετάζει εἰς τὸν δρόμον. Ἔχει μάθει ἀπὸ χρόνια νὰ ἔχη τὴν πρώτην θέσιν καὶ εἰς τὸ σπίτι καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ παιδιοῦ της καὶ τώρα ἀντικρῶζει ὅτι παραμερίζεται εἰς ἓνα δευτερεύοντα ρόλον. Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους βλέπει τὴν νύμφην ὡς παρείσακτον καὶ κλέπτριαν τῆς ἀγάπης τοῦ παιδιοῦ της.

Ἀμυνομένη δὲ διὰ τὸν δῆθεν παραγκωνισμόν της, προσπαθεῖ νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τῆς νύμφης μὲ αὐταρχικότητα, ἐκμηδενίζουσα κάθε πρωτοβουλίαν της. Τῆς κηρύσσει πόλεμον ἀνηλεῆ. Σχολιάζει κάθε εὐγένειάν της. Μεγαλοποιεῖ λέξεις ἢ γεγονότα καὶ πολλάκις διαστρέφει αὐτά, μὲ σκοπὸν νὰ τὴν μειώσῃ ἐνώπιον τοῦ ἀνδρός της. Ἐκτὸς τούτου παρουσιάζεται ὅτι αὐτὴ κρατεῖ ὄλο τὸ νοικοκυριὸ καὶ ὅτι κάνει τὰ πάντα μέσα εἰς τὸ σπίτι. «Χωρὶς ἐμένα τὸ σπίτι θὰ ἦταν ἀχούρι καὶ θὰ ἔμεναν ὄλοι νηστικοί». Αὐτὴ ἡ τακτικὴ της ἀποτελεῖ μίαν φανταστικὴν ἀναπλήρωσιν τῶν ὄσων δικαιωμάτων ἀπώλεσε. Ὑπὸ τοιούτους ὄρους ἡ ἀρμονικὴ συμβίωσις εἶναι δυσχερὴς. Διότι νύμφη καὶ πενθερὰ προβάλλουν τὰ δικαιώματά τους: «Ἐγὼ δὲν παντρεύτηκα αὐτὴν, τὸν ἄνδρα μου παντρεύτηκα», λέγει ἡ νύμφη. Ἀλλὰ καὶ ἡ πενθερὰ: «Ἐμένα, πού τόσα χρόνια δούλεγα καὶ ἐκόπιασα, θὰ ἔλθῃ αὐτὴ τώρα νὰ μὲ μάθῃ...».

Ἴδου προβλήματα λεπτότατα καὶ ἀκανθώδη. Πῶς θ' ἀντιμετωπισθῇ ἡ ὑπονομευτικὴ διὰ τὸν γάμον καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτῆς στάσις καὶ παρέμβασις τῆς πενθερᾶς; Ἐδῶ ὁ πνευματικὸς ὀφείλει νὰ πείσῃ καὶ τὰς δύο πλευρὰς νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἀκραιάιν των θέσιν. Θὰ τονίσῃ πρὸς τὴν κάθε μίαν ὅτι δὲν ἔχει μόνον δικαιώματα, ἀλλὰ καὶ ὑποχρεώσεις.

Βεβαίως, χρειάζεται προσοχή. Δὲν θὰ πάρῃ ἀπροκαλύπτως τὴν θέσιν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης, διὰ νὰ μὴ προκαλέσῃ τὴν ἀντίδρασιν ἢ τὴν ἀπογοήτευσιν τῆς πενθερᾶς ἢ τῆς νύμφης. Θὰ προσπαθῆσῃ νὰ προκαλέσῃ τὴν συμπάθειαν τῆς νύμφης, ὑπενθυμίζων ὅτι ἡ πενθερὰ της εἶναι καὶ ἰδικὴ της μητέρα βασανισμένη καὶ ἠλικιωμένη. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ καλλιεργήσῃ καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ἰδιοτρόπου πενθερᾶς. Θὰ τονίσῃ ὅτι εἶναι καὶ αὐτὴ παιδί της. Ὅτι τώρα δὲν ἔχει μόνον ἓνα παιδί. Ἔχει δύο παιδιά καὶ πρέπει νὰ ἐπιζητῇ τὴν εὐτυχίαν καὶ τῶν δύο.

Καὶ αὐτὸ θὰ τὸ ἐπιτύχῃ μόνον, ὅταν παύσῃ νὰ παρεμβαίῃ εἰς τοὺς συζύγους, ὅταν τοὺς ἀφήσῃ νὰ τακτοποιήσουν τὴν ζωὴν των, ὅπως αὐτοὶ θέλουν. Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ὅμως μία πλήρης συμφιλίωσις, θ' ἀπαιτηθῇ ὁ πνευματικὸς νὰ ἐπιδιώξῃ κοινὴν συνάντησιν πενθερᾶς, νύμφης καὶ γαμβροῦ.

Πρὸς τοῦτο χρειάζεται κατάλληλος καὶ προσεκτικὴ καλλιέργεια καὶ προετοιμασία ἐκάστης ψυχῆς κεχωρισμένως πρῶτον. Κατόπιν ἡμπορεῖ νὰ καλέσῃ ἐνώπιόν του καὶ τοὺς τρεῖς καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ μίαν ταπεινὴν καὶ ἐν πνεύματι Χριστοῦ συνεξήγησιν καὶ συμφιλίωσιν. Θὰ χρειασθῆ βεβαίως μετὰ νὰ παρακολουθήσῃ ἐπὶ μακρὸν διάστημα τὴν οἰκογένειαν αὐτὴν, ὥστε νὰ μὴ καταστραφῆ τὸ ἔργον τῆς συμφιλίωσης.

Πρέπει αἱ ἐξομολογούμεναι ν' ἀντιληφθοῦν ὅτι τὸ χριστιανικὸν τῶν καθῆκον εἶναι μὲ τὴν ἀνοχὴν καὶ τὴν ἀγάπην νὰ γίνουν ἄγγελοι εἰρήνης μέσα εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ ὅτι ἡ εἰρήνη τοῦ σπιτιοῦ στέκει ἐπάνω ἀπὸ τὴν διεκδίκησιν τῶν δικαιωμάτων. «Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται».

Θὰ ὑπενθυμίσῃ τὸ τοῦ θείου Παύλου «ἀνέχεσθε ἀλλήλων καὶ χαρίζεσθε ἑαυτοῖς» (Κολ. 3,13). Καθὼς καὶ τὸ «μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν».

Κάποιο ἀνδρόγυνο, παρ' ὅλα τὰ πλούτη του, ζοῦσε ἀδιάκοπα σὲ διχόνοια. Ἡ γαλήνη εἶχε φυγαδευθῆ ἀπὸ τὸ σπίτι. Ἡ σύζυγος μὲ δάκρυα ζητοῦσε τὸ τέλος τῆς ζωῆς της. Κατὰ τύχην ἔπεσε στὰ χέρια της ἓνα τετράδιο γραμμένο ἀπὸ τὴν μάμμη της, μὲ τίτλο «Φάρμακο γιὰ τὴν καλὴ νοικοκυρά· τὸ ξεφύλλισε καὶ μὲ μεγάλη ἐκπληξί διαβάζει τὴν ἀκόλουθη περίεργη συνταγή: «Κάθε φορὰ ποῦ θὰ εἶσαι πολὺ στενοχωρημένη, διότι κάποιος σὲ πλήγωσε, ρίξε τὰ βλέμματά σου στὸ εἰκόνημα ποῦ παριστάνει τὸν «Νυμφίον» Χριστὸν μὲ τὴν χλαμύδα καὶ τὸ ἀκάνθινο στεφάνι. Εὐθὺς θ' ἀνεύρῃς τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς σου.» Εφῆρμωσε τὴν συμβουλὴ. Σιγά-σιγά ἡ θεὰ τοῦ πονεμένου Κυρίου ἄλλαξε τὸν χαρακτῆρά της. Ἡ γαλήνη ξαναγῦρισε στὸ σπίτι.

Ἐπάρχουν ὅμως περιπτώσεις περισσότερον δύσκολοι καὶ τοῦτ' αὐτὸ δυσεπίλυτοι. Δηλαδή ἡ πενθερὰ δὲν ζητεῖ ἀπλῶς παρέμβασιν ἢ νὰ κρατήσῃ τὴν θέσιν της μέσα εἰς τὸ ἀνδρόγυνο. Βλέπει τὴν νύμφην ἢ τὸν γαμβρόν της ὡς ἀντίζηλον. Μὲ ἄλλα λόγια σχηματίζει τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ γαμβρὸς ἢ ἡ νύμφη ἤλθε νὰ τῆς ἀποσπάσῃ τὴν κόρην ἢ τὸν υἱόν της καὶ νὰ τὴν ἀποξενώσῃ αὐτὴν τελείως.

Εἰς τὰς περιπτώσεις αὐτὰς μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῆς μητέρας, τῆς πενθερᾶς, δημιουργεῖται ἓνας ἄγριος κόσμος. Κοχλάζει τὸ μῖσος. Δὲν διστάζουν αἱ μητέρες αὐταὶ νὰ κηρύξουν πόλεμον ἐξοντώσεως κατὰ τῆς νύμφης ἢ τοῦ γαμβροῦ. Ἐπάρχουν περι-

πτώσεις πού καταφεύγουν και εις την διαβολήν και εις την συκοφαντίαν. Ἀκόμη φθάνουν και μέχρις ἐπιβουλῆς ἐναντίον τῆς ζωῆς τῆς νύμφης ἢ τοῦ γαμβροῦ.

Ἐδῶ ἡ θέσις τοῦ πνευματικοῦ εἶναι δυσκολωτάτη. Πῶς θὰ περισώσῃ τὸ κλυδωνιζόμενον σκάφος τῆς συζυγίας; Βεβαίως, θὰ συστήσῃ εις τὴν νύμφην ἢ τὸν γαμβρὸν τὰ σχετικὰ, ὑπομονήν, ἀνεκτικότητα, καλωσύνην, ἀγάπην, περιποίησιν μὴ τυχόν δαμασθῆ ἢ ἐξαγριωθεῖσα ψυχὴ τῆς πενθερᾶς. Θὰ τονίσῃ ὅτι ἡ ἀγάπη πάντοτε νικᾷ.

Ὁ πνευματικὸς μπορεῖ ν' ἀναφέρῃ και τὸ συγκινητικὸν παράδειγμα τῆς Ρούθ, ἡ ὁποία ἀναγκαζομένη ἀπὸ τὴν πενθεράν της νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ, ἰδοὺ μὲ ποίαν γλῶσσαν ὁμιλεῖ πρὸς αὐτήν: «μὴ ἀπάντησαί μοι τοῦ καταλιπεῖν σε ἢ ἀποστρέψαι ὀπισθὲν σου. Ὅτι σὺ ὅπου ἐὰν πορευθῆς, πορεύσομαι, και οὐ ἐὰν αὐλισθῆς, αὐλισθήσομαι· ὁ λαὸς σου λαὸς μου, και ὁ Θεὸς σου Θεὸς μου· και οὐ ἐὰν ἀποθάνῃς, ἀποθανοῦμαι κἀκεῖ ταφῆσομαι... ὅτι θάνατος διαστελεῖ ἀναμέσον ἐμοῦ και σοῦ» (Ρούθ α', 16).

Ὅπως ἐπίσης θὰ τονίσῃ, ὅτι ὁ Θεὸς τελικὰ θὰ ἐπιβραβεύσῃ τὴν χριστιανικὴν αὐτὴν συμπεριφορὰν και θὰ δώσῃ λύσιν θυμαστήν εις τὸ οἰκογενειακὸν δρᾶμα. Ἴσως ἀκόμη και αὐτὴν τὴν ἀλλαγὴν και σωτηρίαν τῆς πενθερᾶς. Ἐδῶ ὁ πνευματικὸς ἢ μπορεῖ ἀκόμη νὰ καλλιεργήσῃ δι' ἐπισκέψεων και ἐπαφῶν τὴν οὕτω πως φερομένην πενθεράν, θὰ τονίσῃ τὴν μεγάλην ἀξίαν πού ἔχει δι' αὐτὴν ἢ σωτηρία τῆς ψυχῆς της και ὅτι μὲ τὴν κακὴν αὐτὴν τακτικὴν θὰ ἀπολέσῃ ψυχὴν ἀθάνατον, ὑπὲρ τῆς ὁποίας «Χριστὸς ἀπέθανε» και τῆς ὁποίας ἀντάλλαγμα δὲν ὑπάρχει. Ὅπως δὲποτε, τέτοια θέματα δὲν λύονται μὲ τὴν ἀνθρωπίνην προσπάθειαν μόνον, παρὰ διὰ πλήρους προσφυγῆς πρὸς τὸν Θεῖον Νυμφαγωγόν, τὸν Κύριον Ἰησοῦν, και διὰ προσευχῆς ἐκτενοῦς, ὥστε αὐτὸς νὰ ἡμερώσῃ τὰς ψυχὰς και νὰ μεταδώσῃ τὴν χάριν Του.

Πρεσβ. ΚΩΝ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

*Αγγελος οὐρανόσταλτος
καὶ οὐρανοφερμένος,
τῆ μέρα τοῦ εὐαγγελισμοῦ
μὲ δέος περισσό,
ἐκεῖνο τὸ μοναδικό
τὸ «χαῖρε» θὰ σοῦ πῆ.

Ὁ οἶστρος ὁ βυζαντινός,
ὁ δογματοθρεμμένος,
τὸ «χαῖρε» αὐτὸ τὸ ἕνα
Ἕγμνο τὸ πλάθει Ἀκάθιστο,
χαιρετισμὸ γιὰ Σένα!

Καὶ μεῖς τὰ «χαῖρε» μας τ' ἀγνά,
τὰ πιὸ τρανά,
τὰ αἱματογραμμένα,
τὰ «χαῖρε» μας τὰ ἰσάριθμα
μὲ τοῦ γιालοῦ τὴν ἄμμο,
τὰ γράψαμε ἀνάριθμα
στὸ Βίτσι καὶ στὸ Γράμμο,

στῆς Ἀλβανίας τὰ βουνά
καὶ στὸ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ,
χαῖρε Παλλάδα «Σώτειρα»,
χαῖρε γλυκεῖά Παρθένα!...

Γ. Ι. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΝΟΡΙΑ Κ Α

ΕΓΩ ΔΕ ΛΕΓΩ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ

Ἄλλὰ τὸ Κ.Σ. δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν συμπαράστασιν τῶν συζύγων, ὅταν ὁ γάμος εὐρίσκεται εἰς κίνδυνον.

Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθμ. Φ 955/16/1789/1970 ἀπόφασιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, τὸ ΚΣΟ, ἐκτὸς τῆς συστηματικῆς ἐρεύνης παρακολουθήσεως καὶ ἀντιμετωπίσεως τῶν προβλημάτων τῶν ἀναφουμένων εἰς τὰς σχέσεις τῶν συζύγων, ἔχει καὶ δύο ἄλλους σκοποὺς: α) Τὴν ἐγκαιρὸν ἐνημέρωσιν τῶν νέων καὶ νεανίδων καὶ τὴν προπαρασκευὴν αὐτῶν διὰ τὸν γάμον καὶ τὴν οἰκογένειαν, β) τὴν δημιουργίαν προϋποθέσεων καταλλήλων πρὸς ἀποφυγὴν τῆς διασπάσεως τῆς οἰκογενείας.

Προπαρασκευὴ διὰ τὸν γάμον.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἀποκαταστάσεως δὲν ἀπασχολεῖ μόνον τοὺς νέους ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειαν. Ἡλικιωμένοι γονεῖς διακατέχονται ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς ἐπιθυμίας νὰ ἴδουν τὰ τέκνα των ἀποκατεστημένα· ἀδελφοὶ ξενιτεύονται διὰ νὰ βοηθήσουν τὰς ἀγάμους ἀδελφάς των· χιλιάδες ἑλληνίδες ἀποδημοῦν μὲ σκοπὸ νὰ δημιουργήσουν τὰς οἰκονομικὰς προϋποθέσεις, διὰ νὰ πραγματοποιήσουν τὰ σχέδια τοῦ μέλλοντός των.

Ὅλαι ὅμως αἱ φροντίδες αὐταὶ δὲν ἀναφέρονται εἰς τὴν ἰδίαν τὴν κοινωνίαν τοῦ γάμου, δὲν συνιστοῦν σοβαρὰν προετοιμασίαν διὰ τὴν ἴδρυσιν οἰκογενείας· ἀποβλέπουν κυρίως εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν ὕλικῶν προϋποθέσεων τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν ὄντως θλιβερὰν ἀλήθειαν: Τὰς περισσοτέρας φορὰς κυριαρχεῖ, δι' ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ θέματα τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας, μία ἀδικαιολόγητος σιωπὴ. Σπανίως ὁμιλοῦμεν εἰς τοὺς νέους καὶ εἰς τὰς νέας διὰ τὸν γάμον καὶ τὴν οἰκογένειαν, διὰ τὸν σκοπὸν τῆς, διὰ τὰς προϋποθέσεις τῆς. Δὲν παρέχομεν εἰς αὐτοὺς οὐσιαστικὴν βοήθειαν εἰς τὴν προσπάθειάν των πρὸς θετικὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τῆς συναντήσεως μετὰ τοῦ ἄλλου φύλου. Ἐλάχιστα μᾶς ἀπασχολεῖ τὸ θέμα

* Συνέχεια ἐκ τῆς σ. 206 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 τεύχους.

τῆς συστηματικῆς προετοιμασίας αὐτῶν διὰ μίαν ὀρθὴν τοποθέτησιν ἔναντι τοῦ γάμου. Αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως μίαν βασικὴν αἰτίαν τοῦ γεγονότος ὅτι μία μεγάλη μερὶς τῶν νέων μας ἔχει σήμερον διακόψει τελείως τὸν σύνδεσμον μὲ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ νέοι μας σχηματίζουν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας μας ἀγνοοῦν τὰ προβλήματα τῶν καὶ ὅτι δὲν ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸν γάμον.

Συνεπῶς, δὲν προστρέχουν εἰς αὐτούς, διότι πιστεύουν, ὅτι δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ τοὺς βοηθήσουν.

Διὰ τοῦ ὅλου τρόπου τῆς ἀγωγῆς μας ἐπέισαμεν τοὺς νέους ὅτι μόνον «ὄχι» γνωρίζει ἡ Ἐκκλησία. Συνεπῶς, ἀναζητοῦντες θετικὴν διέξοδον καὶ θετικὴν λύσιν εἰς τὰ ἐρωτήματά των, πιστεύουν ὅτι κινοῦνται ἐκτὸς τοῦ χώρου τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνεπῶς δὲν δύνανται νὰ ζητήσουν τὴν συμπαράστασιν τῆς Ἐκκλησίας.

Μέγα πλῆθος τῆς σημερινῆς νεότητος τῆς Πατρίδος μας βαδίζει εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα συνδέονται ἄμεσα μὲ τὸν γάμον, ἄνευ οὐδεμιᾶς συμπαράστασεως τῆς Ἐκκλησίας, πολλάκις δὲ καὶ χωρὶς τὴν παραμικρὰν συμπαράστασιν τῆς οἰκογενείας. Πολλοὶ γονεῖς σκέπτονται τὰ προβλήματα αὐτά, μόνον ὅταν ἀντιληφθοῦν παραστρατήματα τοῦ παιδιοῦ των. Τότε ἀρχίζουν νὰ ἀνησυχοῦν καὶ νὰ ἀντιδροῦν κατὰ ἓνα τρόπον, ὁ ὁποῖος καθιστᾷ τὸ ὅλον πρόβλημα περισσότερον δυσχερὲς καὶ τὴν ἀπόστασιν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν τέκνων των ἀκόμη μεγαλύτεραν. Προκειμένου νὰ βοηθήσωμεν τοὺς νέους μας εἰς τὰ προβλήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὸν γάμον, πρέπει νὰ τοὺς βοηθήσωμεν νὰ ἀντιληφθοῦν, ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι τὸ πνεῦμα τοῦ Θεανθρώπου, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως προσλαμβάνει τὰ πάντα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰ μεταφέρει ἀπὸ τὴν κατάστασιν τῆς πτώσεως εἰς τὴν κατάστασιν τῆς λυτρώσεως καὶ τῆς μεταμορφώσεως. Τοῦτο ὅμως πρέπει νὰ τὸ ἀντιληφθῶμεν προηγουμένως ἡμεῖς. Ὅταν τοῦτο καταστῆ πεποιθήσις μας, θὰ γνωρίζωμεν πλέον τὰς ἐκκλησιολογικὰς καὶ χριστολογικὰς βάσεις τῆς ποιμαντικῆς φροντίδος τῆς Ἐκκλησίας καὶ θὰ δυνηθῶμεν νὰ προχωρήσωμεν ὀρθῶς εἰς τὸ ἔργον τῆς προπαρασκευῆς τῶν νέων μας διὰ τὸν γάμον.

Κύριον μέλημά μας πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀναζήτησις τρόπων, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ὀδηγήσωμεν τοὺς νέους μας εἰς τὴν πεποίθησιν, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ νὰ προχωρήσουν εἰς μίαν βαθμιαίαν, ἀλλὰ ὑπεύθυνον ἀντιμετώπισιν τῶν

προβλημάτων των. Ἀντιθέτως πρέπει νὰ πιστεύσουν, ὅτι θὰ ἀντιμετωπίσουν ὀρθῶς τὰ προβλήματα των, μόνον ὅταν ἔχουν διαρκῶς τὴν συναίσθησιν τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, μόνον ὅταν ἀφίσουν τὰς σκέψεις των, τὰς ἀποφάσεις των, τὰς πράξεις των, νὰ τὰς φωτίσῃ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τὰς καθοδηγήσῃ ἡ παρουσία Του. Ὅπως ὁ Χριστὸς προσέλαβε τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔλυσε διὰ τὸν ἄνθρωπον τὸ πρόβλημα τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου, ἔτσι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν: Ὁ νέος πρέπει νὰ πιστεύσῃ, ὅτι τὰ προβλήματα του λύονται, ὅταν μεταφέρονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ εἶναι ὁ χώρος τῆς μεταμορφώσεως καὶ τῆς λυτρώσεως τῶν πάντων.

Ἡ ὀρθὴ αὐτὴ ἐκκλησιολογικὴ θεμελίωσις θὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς νέους μας θάρρος καὶ ἐλπίδα· θὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτοὺς διάπλατα τὰς θύρας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πνευματικοῦ.

Εἶναι ὅμως φανερόν, ὅτι τὸ θέμα τῆς προετοιμασίας τῶν νέων μας διὰ τὸν γάμον δὲν ἐξαντλεῖται διὰ μιᾶς, ἔστω καὶ συγχῆς ἐπικοινωνίας τῶν νέων μας μὲ τὸν πνευματικόν. Ἡ ἀνωτέρω θεμελίωσις τῆς ποιμαντικῆς μας φροντίδος ὑπὲρ τῶν νέων ἔχει βεβαίως καὶ τὰς συνεπειὰς τῆς, τὰς ἀναφερομένας εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς ὅλης ἐργασίας τῆς Ἐκκλησίας χάριν τῶν νέων, ἰδιαιτέρως τῆς ἐφηβικῆς καὶ μεταφηβικῆς ἡλικίας.

Δὲν εἶναι βεβαίως σκοπὸς τῆς παρούσης μελέτης νὰ ἀναφερθῶμεν εἰς συγκεκριμένα προγράμματα π.χ. εἰς τὰ πλαίσια τῆς λειτουργίας ἐνὸς ἐνοριακοῦ κέντρου νεότητος, διὰ τῶν ὁποίων θὰ παρᾶσχωμεν εἰς τοὺς νέους μίαν οὐσιαστικὴν βοήθειαν πρὸς τὴν ὡς ἄνω κατεύθυνσιν.

Σκοπὸς μας εἶναι μόνον νὰ διαγράψωμεν τὴν κατεύθυνσιν καὶ τὰ πλαίσια τῆς ἐργασίας αὐτῆς, ἡ ὁποία ὀφείλει καὶ δύναται ἄριστα νὰ συντελεσθῇ εἰς τὰ πλαίσια τῆς ζωῆς τῆς πνευματικῆς μας οἰκογενείας, δηλαδὴ τῆς ἐνορίας, ὡς φυσικὴ συνέπεια τῶν ἀγνῶν καὶ ἀδελφικῶν δεσμῶν, οἱ ὁποῖοι δημιουργοῦνται διὰ τῆς προσελεύσεως εἰς τὸ ἕνα ἱερὸν Ποτήριον.

Εἶναι δὲ φανερόν, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ καλῦτερον ὁ ἐγγαμος ἐφημέριος. Τοῦτο διότι γνωρίζει ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ οἰκογενείας τὰ προβλήματα αὐτά, καὶ διότι δύναται καὶ ὀφείλει νὰ ἀποτελέσῃ διὰ τοὺς νέους ἓν ζῶν παράδειγμα, διὰ τοῦ ὁποίου καθίσταται σαφές, πόσον ὑψηλὰ τοποθετεῖ ἡ Ἐκκλησία τὸν γάμον, ὅταν πραγματικῶς τὸν προσλάβῃ εἰς τὸ σῶμά Της. Διὰ νὰ γίνῃ ὅμως ἡ μαρτυρία αὐτὴ δραστικὴ, πρέπει ἡ Ἐκκλησία νὰ δημιουργήσῃ τὰς ἀπαραιτήτους ἐκείνας προϋποθέσεις, ὥστε ὁ ἐγγαμος Ἱερεὺς νὰ καταστῇ πραγματικὸς ποιμὴν τῆς ἐνορίας του.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ

‘Εορτή τῆς Χριστιανοσύνης καὶ τοῦ ‘Ελληνικοῦ ἔθνους*

‘Αλλὰ ὡς προείπομεν, ἡ εορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ συμπίπτει μὲ τὴν μεγάλην Τεσσαρακοστήν, ἐὰν ὅμως τύχη καὶ εἶναι ἡ ἡμέρα ἐκείνη Μεγάλῃ Παρασκευῇ, τί γίνεται τότε; Καὶ δι’ αὐτὸ οἱ Πατέρες ἐφρόντισαν: Ἀ’Επειδὴ γὰρ ἡ εορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ κεφαλὴ ὅλων τῶν Δεσποτικῶν εορτῶν, ἐὰν αὕτη μετατεθῆ, εἶναι ἀνάγκη νὰ συμμετατεθοῦν καὶ αἱ ἄλλαι Δεσποτικαὶ εορταί, καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ Γενῶν δηλαδή, καὶ ἡ τῶν Θεοφανείων, καὶ ἡ τῆς Ὑπαπαντῆς, καὶ καθεξῆς ὅλαι αἱ ἄλλαι. Καὶ οὕτω νὰ γένῃ μία μεγάλη σύγχυσις εἰς ὅλον τὸν κύκλον τῶν εορτῶν», γράφει ὁ ‘Αγιος Νικόδημος ὁ ‘Αγιορείτης. Συνεχίζων δὲ ὁ ἐκ Νάξου πολυγραφώτατος καὶ σοφώτατος Νικόδημος εἰς τὸν Συναξαριστὴν του γράφει: «Σημειοῦμεν ὅτι, ἐὰν τύχη ἡ εορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κατὰ τὴν Μεγάλῃν Ἑβδομάδα, εἰς οἶνον μόνον καὶ ἔλαιον γίνεται κατάλυσις, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς ὀσάριον διὰ τὸ αἰδέσιμον τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου, καθὼς πάντα τὰ Τυπικὰ συμφώνως διορίζουσι... “Ορα δὲ καὶ εἰς τὸ τριακοστὸν ὄγδοον Κεφάλαιον τοῦ Καθολικοῦ καὶ τετυπωμένου Τυπικοῦ, ὅπου αὐτολεξεῖ γράφεται ταῦτα: Ἀ’Ιστέον δὲ ὅτι ἡ εορτὴ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰ τύχει τῇ μεγάλῃ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 211 τοῦ ὑπ’ ἀριθ. 6 τεύχους.

‘Ακόμη εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἀπαλλαγῆ ὁ ἔγγαμος κληρικὸς ἀπὸ ὅ,τι τυχὸν τὸν διαχωρίζει ἀπὸ τὴν οἰκογενεϊάν του καὶ τὸν ἐμποδίζει νὰ ζήσῃ μίαν ὑποδειγματικὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν, νὰ παράσῃ τὴν «μαρτυρίαν» ἐνὸς ὑποδειγματικοῦ συγχρόνου συζύγου, πατρὸς καὶ οἰκογενειάρχου. Διαφορετικῶς, δυσκόλως θὰ γίνῃ πιστευτὴ ἡ θεμελιώδης ἐκείνη ἐκκλησιολογικὴ καὶ χριστολογικὴ θέσις, τὴν ὁποίαν ἀναφέρομεν, ὅτι δηλαδή τὰ πάντα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου προσλαμβάνονται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐξαγιαζόνται. Τὸ θέμα τῆς ὀρθῆς θέσεως τοῦ ἐγγάμου κληρικοῦ ἐντὸς τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν συνεπειῶν τὰς ὁποίας ἔχει ἡ παραδοχὴ αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς συζύγου καὶ πατρὸς, ἀκόμη καὶ διὰ τὴν ὅλην ἐμφάνισιν αὐτοῦ, δὲν ἔχει δυστυχῶς ἀκόμη ἐρευνηθῆ σοβαρῶς οὔτε γίνεται πάντοτε ἀντιληπτόν. Εἶναι δὲ φανερόν, ὅτι ἐνταῦθα μόνον παρενεστικῶς δυνάμεθα νὰ θίξωμεν τὸ θέμα τοῦτο.

(Συνεχίζεται)

Αἰδεσ. Δρ. Α. ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

ἑβδομάδι, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα ἐπιστῆ, γίνεται παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς ἐπὶ μεταλήψει οἴνου καὶ ἐλαίου, ἰχθύος δὲ οὐ».

Τὸ ὄνομα τοῦ Γαβριὴλ δηλοῖ, κατὰ τὸν Κων/πόλεως Πρόκλον, «Θεὸς καὶ ἄνθρωπος». Ὁ δὲ Θεοφάνης ὁ Κεραμεύς, ἐπίσκοπος Ταυρομενίας, εἰς τὸν λόγον τοῦ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ λέγει διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Γαβριὴλ: «Τὰ ἑπτὰ στοιχεῖα, ὅπου περιέχει τὸ ὄνομα τοῦ Γαβριὴλ, σημαίνουσιν ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ Γαβριὴλ εὐαγγελισθεὶς τεχθῆναι Χριστός, ἤκει ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ Κόσμου παντός, τοῦ μετρουμένου ὑπὸ τῆς ἑβδομάδος καὶ περατουμένου ἐν αἰῶσιν ἑπτὰ». Διὰ τὴν ἱστορίαν ἀναφέρομεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ εἶχεν ἰδιαιτέραν σημασίαν παρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πατράσιν ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ θεωρεῖται ἀριθμὸς ἱερός, οὕτως 7 εἰσὶν τὰ τῆς ἐκκλησίας μυστήρια, 7 τὰ δῶρα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, 7 οἱ ἄγγελοι τῆς Ἀποκαλύψεως, 7 πλανήται, 7 αἱ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος, 7 αἱ παχεῖαι καὶ 7 αἱ ἰσχναὶ ἀγελᾶδες καὶ στάχεις, 7 αἱ σάλπιγγες τῆς Ἱεριχοῦς, 7 αἱ στῆλαι τοῦ οἴκου τῆς Σοφίας, ἡ ἑπτάφωτος λυχνία, 7 αἱ σφραγίδες τοῦ βιβλίου τῆς ἀποκαλύψεως, 7 οἱ Διάκονοι, 7 αἱ κοινότητες τῆς Ἀσίας, 7 αἱ κεφαλαὶ τοῦ θηρίου, 7 τὰ αἰτήματα τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς, 7 αἱ τελευταῖαι λέξεις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, 7 αἱ ὥραι τῆς προσευχῆς, 7 οἱ ψαλμοὶ τῆς μετανοίας κ.τ.ο.».

Οὕτω, λοιπόν, ἡ ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶναι ἡμέρα χαρᾶς, διότι ἐγένεν ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ, τοῦ σατανᾶ. Ἀπὸ ἐδῶ οἱ Πατέρες τοῦ ἔθνους ξεκινώντας καθώρισαν, ὅπως ἡ ἑορτὴ τῆς παλιγγενεσίας τοῦ ἔθνους, ἡ ἔθνημας εἶναι ἑορτὴ, ἑορτάζεται τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, διότι κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐγένεν ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ ἔθνους μας ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ ἐχθροῦ, δίδοντες οὕτω τέλος εἰς μίαν διένεξιν ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἤρχισεν ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς δούλης πατρίδος μας.

Ὡς ἔθνικὴ τῶν Ἑλλήνων ἑορτὴ, ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς Ἐπαναστάσεως, καθιερώθη ἡ 1η Ἰανουαρίου, διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, 1ην Ἰανουαρίου τοῦ 1822, ἐξέδωσεν ἡ πρώτη τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις προκήρυξιν, τὴν πρώτην, διὰ τῆς ὁποίας ἀνεκηρύσσετο ἐπισήμως ἡ ἀπελευθέρωσις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ: «Ἐν ὀνόματι τῆς Ἁγίας καὶ ἀδαιρέτου Τριάδος. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ὑπόδουλον εἰς τὸν ὀθωμανικὸν ζυγόν, μὴ δυνάμενον πλέον νὰ ὑποφέρῃ τὴν βαρυτάτην καὶ ἀνήκουστον τυραννίαν καὶ ἀποτινάξαν ταύτην διὰ μεγάλων θυσιῶν, διακηρύσσει σήμερον διὰ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων του, συνελθόντων εἰς ἔθνικὴν συνέλευσιν, ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, τὴν πολιτικὴν αὐθυπαρξίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν του».

Ἡ πρώτη Ἰανουαρίου, ὡς ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων ἑορτὴ, ἑορτάσθη διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ ἔτος 1837. Εἰς τὰς 15 /27 Μαρτίου τοῦ 1838, διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος τοῦ Ὁθωνος καὶ μετ' Ἰπουργοῦ τῆς Παιδείας τὸν Γεώργιο Γλαράκη, καθιερώθη πλέον ἡ 25 Μαρτίου ὡς ἐθνικὴ ἑορτὴ. Τὸ διάταγμα ἔγραφε: «... θεωρήσαντες ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς 25 Μαρτίου εἶναι λαμπρὰ καὶ καθ' ἑαυτὴν εἰς πάντα Ἑλλήνα διὰ τὴν ἐν αὐτῇ τελουμένην ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἶναι προσέτι λαμπρὰ καὶ χαρμόσυνος διὰ τὴν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἑναρξίν τοῦ περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθιεροῦμεν ταύτην εἰς τὸ διηνεκὲς ὡς ἡμέραν ἐθνικῆς ἑορτῆς».

Ἡ ἑφημερὶς «Ἀθηναῖ» τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, περιγράφουσα τὸν πρῶτον ἑορτασμόν τῆς ἐθνικῆς μας ἑορτῆς, μεταξύ ἄλλων, γράφει: «Ἡ σημερινὴ ἡμέρα, ἡ 25 Μαρτίου, ἡ τόσον σεβαστὴ εἰς ὅλην τὴν χριστιανοσύνην διὰ τὸν ἑορταζόμενον εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου καὶ τόσον λαμπρὰ καὶ χαρμόσυνος ἰδίως εἰς τοὺς Ἕλληνας διὰ τὴν ἑναρξίν τῆς ἐπαναστάσεώς μας, κατὰ τὸ 1821, καθιερώθη τέλος πάντων, ὡς εἶπομεν, ἀπὸ τὸν Βασιλέα ἐθνικὴ ἑορτὴ διὰ τοῦ διατάγματος ἀπὸ 15 τοῦ τρέχοντος μηνός, κατὰ τὴν κοινὴν τοῦ ἔθνους εὐχὴν καὶ κατὰ πρότασιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας».

Καὶ ἓνα ἀνέκδοτο ποὺ διαβάσαμε εἰς μίαν ἑφημερίδα τοῦ 1884. «Ὁ φιλικὸς Παναγιώτης Πελοπίδας ἐπορεύθη εἰς τὴν Μητρόπολιν, εὐθὺς δὲ ὡς συνήνητησεν τὸν ὑπ' αὐτοῦ μετὰ ταῦτα μυηθέντα Μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανόν, οὕτω προσεφώνησεν αὐτόν, παρωδῶν τὸ ἐν τῇ γ' ᾠδῇ τροπάριον τοῦ Ἀρχαγγέλου πρὸς τὴν Θεοτόκον: «Γραικῶν παραστάτης ἀπεστάλην πρὸς σε τὸν Ποιμένα τῶν Πατρῶν μηνῦσαι Εὐαγγέλια. Τί με φοβῆ Δέσποτα, τὸ μᾶλλον σὲ φοβούμενον; Τί ἀποφεύγεις, πάτερ μου, τὸ σὲ σεπτῶς εὐλαβούμενον;».

Ἔτσι, λοιπόν, κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν διπλὴν ἄγομεν ἑορτὴν καὶ πανήγυριν, τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ θείου Λόγου, καὶ τοῦ γένους ἡμῶν ἐκ τῆς πολυχρονίου δουλείας.

ΑΝΔΡΕΑΣ Ν. ΝΟΜΙΚΟΣ

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΦΘΟΡΑΣ ΚΑΙ ΑΦΘΑΡΣΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΑΝΘΡΩΠΩ ΚΑΙ ΤΗ ΦΥΣΕΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΓΡΑΦΗΝ ΚΑΙ ΥΜΝΟΛΟΓΙΑΝ

«Λίαν καλά», ἐξαισίας καλλονῆς καὶ πρὸ παντὸς ἀμέτοχα πάσης φθορᾶς, ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς, ὁ ὑπέροχος καλλιτέχνης καὶ δημιουργὸς Θεὸς ἐδημιούργησε τὰ πάντα (Γεν. α' 31) διὰ τὰ «διηγοῦνται τὴν δόξαν», τὸ ἀπερίγραφτον καὶ ἀσύγκριτον αὐτοῦ μεγαλεῖον (Ψαλμ. ιη') δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν, τὰ ὅποια ὡς ἔνδυμα ἐνδύεται (Ψαλμ. ρι') καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ μεγαλοπρέπεια «ἐπήρθη ὑπεράνω τῶν Οὐρανῶν» (Ψαλμ. η' 2) καὶ διὰ τοῦτο «πάντα τὰ ἔργα εὐλογοῦσιν, ὕμνοῦσιν καὶ ὑπερυψοῦσιν Αὐτὸν τὸν ὑπερῶ-μνητον, ὑπερυψούμενον καὶ ὑπερένδοξον» (Ψαλμ. ρβ' 22, Δανιήλ Γ' προσευχὴ 28 ἐξ.).

Ἐδημιούργησε δὲ τὰ πάντα «λίαν καλά», διὸ καὶ «εὐφραίνεται ὁ Κύριος ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ» (Ψαλμ. ργ' 31). Ἡ ὠραιότης τῶν δημιουργηθέντων ὑπὸ Θεοῦ ἀνέκαθεν προσεκάλει τὸν θαυμασμόν.

Ὁ ἐστεμμένος τοῦ Ἰσραὴλ Ψάλτης θαυμάζει τὸν ἥλιον, ὃν ἀποκαλεῖ «νυμφίον ἐξερχόμενον καθ' ἐκάστην ἐκ τοῦ νυμφικοῦ αὐτοῦ θαλάμου» (Ψαλμ. ιη' 6) καὶ μὲ ὑπερβολικὴν χαρὰν διανύοντα τὸν δρόμον του, ὁ δὲ Κύριος θαυμάζει τὴν ὠραιότητα καὶ καλλονὴν τῶν αὐτοφυῶν «κρίνων τοῦ ἀγροῦ» καὶ ἀποφαινεται ὅτι «οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων» (Ματθ. στ' 29).

Δι' εἰκόνων καὶ παρομοιώσεων ἐκ τῆς ἐμφύχου καὶ ἀψύχου φύσεως εἰλημμένων, ἐν τῷ Ἄσματι τῶν Ἀσμάτων ὁ νυμφίος Χριστὸς ἐκθειάζει τὴν νύμφην του Ἐκκλησίαν καὶ ἀπαραριθμῶν τὰς καλλονὰς αὐτῆς λέγει ὅτι «τὰ χεῖλη αὐτῆς εἶναι ὡς τὸ κόκκινον σπαρτίον» (ὡς ταινία ἢ κλωστή χρώματος βυσσίνου) καὶ «ὡς λέπυρον ροιᾶς τὸ μῆλον αὐτῆς», τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα τῶν παρειῶν αὐτῆς, ὅμοιον μὲ τὴν θεὰν ποῦ παρουσιάζει ρόγδιον κομμένον εἰς τὸ ἥμισυ (Ἄσμα δ' 3), τὸ σύνολον δὲ τῶν καλλονῶν τῆς νύμφης του Ἐκκλησίας ὁ Χριστὸς διὰ τὰ ἐκφράση, ἀποκαλεῖ αὐτὴν «κῆπον κεκλεισμένον» εὐωδέστατον, κατάφυτον ἀπὸ πολὺ-χρῶμα καὶ εὐωδῆ φυτὰ, περιρρυτον καὶ περιλαμπρον (Ἄσμα δ'

12) και ὠραίαν ὡς ἡ ἐπουράνιος Ἱερουσαλήμ, τὰ κάλλη τῆς ὁποίας εἶναι ἀφάνταστα και περιγράφονται λεπτομερῶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἰωάννου (Ἄποκ. κα' 9 ἔξ.). Ἡ νύμφη Ἐκκλησία ἐμφανιζομένη αἰφνιδίως ἐμφανίζει ἀσύγκριτον κάλλος. Ἡ ἐξαιρετικὴ ὠραιότης τῆς παραβάλλεται μετὰ τὴν ὠραίαν πρωίαν, τὴν ὠραίαν σελήνην, τὸν λαμπρὸν ἥλιον, θαμπώνουσα μετὰ τὸ παράστημά τῆς (Ἄσμα στ' 10). Τὸ μέγεθός σου, νύμφη μου, ἐξακολουθεῖ νὰ λέγῃ ὁ νυμφίος Χριστός, «ὡμοιώθη τῷ φοίνικι καὶ οἱ μαστοὶ σοι τοῖς βότρουσι, τὸ ἀνάστημά σου ὑψηλόν, εὐλύγιστον διακεκομμένον, ὁμοιάζει μετὰ τοῦ φοίνικος ποῦ ἐκτείνεται εἰς μέγα ὕψος.

Ἡ νύμφη πάλιν Ἐκκλησία «τετρωμένη ἀπὸ τὴν ἀγάπην» ποῦ αἰσθάνεται διὰ τὸν ὑπέρκαλλον νυμφίον τῆς Χριστὸν (Ἄσμα β' 5, ε' 8), ἐξαίρουσα τὴν καλλονὴν του λέγει, ὅτι «ὁ ἡγούμενος (νυμφίος Χριστός) ὁμοιάζει μετὰ βότρου τῆς κύπρου ἐν ἀμπελώσι, μετὰ ἀνθισμένον κλῆμα, τὸ ὁποῖον εὐωδιάζει εἰς τὰ ἀμπέλια (Ἄσμα α' 14).

«Τὰ χεῖλη αὐτοῦ εἶναι κρίνα στάζοντα σμύρναν πλήρη» (τὰ χεῖλη αὐτοῦ κατὰ τὸ ἐρυθρὸν χροῶμα ὁμοιάζουν μετὰ κρίνα ἐρυθρά, τὰ ὁποῖα στάζουν πολυτίμον σμύρναν (Ἄσμα ε' 13). Τέλος ὁ νυμφίος Χριστός ἀποκαλεῖται «ἀμπελὼν» (Ἄσμα η' 12) διὰ τὴν παρασταθῆ ἢ στενὴ ἐνωσις νυμφίου Χριστοῦ καὶ νύμφης, Ἐκκλησίας, τοῦ συνόλου τῶν πιστῶν καὶ μιᾶς ἐκάστης ψυχῆς (Ἰωάν. ιε' 1). Ἡ Ἐκκλησία αὐτοαποκαλεῖται «ἀνθος τοῦ πεδίου, κρίνον τῶν κοιλάδων» ἢ «μηλέα» (ἡτις ἐμφανίζει ὠραῖον σύνολον ἀνθισμένη, φορτωμένη πολύχρωμα μῆλα) «ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμουτοῦ», ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀκάρπων καὶ ἐστερημένων ἀνθέων δένδρων τοῦ δάσους (Ἄσμα β' 2,3). Καὶ εἰς τὸν μδ' Ψαλμὸν ἐξαίρεται ἀλληγορικῶς τὸ κάλλος τοῦ νυμφίου Χριστοῦ καὶ τῆς νύμφης αὐτοῦ Ἐκκλησίας.

Ὅπως ἰδιαιτέρως ἀξία ἐξάρσεως εἶναι ἡ καλλονὴ καὶ ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου, δικαίως χαρακτηρισθέντος κορωνίδος καὶ στεφάνου τῆς δημιουργίας. Περίλαμπρος εἶναι ὁ ἄνθρωπος πλασθεὶς «κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν» (Γεν. α' 26, 27, Κολ. γ' 10), «εἰκόνας καὶ δόξης τοῦ Θεοῦ ὑπάρχοντος» (Α' Κορ. ια' 7). Ἡ καλλονὴ αὕτη σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ἠνάγκασε τὸν ἐστεμμένον τοῦ Ἰσραὴλ ποιητὴν ν' ἀναφωνήσῃ, λίαν συγκεκινημένος, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Θεὸν «ἐθαυμαστώθῃ ἡ γυνῶσίς σου (Θεέ μου) ἐξ ἐμοῦ, ἐκραταιώθῃ, οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν» (Ψαλ. ρλη' 6). Ἀληθινὸν θαῦμα τῆς δημιουργίας εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Ἰδέαν τῆς ἀπείρου τελειότητος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀπεριγράπτου καλλο-

νῆς, δι' ἣν ὁ Ψαλμωδὸς ἔλεγε «Χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὄφθῆναί μοι τὴν δόξαν σου» (Ψαλ. ιστ' 15), δύναται νὰ λάβῃ τις μελετῶν τὸν ἄνθρωπον. Λέγει ὁ φιλόσοφος Πατὴρ Γρηγόριος ὁ Νύσσης, «εἰ βούλει γινῶναι Θεόν, γινῶθι σαυτὸν» (Migne 44, 1330). «Ὅπως ἐξιδιασμένη ἀναγνωρίζεται ἡ πνευματικὴ καὶ σωματικὴ συγκρότησις τοῦ ἀνθρώπου, ἀδόξαν καὶ κάλλος στίλβουσα» κατὰ τὸν Ἱ. Χρυσόστομον (Migne 50, 448). «Δόξη καὶ τιμῇ» εἶναι ἐστεφανωμένος ὁ ἄνθρωπος καὶ κατὰ τὸν Δαβίδ, ἀποφαινόμενον θεοπνεύστως (Ψαλ. η' 6). Πολλάκις ἡ Ἁγία Γραφή ἐξαίρει τὸ κάλλος τοῦ συνόλου τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἀτόμων τινῶν εἰδικῶς.

Τὸ μεγαλεῖον τοῦτο τῶν κτισμάτων, ἀνθρώπου καὶ φύσεως, θὰ ἦτο ἄφθιτον, διότι ὁ Θεὸς «θάνατον οὐκ ἐποίησεν, ἀλλ' ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ ἀφθαρσίᾳ (Σοφ. Σολ. α', 13. β', 23). Ἡ φθορὰ θὰ ἦτο ἄγνωστος, ἐὰν δὲν ἤμάρτανε. Δυστυχῶς, ἐμεσολάβησεν ἡ ἁμαρτία καὶ τὸ κακὸν εἰσέδυσεν εἰς τὸν κόσμον. Ἀποκορύφωσις τοῦ κακοῦ εἶναι ἡ φθορὰ, ἥς τέλος ὁ θάνατος. Τὸ κακόν, ἡ φθορὰ κατέλαβεν ὀλόκληρον τὴν δημιουργίαν. «Ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα, τῇ ματαιότητι (εἰς τὴν φθοράν), καὶ συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν», ἐλπίζει ὅμως ὅτι «θὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς φθορᾶς» (Ρωμ. η' 20-22). Ὡς ἔνδυμα ἡ κτίσις περιεβλήθη τὴν φθοράν καὶ ἀπώλεσε τὴν ἀφθαρσίαν. Παραδείγματά τινὰ τῆς φθορᾶς τῶν δημιουργημάτων ἀναφέρει ἡ Γραφή. Οὕτως ὁ προφήτης Ἰωὴλ περὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων λέγει, ὅτι «ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη συσκοτάσουσι καὶ οἱ ἀστέρες δύσουσι φέγγος αὐτῶν» (Ἰωὴλ γ' 15), ὅπερ ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Κύριος (Ματθ. κδ' 29, Μαρ. ιγ' 24, Λουκᾶ κα' 25), ἔρχεται δὲ καὶ ἡ ἐπιστήμη νὰ συμφωνήσῃ. Πλήρης καὶ ἄμεσος φθορὰ καὶ ριζικὴ καταστροφὴ τοῦ σύμπαντος δὲν ἐπῆλθεν διὰ τῆς ἁμαρτίας «τοῦ πρώτου ἀνθρώπου Ἀδάμ». Οὔτε καὶ ἀπωλέσθη ἀμέσως «τὸ πρωτόκτιστον κάλλος». Ἡμαυρώθη καὶ ἐσκιασθῆ ἡ καλλονή, διακρίνεται ὅμως τὸ παλαιὸν μεγαλεῖον, πλην ὅμως εἶναι ἐφήμερον. Οὕτως ἡ παλαιὰ Γραφή λέγει περὶ τῆς γλῶσσης, ὅτι αὕτη «τὸ πρῶτ' (τῆς ζωῆς τῆς) ἀνθίζει καὶ παρέρχεται, τὸ ἑσπέρας πίπτει τὸ ἄνθος καὶ ξηραίνεται ἀποθνήσκει, ἀπόλλυται» (Ψαλ. πθ' 6), ὁ ἴδιος δὲ ὁ Χριστὸς ὅτι «σήμερον ὑπάρχει καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βάλλεται» (Ματθ. στ' 30) καὶ ὁ Ἰάκωβος «ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο» (Ἰακ. α' 11) καὶ ὁ Ἡσαΐας μετὰ τοῦ Πέτρου «ἐξηράνθη ὁ χόρτος καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε» (Ἡσαΐου μ' 6 Α' Πέτρου α' 24).

Καὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν διέφυγε τὴν φθοράν. Ὑπεδουλώθη εἰς

αὐτήν. Κατέστη ὑποχείριος τῆς φθορᾶς, «δοῦλος τῆς φθορᾶς» κατὰ τὴν Γραφήν (Α' Πέτρ. β' 19) καὶ δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀποφύγη τὴν φθοράν, ἀφοῦ «εφόρεσε τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, τοῦ πρώτου ἀνθρώπου Ἀδάμ, ὅστις ἦτο ἐκ γῆς χοϊκῆς» (Α' Κορ. ιε' 45-49), ἐν δὲ τῷ Ἀδάμ «πάντες ἤμαρτον» (Ρωμ. ε' 12). Διάπυρος εἶναι ὁ πόθος τοῦ ἀνθρώπου ν' ἀπαλλαγῇ τῆς φθορᾶς· ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἢ ζωῆ μου», ἅς ἀπαλλαγῇ, ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τὴν φθοράν ἢ ζωῆ μου, φωνάζει μαζὶ μετὸν Ἰωνᾶ εὐρισκόμενον ἐν τῇ κοιλιᾷ τοῦ κήτους (Ἰωνᾶ β' 17) καὶ καταβάλλει ἀπεγνωσμένης προσπάθειάς ἐπικαλούμενος τὴν βοήθειαν τῆς ἐπιστήμης καὶ ἐπινοήσας Ἰνστιτοῦτα καλλονῆς, διὰ νὰ κατορθώσῃ ν' ἀπαλλαγῇ τῆς φθορᾶς ἢ ν' ἀναβάλῃ αὐτήν. Ἀλλ' εἰς μάτην, «ψευδεῖς εἶναι αἱ ἀρέσκειαὶ αὐταὶ καὶ μάταιον τὸ κάλλος» (Παροιμ. κθ' 30), τὸ κάλλος θὰ δύσῃ, θὰ γίνῃ ἄτιμον, θὰ ἐκλείψῃ, δόξα καὶ εἶδος (Ἡσαίου η' 2, 3) θὰ ἐξαφανισθοῦν ὑπὸ τῆς φθορᾶς. «Δὲν δύναται μία τρίχα νὰ γίνῃ λευκὴ ἢ μέλαινα», κατὰ τὴν ἀδιάφυστον ρῆσιν τοῦ Κυρίου (Ματθ. ε' 36). «Πῶς παρεδόθημεν τῇ φθορᾷ!» Πῶς ἐξαφανίζεσθαι «τὸ κάλλος, ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ εὐπρέπεια», κατὰ τὸν ὑμνοφδόν.

Μόνον δύο ἐξηρέθησαν τῆς φθορᾶς καὶ θάνατον δὲν εἶδον, μετατεθέντες ἐν σώματι εἰς οὐρανόν, ὁ Ἐνώχ (Γεν. ε' 24) καὶ ὁ Ἥλιος (Δ' Βασ. β' 11). «Καὶ ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου» (Α' Θεσ. δ' 15), δὲν θὰ διέλθωμεν διὰ τοῦ τάφου καὶ τῆς φθορᾶς, ἀλλ' ἀμέσως, καθ' ὃν τρόπον γνωρίζει ὁ Κύριος, θὰ καταστῶμεν ἄξιοι «νὰ ἀρπαγῶμεν ὑπὸ νεφελῶν εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου» (Α' Θεσ. δ' 17). Ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἐδογματίσεν, ὅτι καὶ ἡ Θεοτόκος μετέστη ὀλόσωμος εἰς οὐρανοὺς, ἐπομένως σωματικῶς δὲν ὑπέστη φθοράν. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τοιοῦτον δόγμα δὲν ἐθέσπισεν, ἐορτάζει ὅμως τὴν κοίμησιν αὐτῆς καὶ τὴν κατάθεσιν τῆς τιμίας ζώνης (31 Αὐγούστου) καὶ Ἐσθῆτα αὐτῆς (2 Ἰουλίου), ἐξ ὧν ἡ Ἐσθῆς ἦτο κατατεθειμένη εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις Ναόν, ἢ δὲ ζώνη εὐρίσκεται μέχρι σήμερον εἰς ἅγιον Ὄρος. «Μετέστη πρὸς τὴν ζώνην» ἡ Θεοτόκος, ψάλλει ἡ Ἐκκλησία ἀπλῶς (Κων. Καλλινίκου).

Πάντες οἱ ἄλλοι, ἐφ' ὅσον εἴμεθα ἐν τούτῳ «τῷ σκηνώματι», μὴ λησμονῶμεν «ὅτι ταχινή ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματος ἡμῶν» (Β' Πέτρου Α' 13-14) εἰς τὴν φθοράν καὶ διάλυσιν.

Ὁ ὕλισμὸς ἀρνούμενος τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πνεύματος ἐθεμελίωσε τὴν φιλοσοφίαν του ἐπὶ τῆς ἀφθαρσίας τῆς ὕλης καὶ ἰσχυρίσθη ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλ' εἶναι αὐθυπόστατος, αἰώνιος, αὐτογενής. Ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος

τοῦ ὕλισμοῦ εἶναι ἀντεπιστημονικός, ἀστήρικτος καὶ ἀπαράδεκτος. Ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ ὕλη ἔχει ἀρχήν, αἰώνιος δὲν εἶναι, διότι μεταβάλλεται. Τὸ ἀξίωμα τῆς ἀφθαρσίας τῆς ὕλης, κατόπιν τῶν νεωτέρων προόδων τῆς ἐπιστήμης, κατερρίφθη. Ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ ὕλη βραδύτατα ἀποσυντίθεται καὶ καταστρέφεται, ὁ ἥλιος χάνει ἑκατομμύρια τόννους μάζης, μονιμότης ἐν τῇ ὕλῃ δὲν ὑπάρχει, τὰ πάντα διαρκῶς μεταβάλλονται, ταυτότης οὐδαμοῦ ὑπάρχει. Ἐν τῷ σῶματι τοῦ ἀνθρώπου νέα κύτταρα ἐμφανίζονται καὶ ἐξφανίζονται ἄλλα. Ἀνὰ πᾶσαν δεκαετίαν ἀνακαινίζεται ὅλοσχερῶς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ πάντα εἶναι φθαρτά. Πολὺ καθυστερημένος καὶ ἐκτὸς πραγματικότητος εἶναι σήμερον ὁ παραδεχόμενος τὴν ἀφθαρσίαν τῆς ὕλης (Γρηγ. Παπαμιχαήλ, Ἀπολογητικὴ σελ. 123-139). Ἐπιστήμη καὶ θρησκεία συμφωνοῦν, ὅτι «οὐρανὸς καὶ γῆ παρελεύσονται» (Ματθ. ε' 18, κδ' 35) ἢ «οὐρανοὶ ροιζήδον παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται» (Β' Πέτρ. γ' 10).

Εἷς ἄνθρωπος μόνον διέφυγεν τὴν φθοράν, οὐδεμίαν σχέσιν ἔσχε μετ' αὐτῆς, «ἀνέβη ἐκ φθορᾶς» (Ἰωνᾶ β' 7, ἐγκώμιον Α' στασεως Μ. Σαββάτου) τὸ σῶμα αὐτοῦ, (ὁ δευτερός ἄνθρωπος ὁ ἐπουράνιος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ, ὁ ἔσχατος Ἀδάμ) (Α' Κορ. ιε' 45-49). Ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο ἀπλοῦς ἄνθρωπος, δὲν ἐγεννήθη φυσικῶς «ἐξ αἱμάτων ἢ ἐκ θελήματος σαρκὸς» (Ἰωάν. α' 13), ἦτο Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, ἐγεννήθη ὑπερφυσικῶς ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, οὐδεμίαν σχέσιν εἶχε μὲ τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα, κατέβη ἐκουσίως εἰς τὸν τάφον, συγχρόνως ὡς Θεὸς ἀπαθῆς διαμείνας, συνεδοξάζετο μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ Πνεύματος ἐν τῷ οὐρανῷ, πάντα πληρῶν. Πῶς ἦτο λοιπὸν δυνατὸν νὰ κυριεύῃ οὗτος ὑπὸ τῆς φθορᾶς; (Πράξ. β' 24). «Ὅπως πολλὰ λεπτομέρειαι τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ προεφητεύθησαν, οὕτω καὶ ἡ λεπτομέρεια αὕτη προεφητεύθη. Αἰῶνας πολλοὺς προηγουμένως προεφητεύθη, ὅτι «ὁ ὅσιος τοῦ Θεοῦ», ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, δὲν θὰ ἐγκατελείπετο εἰς τὸν Ἄδην οὔτε θὰ ἔβλεπε διαφθοράν (Ψαλ. ιε' 10) κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν Θεοπάτορα Δαυὶδ, «ὅστις ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη» καὶ εἶδε φθοράν (Πράξ. β' 25-31).

Κατάσπαρτος εἶναι ἡ ὕμολογία ἀπὸ διακηρύξεις, ὅτι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου δὲν ἐκυριεύθη ὑπὸ τῆς φθορᾶς καὶ διαφθορᾶς. Ἐκ τούτων ἀναφερόμεν τινὰς «ἡ σὰρξ σου διαφθορὰν οὐκ οἶδε Δέσποτα», κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀγιογραφικὰ κείμενα (Κανὼν Μ. Σαββάτου), «διαφθορὰν ὅλως οὐκ ἔγνω», Σωτήρ» (Κανὼν Κυρ. Μυροφόρων), «τὴν διαφθορὰν οὐκ οἶδε τὸ ἅγιον σῶμα τοῦ Λυτρωτοῦ τῶν ψυχῶν ἡμῶν» (Ἀποστ. Σαββάτου ἐσπέρας πλ. δ')

ἤχου), «Χριστὸς δὲ διαφθορᾶς ἐδείχθη ἀλλότριος» (ἀπολυτ. ἐσπ. Μ. Παρασκευῆς), «διαφθορᾶς ἐτήρησας τὸ σῶμά σου ἄγευστον» (Κανὼν Κυριακῆς πλ. β' ἤχου), «ἐκ φθορᾶς ἀνέβης, ἡ ζωὴ μου Σωτήρ, σοῦ θανόντος καὶ νεκροῖς προσφοιτήσαντος» (ἐγκώμιον α' στάσεως Μ. Σαββάτου). Ὁ Ἄδης τρέμει, κατὰ προσωποποίησιν, βλέποντας «μὴ φθαρεῖσαν τὴν τοῦ Σωτῆρος ὑπόστασιν» (Καθ. Κυρ. γ' ἤχου). Τὸ Πάσχα τὸ ὁποῖον ἐορτάζομεν, εἶναι «Πάσχα τῆς ἀφθαρσίας» (ἐξαποστειλ. Κυρ. Πάσχα), διὸ καὶ «δοξάζομεν τὸν Χριστὸν τὸν τῆς φθορᾶς καθαιρέτην» (Καθ. Μ. Σαββάτου).

Ἄλλ' ἐν τῷ Χριστῷ πάντες συνέπαθον. «Ὑμεῖς ἐστὲ σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους», λέγει ὁ Παῦλος (Α' Κορ. ιβ' 27), διότι «ἐν ἐνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν» (αὐτόθι ιβ' 13) καὶ «ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλ. γ' 27) ἢ «ὅσοι εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν καὶ συνετάφημεν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον» (Ρωμ. στ' 3-4). Οὕτως, ἐὺμνηστὸς ψάλλει «χθὲς συνεθαπτόμην σοι Χριστέ» (Γ' ὠδὴ κανόνος Πάσχα). «Χριστῷ συνεσταύρωμαι» μετὰ τοῦ Παύλου παραδέχεται ὁ πιστός, ἀφοῦ εἶναι μέλος αὐτοῦ καὶ ὁ Χριστὸς ἡ κεφαλὴ. Ἄλλ' ἀφοῦ ἐγενόμεθα μέτοχοι τῆς Ἀναστάσεως αὐτοῦ (Ρωμ. στ' 5) ἄρα καὶ τῆς ἀφθαρσίας μετέχομεν.

«Συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ» (Κολ. γ' 1, Ἐφεσ. β' 6) κοινωνήσαντες τῶν παθημάτων αὐτοῦ (Φιλ. γ' 10) «συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε» (Κολ. β' 12), διὸ καὶ ψάλλει ὁ ὑμνωδός «χθὲς συνεθαπτόμην σοι Χριστέ, συνεγείρομαι σήμερον ἀναστάντι σοι» (Γ' ὠδὴ κανόνος Πάσχα). Καὶ ἐξηγῶν ταῦτα ὁ Ἅπ. Παῦλος λέγει «ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ (Ἄδὰμ) φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου (Χριστοῦ) (Α' Κορ. ιε' 49). Καὶ θὰ «σπαρῆ», ἐνταφιασθῆ τὸ θνητὸν τοῦτο σῶμα» ἐν «φθορᾷ», θὰ φθαρῆ, ἀλλὰ θὰ ἐγερθῆ ἐν ἀφθαρσίᾳ (Α' Κορ. ιε' 42). Εἶναι δὲ ἀπαραίτητος ἡ σωματικὴ ἀφθαρσία, διὸ καὶ ὁ Παῦλος ἀποφαίνεται ἐπιτακτικῶς δογματίζων. «Δεῖ τὸ φθαρτὸν τοῦτο (σῶμα) ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν», διότι, ἀφοῦ προοριζόμεθα διὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ταύτην σὰρξ καὶ αἷμα δὲν δύναται νὰ κληρονομήσῃ, «διότι καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτου» (Α' Κορινθ. ιε' 52). Ἡ φθορὰ προεκλήθη ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἀλλ' ἀφοῦ ἡ ἀμαρτία «προσηλώθη ἐν τῷ σταυρῷ» (Κολ. β' 14) καὶ αἱ συνέπειαι τῆς, μία τῶν ὁποίων ὑπῆρξε καὶ ἡ φθορά, ἤρθησαν, ἄρα ἡ ἀφθαρσία κατέστη κοινὴ κληρονομία ἀπάντων τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, ἢ ὁποία θὰ καταστῆ πραγματικότης κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ὕμνολογία εἶναι κατάσπαρτος ἀπὸ ἐνθουσιώδεις διακη-
 ρύξεις, ὅτι ἡ φθορὰ κατηργήθη, ἡ διαφθορὰ ἐξηφανίσθη καὶ ἡ
 σωματικὴ ἀφθαρσία ἔγινε κοινὸν κτῆμα πάντων τῶν εἰς Χριστὸν
 πιστευόντων, λόγῳ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Παραθέτομέν
 τινες· «Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ καθαιρέτης τῆς φθορᾶς», ὅστις «ἤγειρε
 Ἄδὰμ ἐκ τῆς φθορᾶς», «τὸ φθαρέν μου σῶμα συνανέστησεν καὶ
 τῇ ἀφθαρσίᾳ ἐδόξασεν» ἢ «φθαρέντα με ἀνέστησε καὶ ἀφθαρσίαν
 ἡμίψισεν». Διὰ τοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου «ἐξηφάνισται ἡ φθορὰ καὶ
 ἐξήνθησεν ἡ ἀφθαρσία καὶ θανάτου ἐρρύσθημεν». «Τὴν καταφθα-
 ρεῖσαν φύσιν τοῦ γένους ἡμῶν ἐν ἑαυτῷ ἀνεκαίνισεν» ὁ Χριστὸς
 ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν. Ἡ ἀφθαρσία παρεχωρήθη παντὶ ἀτόμῳ καὶ
 διὰ τοῦτο ὁ ὕμνωδὸς ψάλλει· «φθαρέντα με καινοποιεῖς φιλόανθρωπε»,
 διὸ καὶ «γένος ἀνθρώπων ἀφθαρσίαν ἐνδέδεται». Ἡ ἀφθαρσία
 κατέστη κτῆμα τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀπὸ Ἄδαμ μέχρι συντελείας τοῦ
 κόσμου. Οὕτω λέγει ὁ ὕμνος· «φθορᾶς θανάτου ἔσωσας Χριστέ
 τούς προπάτορας». «Διὰ θανάτου τὸ θνητόν, διὰ ταφῆς τὸ φθα-
 ρτὸν μεταβάλλεις, ἀφθαρτίζεις γὰρ θεοπρεπέστατα ἀπαθανατίζων
 τὸ πρόσλημα» ἢ «καινοποιήσας ἐν σεαυτῷ».

Φόβος καὶ τρόμος κατελάμβανε τοὺς δικαίους τῆς Παλαιᾶς
 Διαθήκης καὶ ἀπογοήτευσιν παρέλυε τὰς ψυχικὰς δυνάμεις αὐτῶν
 ἐξ αἰτίας τῆς διαφθορᾶς τοῦ τάφου· «σῶσον τὴν ψυχὴν μου τοῦ μὴ
 ἔλθειν εἰς διαφθοράν», ἐφώναζεν ὁ ἄνθρωπος (Ἰωβ λγ' 28), «ποία
 ἢ ὠφέλεια ἐν τῷ καταβῆναί με εἰς διαφθοράν», (ποία ὠφέλεια
 θὰ προκύψῃ, ἐὰν καταβῶ εἰς τὴν σαπίλαν τοῦ τάφου) (Ψαλ. κθ'
 10). Τὰ αὐτὰ συναισθήματα ἐμφανίζονται καὶ σήμερον καὶ εἰς
 πᾶσαν ἐποχὴν εἰς τοὺς ἀπίστους.

Διαφαίνονται ὅμως καὶ ἔγνη αἰσιοδοξίας διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν
 ἐκ τῆς διαφθορᾶς καὶ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ. Οἱ 7 παῖδες Μακκα-
 βαῖοι κατακοπτόμενοι ἐκραύγαζον· «ἐξ οὐρανοῦ ταῦτα (τὰ μέλη
 ἡμῶν) κεκτῆμεθα καὶ διὰ τοὺς αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ) νόμους ὑπερο-
 ρῶμεν (θυσιάζωμεν) ταῦτα καὶ παρ' αὐτοῦ ταῦτα πάλιν ἐλπίζομεν
 κομίσασθαι» (Β' Μακ. γ' 11), ἐννοεῖται ἀφθαρτα. Εἰς στιγμὰς
 ἀδυναμίας καὶ λιποψυχίας καὶ ὁ Παῦλος, καταληφθεὶς ὑπὸ ἀδυ-
 ναμίας ἥτις δὲν ἔλειπεν ἀπὸ οἰονδήποτε ἁγίου, ἐφώναξε· «Ταλαί-
 πωρος, ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ρύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ
 θανάτου τούτου». (Ρωμ. γ' 24). Ἰδοὺ ὅμως ὁ ἀναστὰς Χριστὸς
 ἐρρύσατο καὶ τὸν Παῦλον καὶ πάντας τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τὴν δου-
 λείαν τῆς φθορᾶς.

Ἡ διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἀπαλλαγὴ ἐκ τῆς φθο-
 ρᾶς καὶ διαφθορᾶς ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὴν φύσιν ὀλόκληρον, ἀφοῦ

καὶ ἡ φύσις ὑπετάγη καὶ μάλιστα ἀκουσίως εἰς τὴν δουλείαν τῆς φθορᾶς καὶ ματαιότητος καὶ συνωδίνει καὶ συμπάσχει μὲ τὸν ἄνθρωπον. «Καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις», λέγει ὁ Παῦλος, «ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ. γ' 22). «Καινὰ ποιῶ τὰ πάντα», διεκήρυξεν ὁ Χριστὸς (Ἄποκ. κα' 5). Ἡ καινότης τῆς φύσεως ἐν Χριστῷ (Β' Κορ. ε' 17) συμπεριλαμβάνει καὶ τὴν ἀφθαρσίαν, ἄλλως δὲν θὰ εἶχεν ἔννοιαν. Ἡ τοιαύτη καινότης διαποτίζει Ἀγίαν Γραφήν καὶ ὕμνολογίαν, καινότης ὑπὸ ἔποψιν ἠθικῆς ζωῆς, καινότης ὑπὸ ἔποψιν ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς φθορᾶς ἀνθρώπου καὶ φύσεως, «καινοὺς οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν προσδοκῶμεν» (Β' Πέτρ. γ' 13).

Ἐνθους ὁ ὕμνογράφος, σκιρτῶν ἐκ χαρᾶς φωνάζει· «Χαίρετε λαοὶ καὶ ἀγαλλιᾶσθε, Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ὁ ἐχθρὸς ἐσκέλευται Ἄδης, νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος, εὐφραίνεσθε οὐρανοί, σαλπίζατε τὰ θεμέλια τῆς γῆς, σκιρτήσατε τὰ ὄρη ἀπὸ εὐφροσύνης, ἀνέστη ὁ Χριστὸς καὶ ζωὴ πολιτεύεται», «θάνατε οὐκ ἔτι κυριεύεις, ὁ τῶν ὄλων Δεσπότης τὸ κράτος σου κατέλυσε».

Ν. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Οἱ συνδρομηταὶ τῶν Περιοδικῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟΛΟΓΙΑ» παρακαλοῦνται, ὅπως πᾶσαν ἀλλαγὴν διευθύνσεως τῶν γνωστοποιοῦν ἀμέσως εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν ὡς εἴρηται Περιοδικῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι Τ. 140, δι' ἐπιστολῆς τῶν, σημειουμένης ἀπαιτήτως τῆς παλαιᾶς διευθύνσεως, ἵνα καταστῆ δυνατὴ ἡ κανονικὴ ἀποστολὴ τῶν φύλλων.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΘΕΟΛΟΓΟΣ Κ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ δ. Θ.

(1876 - 1938)

Ο ΑΠ' ΑΜΒΩΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ*

Β'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΝΑΛΥΣΙΣ
ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ

1. Περιεχόμενον καὶ ἀνάλυσις τῶν ἐκ δεδο-
μένων ἔργων του.

α'. «Η ΟΜΙΛΙΑ». Σχῆμα 8ον, σελ. 88. Ἐν Ἀθήναις 1926.

Σκοπὸς τῆς περισπουδάστου ταύτης πραγματείας εἶναι ἡ
περισσότερα ἀναζωογόνησις τῶν ἀόμιλητικῶν κηρυγμάτων», τὰ
ὅποια ὁ σ. θεωρεῖ «ὡς λίαν ἀπαραίτητα, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν
Ἀγίων Πατέρων, πρὸς ἀναβίωσιν τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανικοῦ θρη-
σκευτικοῦ συναισθήματος τοῦ ἄλλως εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους».

Πλὴν τῶν ἄλλων συγγραμμάτων, τὰ ὅποια ἀναγράφονται εὐ-
καιριακῶς ἐντὸς κειμένου, ὁ σ. ἀπαριθμεῖ τριάκοντα ἑπτὰ ἐν συνό-
λῳ βοθητήματα διὰ τὴν σύνταξιν τῆς παρούσης πραγματείας, ἐκ
τῶν ὁποίων τὰ τριάκοντα τέσσαρα εἶναι ξενόγλωσσα.

Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τονίζει τὸν ἄρρηκτον δεσμόν, τὸν ὅποιον
δέον νὰ ἔχη τὸ θεῖον κήρυγμα μετὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς λέγων:
«Ἐν κήρυγμα δέ, ὅπερ ἐρείδεται σχεδὸν μόνον ἐπὶ ρημάτων καὶ
δεξιοτήτων ἀνθρωπίνης σοφίας, παραμένει, παρὰ τὴν λάμψιν τῆς
γλώσσης, ψυχρὸν καὶ ἀσθενές, ὡς στερούμενον τοῦ πυρὸς τοῦ
θείου λόγου».

«... Ὅσω ἐσώτερον ἦτο πεποτισμένον τὸ κήρυγμα διὰ τοῦ
γραπτοῦ θείου λόγου, ὅσω ἐγγύτερον ἴστατο πρὸς ταύτην τὴν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 214 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 τεύχους.

ἀρχικὴν πηγὴν τῶν αἰωνίων ἀληθειῶν, ὅσῳ βαθύτερον ἤντλει ἀπὸ τῆς πηγῆς ταύτης τῆς ἀληθοῦς εὐγλωττίας, τόσῳ μείζων ἦτο καὶ ἡ καρποφόρος δύναμις τοῦ κηρύγματος».

«Ἐν τῷ συγχρόνῳ κηρύγματι ἐλλείπει παντελῶς ἡ ἀντίληψις δι' ἐκείνην τοῦ κηρύγματος μορφήν, διὰ τὴν ὀμιλίαν δηλαδὴ, ἣτις ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ἐδέσποζεν τοῦ ἄμβωνος· ἐλλείπει ἐν αὐτῷ ἡ ἀντίληψις μιᾶς πραγματικῆς, ἐσωτερικῆς καὶ ὀργανικῆς ἀναμίξεως τῆς Βίβλου μετὰ τοῦ κηρύγματος».

Συμπεραίνει δὲ ὅτι: «Ἡ ἐπανάκαμψις εἰς τὴν ὀμιλίαν θὰ ἀνακινήσῃ πάλιν τὸ κήρυγμα διὰ γνησίου βιβλικοῦ πνεύματος καὶ θὰ μεστώσῃ αὐτὸ διὰ γνησίων γραφικῶν σκέψεων».

Ἡ ὅλη ὕλη διαιρεῖται εἰς τρία κύρια μέρη τὰ ἐξῆς: Α'.) Ἡ Ἱστορία τῆς Ὀμιλίας. Β'.) Ἡ θεωρία τῆς Ὀμιλίας καὶ Γ'.) Ἡ ποδεύματα Ὀμιλιῶν.

Εἰς τὸ Α' μέρος τὸ ἱστορικὸν ἐμπεριέχονται τὰ ἐξῆς ἐπὶ μέρους κεφάλαια. 1. Ἡ Ὀμιλία ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ (1. Ἡ Ὀμιλία ἐν τῷ κηρύγματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων. 2. Τὸ κήρυγμα μετὰ τοὺς ἀποστολικούς χρόνους κατὰ τὴν α' καὶ β' ἑκατονταετηρίδα ἐκινεῖτο ἐν ταῖς αὐταῖς τροχαῖς.) 2. Ἡ Ὀμιλία κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Πατέρων, μεταξὺ τῆς τρίτης καὶ ἕκτης ἑκατονταετηρίδος. 1. Ἡ Ὀμιλία καὶ τὸ θεματικὸν κήρυγμα. 2. Τὸ ἔδαφος καὶ ἡ οἰκοδομία τῶν ὀμιλιῶν τῶν Πατέρων).

3. Ἡ Ὀμιλία ἐν τῇ Ἀνατολ. Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ (1. Ἡ Ὀμιλία ἐν τῇ Ἀλεξανδρινῇ Σχολῇ. 2. Ἡ Ὀμιλία ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Ἀντιοχείας).

4. Ἡ Ὀμιλία ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ. 5. Ἡ Ὀμιλία ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου μέχρι τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος. 6. Ἡ Ὀμιλία τὸν Μεσαίωνα ἐν τῇ Δύσει. 1. Ἡ Πρώτη Περίοδος 2. Ἡ δευτέρα Περίοδος.

7. Ἡ Ὀμιλία κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. α' Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ. β') Ἐν τῇ μὴ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ.

Εἰς τὸ Β' μέρος, τὸ θεωρητικόν, ἐξετάζονται: 1. Ἡ οὐσία καὶ ἡ ἔννοια τῆς Ὀμιλίας. 2. Εἶδη Ὀμιλίας 3. Τὰ καθήκοντα τῆς Ὀμιλίας καὶ 4. Ἀξία καὶ σημασία τῆς Ὀμιλίας.

Εἰς τὸ Γ' μέρος, τὸ πρακτικόν, ὁ σ. δίδει τρία συγκεκριμένα ἔξοχα ἀποδείγματα Ὁμιλιῶν», ὥστε ἡ πραγματεία, ἀφορῶσα εἰς τὸν πρακτικὸν κλάδον, νὰ μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ θεωρητικοῦ μόνον πεδίου, ἀλλὰ νὰ χωρίσῃ καὶ εἰς τὴν ἄμεσον ἐφαρμογὴν, ὥστε καὶ τὸ ὄφελος νὰ ἀποβῇ ἄμεσον καὶ θετικόν.

Εἰς τὸ Α' ὑπόδειγμα (σελ. 51-66) ἀναπτύσσει ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις τὸ «Εὐαγγέλιον τοῦ Ὁρθροῦ τῆς Ἀναστάσεως». (Μαρκ. 16, 1-8 .

Εἰς τὸ Β' ὑπόδειγμα (σελ. 66-80) ἀναπτύσσει τὸ «Εὐαγγέλιον τῆς λειτουργίας τῆ Κυριακῆ τοῦ Θωμᾶ» (Ἰωάν. 20, 19-31'.

Εἰς τὸ Γ' ὑπόδειγμα (σελ. 80-87) τὸ θέμα του εἶναι ἡ «Κυριακὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου» (Λουκ. 18, 9-14'.

Καὶ εἰς τὰ τρία ἀνωτέρω ὑποδείγματα ὁ σ. ὑποδιαίρει τὰ θέματα του εἰς ἐπὶ μέρους τμήματα, ὥστε νὰ διασαφηνίξῃ καὶ διαφοτίζει ταῦτα πλήρως.

(Συνεχίζεται.)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

Θεολόγος

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Ι Σ

Ἀποφάσει τῆς Ἐποπτικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς (Πρακτικὸν τῆς 23/1/69), ἅπαντες οἱ Ἱ. Ναοὶ τῆς Χώρας εἰς τοὺς ὁποίους ἀπεστέλλετο ἡ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» δὲν θὰ λαμβάνωσιν εἰς τὸ ἐξῆς φύλλον καθ' ὑποχρέωσιν. Οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων ἐκάστου Ἱ. Ναοῦ, ἐφ' ὅσον ἐπιθυμοῦν νὰ συνεχισθῇ ἡ ἀποστολὴ διὰ νὰ ἔχωσι τὴν σειρὰν τῶν τόμων τοῦ Περιοδικοῦ εἰς τὰς Βιβλιοθήκας τῶν Ἱ. Ναῶν, παρακαλοῦνται νὰ δηλώσωσι τοῦτο ἐγγράφως, συναποστέλλοντες καὶ τὴν ἐξ 100 δραχμῶν ἔτησιαν συνδρομὴν, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14, Ἀθῆναι (140), Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

ΑΓΓΕΛΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ*

Πέραν ἀπὸ τὶς βαθύτατες, πνευματικὲς καταβολὲς ποὺ ἔφερεν μέσα του ὁ πατὴρ Ἅγγελος, ἡ θητεία του στὴ Ριζάρειο Σχολὴ καὶ ἡ συνάντησί του μὲ τὸν τότε διευθυντὴ τῆς Ἁγιο Νεκτάρειο, στὰ παιδικὰ του χρόνια, σημάδεψαν ἀποφασιστικὰ τὴν ζωὴ του καὶ τὴν ὄλη συγκρότησί του.

Ἀπὸ τότε ἀκόμα, καὶ εἶναι μόλις δέκα τριῶν χρονῶν μαθητῆς, βιώνει μέσα του τὸ στάδιο τῆς ἱερωσύνης καὶ δραματίζεται μίαν εὐρύτερη ἱεραποστολικὴ δραστηριότητα.

Μὲ πολλὴ συγκίνησι ἀναπολεῖ στὶς αὐτοβιογραφικὲς σελίδες τοῦ βιβλίου του τὶς πρῶτες του ἐμπειρίες ἀπὸ τὴν συνάντησί του αὐτῆ μὲ τὸν μετέπειτα Ἐπίσκοπο Πενταπόλεως.

Γράφει: «Εἰς μίαν στιγμὴν ὁ Ἅγιος Νεκτᾶριος ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν θέσιν του, μοῦ ἔνευσε νὰ ἐγερθῶ καὶ μὲ ἔστησε πρὸ τῆς εἰκόνης τοῦ Ριζάρη, θέτων εἰς τὸν ὄμῶν μου τὴν χεῖρά του.

Προσέβλεψε δὲ εἰς ἐμὲ μετὰ πολλῆς διορατικότητος καὶ μοῦ εἶπε:

«Σὲ ἐξορκίζω εἰς τὸν Ριζάρην, ὅτι τὰ ράσα ποὺ θὰ τὰ βάλης ἐδῶ, δὲν θὰ τὰ βγάλῃς εἰς ὄλην τὴν ζωὴν σου». «Τὸ ὑπόσχομαι», ἀπήντησα μὲ τρεμάμενην φωνήν, «ἀκριβῶς διὰ νὰ γίνω ἱερεὺς ἦλθα νὰ σπουδάσω εἰς τὴν Ριζάρειον Σχολήν».

*

Καὶ ἡ ἀπάντησι αὐτῆ ὄχι μόνο τηρήθηκε καὶ ὁ πατὴρ Ἅγγελος φόρεσε καὶ τίμησε τὸ ράσο ὀρθόδοξου κληρικοῦ, ἀλλὰ ὑψώθηκε μὲ τὰ χρόνια σὲ ἡγετικὴ μορφή τέτοιου κάλλους καὶ τέτοιας ἀκτινοβολίας, ὥστε σήμερα νὰ θεωρῆται ἕνας ἀπότομος ἀναγεννητᾶς τῆς νεώτερης ἐκκλησιαστικῆς καὶ γενικώτερα πνευματικῆς ζωῆς τοῦ τόπου.

*

Καθὼς περνοῦν τὰ χρόνια καὶ ὁ μικρὸς μαθητὴς τῆς Ριζαρείου Σχολῆς ὀλοκληρώνει τὴν προσωπικότητά του, τόσο διαβλέπει κανεὶς στὴν συγκρότησί του, στὶς ἐπιθυμίες του καὶ στὶς ἐνέργειές του τὶς βαθειὰς ρίζες τῆς παραδόσεως. Τὶς πνευματικὲς, ἀταλάντευτες ἀρχές του, ποὺ τὸν ὀδηγοῦν 25 μόλις χρονῶν στὴν χειροτονία του (20-7-1915) καὶ στὴν μετέπειτα προσφορά του,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 166 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχους.

στὸν ναὸ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀθηνῶν, ποὺ ἄρχισε μὲ τὴν ἐκκλογή του σ' αὐτὸν τὸν Νοέμβριο τοῦ 1916.

*

Ἀπὸ τότε ὁ πατὴρ Ἄγγελος Νησιώτης γίνεται ἡ πιὸ ζωντανή, ἡ πιὸ ἀεικίνητη μορφή τῆς ἐνορίας. Γίνεται «τὰ πάντα τοῖς πᾶσι», προκειμένου νὰ καλύψῃ τὸ πλῆθος ἀπὸ ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου του, ἀλλὰ καὶ νὰ θεμελιώσῃ, ἀπὸ τὴν πρώτη ὥρα τὸ ἐκκλησιαστικό, ὀργανωτικό, κοινωνικό, φιλανθρωπικό, ἱεραποστολικὸ καὶ κατηχητικὸ ἔργο του, ποὺ θὰ διατηρηθῆ ἀκαμαῖο καὶ μετὰ τὸν θάνατό του.

«Δι' ὅλα ταῦτα, γράφει ὁ π. Νησιώτης, ἡ Ζωοδόχος Πηγὴ κατέστη κέντρον πνευματικῆς, φιλανθρωπικῆς καὶ λειτουργικῆς ζωῆς εἰς τὸ κέντρον τῶν Ἀθηνῶν, καὶ συγχρόνως Ναός, εἰς τὸν ὁποῖον κατέφευγον οἱ πιστοὶ διὰ νὰ ἀπολαύσουν τὴν ζωὴν αὐτὴν μακρὰν νεκρῶν λατρευτικῶν τύπων ἢ στενοῦ πνεύματος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς προϋποθέσεις πρὸς μετοχὴν εἰς τὴν μυστηριακὴν ζωὴν».

Ἡ λειτουργικὴ καὶ πνευματικὴ ζωὴ, καθὼς καὶ τὸ κήρυγμα ἀποτελοῦσαν καθημερινὸ μέλημα καὶ ἱερὸ χρέος τοῦ πατρὸς Ἀγγέλου. Ἦταν ἡ πηγὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπήχησι τοῦ ἐσωτερικοῦ δέοντος, ποὺ ὄχι μόνον κρατοῦσαν σὲ ἐγρήγορσι τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά· μὰ καὶ προκαλοῦσαν τοὺς πιστοὺς σὲ μιὰ συνεχῆ, δημιουργικὴ ἐπικοινωνία μὲ τὴν Ἐκκλησία.

«Ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν ἱερατικῶν μου καθηκόντων εἰς τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν, κυρία μου μέριμνα ὑπῆρξεν ἡ ἀδιάκοπος τήρησις τοῦ λειτουργικοῦ τυπικοῦ καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Ἡ ἐπιθυμία μου ἦτο νὰ προσφέρῃ ὁ Ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς εἰς τὸ κέντρον τῶν Ἀθηνῶν πλήρη τὸν κύκλον τῶν καθημερινῶν ἀκολουθιῶν, οὕτως ὥστε σχεδὸν ἐκάστην πρωΐαν νὰ ὑπάρχῃ λειτουργία μετὰ ὄρθρου καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν περιόδων τῶν μακρῶν νηστειῶν ἰδιαιτέρως».

Τί ἐκκλησιαστικὴ συνείδησι, ἀλήθεια, καὶ τί ὀρθοτόμησι τοῦ ἐνοριακοῦ ἔργου;

Πόσο, σήμερα, ὕστερα ἀπὸ τόσες δεκαετίες, δικαιώνεται πανηγυρικὰ τὸ πρωτοποριακὸ, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἄρρηκτα δεμένο μὲ τὴν καθαρὴ παράδοσι ἔργο τοῦ πατρὸς Ἀγγέλου Νησιώτου;

(Συνεχίζεται)

Ἐκκλησία καὶ Κόσμος

«ΟΙ ΘΡΗΝΩΔΟΙ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ» *

Τὰ προβλήματα τῶν νέων ἀνθρώπων, ἡ ψυχολογία τους καὶ ἡ συμπεριφορά τους πάντοτε ὑπῆρξαν κορυφαῖο μέλημα τῆς κοινωνίας.

Ἀτέρμονες στάθηκαν οἱ συζητήσεις στὸ παρελθὸν γύρω ἀπὸ τὶς φυσικὲς συγκρούσεις καὶ τὶς δραματικὲς περιπλοκὲς ποὺ δημιουργήθηκαν, καθὼς τὸ νέο αἷμα εἰσορμοῦσε μέσα στὸ κορμὶ τῆς κοινωνίας!

Τὸν τελευταῖο ὅμως καιρὸ ἕνας ιδιαίτερος ἀναβρασμὸς παρατηρεῖται στὶς τάξεις τῶν μεγαλυτέρων, ἐξαιτίας τῆς σφοδρᾶς ἀνησυχίας τῶν νέων καὶ τῆς ὀξυτάτης ἀντιθέσεώς τους μὲ ὅ,τι ἀποκαλοῦμε κατεστημένο, παλαιό, ἀμετακίνητο πρότυπο, παραδεγμένο!

Ἀνώτεροι κληρικοί, πολιτικοὶ ἡγέτες, παιδαγωγοί, κοινωνικοὶ παράγοντες διατυπώνουν καθημερινὰ τὴν δυσφορία τους γιὰ τὶς πράξεις καὶ τὴν ἠθικὴ τῶν νέων. Προφητεύουν, μὲ Κασσανδρικές φωνές, ἕνα οἰκτρὸ μέλλον γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀν τελικὰ δὲν δαμαστή ἡ δύναμη αὐτὴ ποὺ λέγεται νεότης.

Ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ δομὴ τῶν νέων, τὸ ἦθος τους, τὶς ἀντιλήψεις τους, τὴν πνευματικὴ καὶ ἰδεολογικὴ τους τοποθέτησι, τὴν νεανικὴ, ψυχικὴ μέθη τους, τὴν ἐρμηνεία ποὺ δίνουν γιὰ τὸν κόσμο, τὸν ἄνθρωπο, τὴν ἱστορία καὶ τὸ μέλλον, οἱ μεγαλύτερες γενιὲς σχεδὸν τίποτα δὲν παραδέχονται!.. Ἀκόμα κι αὐτὴ ἡ ἀνησυχία τους, ὁ ἐσωτερικὸς σπασμὸς τῆς ψυχῆς τους, ποὺ ἐκδηλώνεται συχνὰ μὲ μιὰ ἐξωτερικὴ, ιδιαίτερη ἀμφίεσι, ἢ καὶ μὲ μιὰ συγκεχυμένη ἰδιοτροπία, εἶναι κατακριτέα! Εἶναι, λένε, ἀκατανόμαστα καὶ ἀπαράδεκτα ὅλα, γιὰτὶ εἶναι ἀντίθετα μὲ τὴν κοσμιότητα. Εἶναι προσβλητικὰ καὶ ἀπάνθρωπα γιὰ τὶς καθιερωμένες, δογματικὲς ἀντιλήψεις τῶν μεγαλυτέρων!..

Αὐτοὶ εἶναι μερικοὶ λόγοι, ποὺ καθημερινὰ ἀθοῦν ἕνα πλῆθος ἀπὸ ὑπεύθυνα πρόσωπα καὶ «ἀκόιμητους φρουροὺς» τῆς τάξεως καὶ τῶν παλαιῶν ἀρχῶν νὰ θρηνηθοῦν. Νὰ ἀπαισιοδοξοῦν συνε-

* Ραδιοφωνικὸν σχόλιον μεταδοθὲν τὴν 17-3-1972 εἰς τὴν ἐκπομπὴν «Ἐκκλησία καὶ Κόσμος».

χῶς. Νὰ ἐναντιώνωνται στὰ σχέδια, στὶς ἀντιλήψεις καὶ στὶς ροπὲς γιὰ ἀλλαγὴ καὶ νέους μετασχηματισμούς, ποὺ οἱ νέοι παρουσιάζουν, καθὼς καὶ στὴν ἐπαναστατικὴ ἀμφίεσί τους.

*

Περισσότερο ὅμως ἀπ' ὅλα σημασία ἔχει ἡ στάσι τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι στὰ καυτὰ αὐτὰ θέματα. Καὶ τοῦτο, γιὰτι καὶ στὶς μέρες μας ἡ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τὴν μόνη ἐλπίδα τοῦ κόσμου. Ἐλπίδα ἀγάπης, εἰρήνης καὶ ἐνότητος τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν.

*

Δυστυχῶς ὅμως δὲν εἶναι ἐνιαία ἡ ἀντιμετώπισι τῆς συμπεριφορᾶς τῶν παιδιῶν ἀπ' ὅλους τοὺς ἐκπροσώπους καὶ ἐκκλησιαστικούς ἡγέτες! Μιὰ ἀντίφασι ποὺ προκαλεῖ σύγχυσι, περιπλέκει τὸ πρόβλημα σ' ὅλο τὸν κόσμο. Δίνει διαστάσεις δυσανάλογες καὶ μετατοπίζει τὸ πρόβλημα.

Δίνονται ἔτσι εὐκαιρίες παρεξηγήσεων. Πληγώνονται συνειδήσεις. Ἀπομακρύνονται ψυχὲς ἀπὸ τὴν πίστι, ποὺ τελικὰ, παρ' ὅλη αὐτὴ τὴν δίνη, ἐκεῖ ἀποζητοῦν μὲ σπαραγμὸ καρδιάς λιμάνι γιὰ τὸ κυματοδαρμένο σκάφος τους.

Ἄν ὅμως ἡ Ἐκκλησία, σ' ὅλα αὐτὰ τὰ ὀξύτατα προβλήματα καὶ ζητήματα, δὲν προσφέρεται σὰν κιβωτὸς σωτηρίας καὶ κατανοήσεως, τότε οἱ νέοι σὲ ποῖον θὰ ἀπευθυνθοῦν;

*

Ἐξαιτίας μάλιστα αὐτῆς τῆς δυσπιστίας, τῆς συγχύσεως καὶ τῆς συσκοτίσεως εἶναι πολλοὶ οἱ νέοι, ποὺ βρίσκουν ὅτι σήμερὰ ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τοὺς κρίνουν αὐστηρὰ καὶ ἀμόνο κατ' ὄψιν». Καὶ ὅτι ἐνῶ τοὺς ἀφαιροῦν τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέρχωνται στὸ Ναὸ μὲ τὴν ἀμφίεσι ποὺ ἐπιθυμοῦν, ἡ Ἐκκλησία, γνωρίζουν καλά, εἶναι ταγμένη ὥστούσο νὰ δέχεται στοὺς κόλπους της κάθε ἐγκληματία καὶ κάθε ἀμαρτωλό. Καὶ ὅτι ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία ὑπῆρξε πάντοτε ἄσυλο, μὲ ἀνοιχτὲς τὶς πόρτες της γιὰ τοὺς ἄσωτους, τοὺς κακούργους καὶ τοὺς ληστές, συχνὰ οἱ ἐκπρόσωποί της κάνουν διάκρισι στὸ ποίμνιο καὶ κλείνουν τὶς πόρτες!..

Ἄραγε ὅμως αὐτὸ βοηθαίει σὲ μιὰ πλατιὰ κατανόησι; Καὶ πόσο στ' ἀλήθεια, εἶναι ἀναγκαῖο, στὸ σημεῖο αὐτό, νὰ θυμηθοῦμε τὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο καὶ τὸν λόγο του κατὰ τοῦ Ὑ-

πάτου Εὐτροπίου; εἶναι ἐπίκαιρο σὰν ἀπάντησι σ' ὄλους ἐκείνους, πού παίρνουν ἄκριτη, ἀρνητική στάσι καί δογματίζουν πάνω σέ δικές τους ἀντιλήψεις καί σέ βάρος τῆς καθαρᾶς, εὐαγγελικῆς διδασκαλίας.

*

«Βρίσκω τὸ Εὐαγγέλιο πολὺ νερωμένο», δήλωσε ὁ Νταίηβιντ Χόιτ, ἓνας ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τοῦ κινήματος τῶν «Παιδιῶν τοῦ Ἰησοῦ» στὴν "Ατλαντα.

Βέβαια, τὸ Εὐαγγέλιο δὲν εἶναι νερωμένο. Κάθε ἄλλο μάλιστα! Σήμερα ἀποτελεῖ, ὅπως καί πάντοτε, τὴν μόνη ὁδὸ σωτηρίας μας. Ἄλλά, πολὺ συχνά, δὲν ἀκούγονται οἱ καθαρὲς ἰδέες τοῦ Χριστοῦ. Ἐπικρατοῦν περισσότερο οἱ προσωπικὲς κρίσεις, πού σιάζουν τὴν ἀλήθεια! Τὴν ἀλήθεια πού δὲν βρίσκεται στοὺς θρηνοδοὺς καί στοὺς ἀπαισιόδοξους τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος. Οὔτε σ' ὄλους ἐκείνους, πού προφητεύουν τὴν καταστροφὴ τοῦ κόσμου, ἐπειδὴ κλονίζεται μιὰ παλιὰ ἐποχὴ καί στὴν θέσι της ὁ κόσμος πραγματοποιεῖ ἓνα νέο ἀνοιγμα, πὺ δημιουργικό. Ἡ ἀλήθεια βρίσκεται στὴν ἀγάπη μας πρὸς ὄλους τοὺς νέους. Στὴ διαρκῆ διαλεκτικὴ ἀνάμεσα στὶς γενιὲς πού μᾶς βοηθάει νὰ ἐντοπίζουμε πού εἶναι τὸ πρόβλημα. Πού εἶναι τὸ ψευτοπρόβλημα. Καί πού ἡ ὀρθοτόμησι τῶν πραγμάτων καί τῶν γεγονότων στὸν ἀσυμφιλίωτο καιρὸ μας, γιὰ τοὺς ἄκριτους θρηνοδοὺς.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΕΡΟΥΣΗΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καί «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

235. Τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε...» λέγεται πρὸ τῆς ἐκφωνήσεως («Εὐλογημένη ἡ βασιλεία»; (Ἐρώτησις Πανοσ. Ἀρχιμ. Π.)).

Κατὰ τὴν κρατοῦσαν σήμερον τάξιν, τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε...» ἀπαγγέλλεται ἀπὸ τὸν ἱερέα πρὸ τῆς ἐκφωνήσεως τῆς ἐνάρξεως τῆς θείας λειτουργίας, δηλαδὴ τοῦ «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία...». Καθ' ὅσον γνωρίζω, ἡ πρώτη γι' αὐτὸ μαρτυρία ὑπάρχει στὸν κώδικα τῆς Πάτμου 719 τοῦ ΙΓ' αἰῶνος καὶ στὴν «Διάταξι τῆς θείας λειτουργίας» τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Φιλοθέου (ΙΔ' αἰῶν). Στὴν δευτέρα ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν παρουσιάζεται ἀκόμη πλήρως παγιωμένη, ἀφοῦ ὁ ἱερεὺς εἶχε τὴν δυνατότητα νὰ ἐπιλέξῃ μεταξὺ τοῦ «Βασιλεῦ οὐράνιε» καὶ τοῦ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ» («στάντες ὁμοῦ (ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος) πρὸ τῆς ἁγίας τραπέζης, προσκυνοῦσι τρεῖς καθ' ἑαυτοὺς εὐχόμενοι καὶ λέγοντες τὸ 'Βασιλεῦ οὐράνιε' ἢ τὸ 'Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ' δις καὶ τὸ 'Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις' ἅπαξ») κώδιξ Παντελεήμονος 6277-770). Ἀπὸ παλαιότερου κώδικας δὲν ἔχομε σχετικὰ μαρτυρίες. Συντομωτέρα μάλιστα «Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας» ποὺ εὑρίσκεται στὸν κώδικα Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν ὑπ' ἀριθμ. 662 (ΙΒ'-ΙΓ' αἰῶν), ἐνῶ λεπτομερῶς περιγράφει τὶς προπαρασκευαστικὰς πράξεις τοῦ ἱερέως, δὲν κάμνει καθόλου λόγο γιὰ τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε». Σύμφωνα λοιπὸν πρὸς τὰ δεδομένα αὐτά, τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε» πρέπει νὰ εἰσῆχθῃ στὸ σημεῖο αὐτὸ τῆς θείας λειτουργίας περὶ τὸν ΙΒ' αἰῶνα καὶ μάλιστα ὄχι γενικῶς. Ἡ εἰσαγωγή του ὠφείλετο στὴν τάξι, ποὺ παρουσιάζεται κατὰ τὴν ἐποχὴ αὕτη περίπου, τῆς προσθήκης στὴν θεία λειτουργία διαφόρων συμπληρωματικῶν στοιχείων, ὅπως ψαλμικῶν στίχων, διαλόγων μεταξὺ ἱερέως καὶ διακόνου καὶ τροπαρίων, ποὺ ἔχουν κυρίως προπαρασκευαστικὸ χαρακτήρα γιὰ τὸν λειτουργοῦντα ἱερέα. Τέτοια στοιχεῖα ὑπῆρχον ἐξ ἀρχῆς καὶ ὑπάρχουν καὶ σήμερα στὸ ἀρχικὸ κείμενο τῆς θείας λειτουργίας, ὅπως π.χ. ἡ εὐχὴ «Οὐδεὶς ἄξιος...» πρὸ τοῦ μυστηριακοῦ μέρους τῆς θείας λειτουργίας, ἡ εὐχὴ πρὸ τοῦ «Πάτερ ἡμῶν», ἡ Κυριακὴ προσευχὴ, ἡ εὐχὴ τῆς κεφαλοκλισίας καὶ τὸ «Πρόσχε, Κύριε...» πρὸ τῆς θείας μεταλήψεως κλπ. Ἄλλ' ὅταν ἀπὸ τὴν διαρκῆ χρῆσιν τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἔχασαν τὴν ἀρχικὴν τὴν βαρῦτητα, ἐπεξητήθησαν ἄλλοι τρόποι προπαρασκευῆς, πὺ νέοι καὶ γι' αὐτὸ πὺ ἐντυπωσιακοί. Ἡ τάξις αὕτη ἔφθασε σὲ περίοδο μεγάλης ἐξάρσεως, τόσο πὺ σὲ πολλὰ μεταγενέστερα χειρόγραφα τὸ ἀρχικὸ κείμενο τῆς

θείας λειτουργίας υπερκαλύπτεται από την απαγγελία τροπαρίων, εὐχῶν, στίχων καὶ ἄλλων στοιχείων, τῶν ὁποίων ἢ παρεμβολὴ ἐγίνετο ἐνίοτε καὶ ἀκαίρως, ὅπως π.χ. τοῦ «Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα...» πρὸ τῆς ἐπικλήσεως. Στὰ ἔντυπα κείμενα, εὐτυχῶς, δὲν διετηρήθησαν ὅλα.

Εἰδικῶς τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε...» εἰσῆχθη ὡς ἐπικλήσις πρὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα, προκειμένου ὁ ἱερεὺς νὰ καταξιωθῇ διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ νὰ τελέσῃ τὸ μυστήριον. Ἐτέθη ἐπομένως πρὸ τῆς εὐλογίας, πού θὰ ἐσημείωνε τὴν ἑναρξί τῆς τελεσεώς του. Γιὰ τοὺς ἰδίους θεολογικοὺς λόγους προσετέθη, ἴσως τὴν ἰδίαν ἐποχή, τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε...» καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς πρώτης ἀκολουθίας κάθε ὁμάδος τῶν ἀκολουθιῶν τοῦ νυχθημέρου, ὅταν ἀτόνησε ἢ ἐλησμονήθη ὁ λόγος, γιὰ τὸν ὁποῖον ἀρχικῶς ἔθεταν τὸν 50ὸ ψαλμὸ στὴν ἀρχὴ τῶν ἀκολουθιῶν, ἢ ὅταν ἀπὸ μεταγενέστερες προσθήκες ὁ ψαλμὸς αὐτὸς δὲν ἦταν πιά στὴν ἀρχὴ τῆς ἀκολουθίας. Ἔτσι μὲ τὸν 50ὸ ψαλμὸ, πού εἶχε προπαρασκευαστικὸ χαρακτήρα γιὰ τὸ ἔντονο αἶσθημα μετανοίας πού κυριαρχεῖ σ' αὐτὸν καὶ γιὰ τὶς ἐπικλήσεις πρὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα πού περιέχονται σ' αὐτὸν («καὶ Πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου... καὶ τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ... καὶ Πνεύματι ἡγεμονικῶ στήριξόν με... Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις...») στίχ. 12.13.14.17), ἀρχίζαν οἱ ἀκολουθίες τοῦ μεσονυκτικοῦ, τοῦ ὄρθρου καὶ τοῦ ἀποδείπνου. Τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε...» μπῆκε ἀργότερα στὴν ἀρχὴ τοῦ μεσονυκτικοῦ, τοῦ ὄρθρου, ὅταν δὲν συνάπτεται στὸ μεσονυκτικόν, τῆς Γ' ὥρας καὶ τῆς Θ' ὥρας. Μὲ τὴν διαφορὰ, ὅτι ἐκεῖ βρῆκε θέσι μετὰ τὴν εὐλογία τῆς ἐναρξεως, ἐνῶ στὴν θεία λειτουργία πρὶν ἀπὸ αὐτὴν, ἐπειδὴ προφανῶς τὸ σημεῖο αὐτὸ τῆς θείας λειτουργίας ἦταν πλήρως διαμορφωμένο καὶ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὶς ἄλλες ἀκολουθίες πού ἀναφέραμε, δὲν ἦταν εὐκόλο νὰ ὑποστῇ νέες διευθετήσεις.

Πάντως ἄς σημειωθῇ, ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε...» λέγεται κατὰ τὴν μικρὰ ἀκολουθία τοῦ «καιροῦ», ἢ ὁποία διεμορφώθη σὲ μεταγενεστέρους χρόνους εἰδικῶς γιὰ τὴν προπαρασκευὴ τοῦ ἱερέως γιὰ τὴν τέλεσι τῆς θείας λειτουργίας, ἢ ἐπανάληψις του καὶ πάλιν πρὸ τοῦ «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία...» θὰ ἦτο λογικῶς μὲν ἀδικαιολόγητος, ἐπὶ πλεόν δὲ θὰ ἔμποροῦσε νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἓνα εἶδος λειτουργικοῦ ἀναχρονισμοῦ. Ἐνῶ δηλαδὴ υἰοθετήσαμε τὴν μεταγενεστέρη ἀκολουθία τοῦ «καιροῦ», στὴν ὁποία συνεκentrώθησαν ὅλα τὰ προπαρασκευαστικὰ στοιχεῖα, ἐπομένως καὶ τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε...», ἐμμένομε στὴν ἐπανάληψι τοῦ τελευταίου αὐτοῦ στὸ σημεῖο ἐκεῖνο, πού ὑπῆρχε πρὶν ἢ εἰσαχθῇ ἡ ἀκολουθία τοῦ «καιροῦ» ἢ, τοῦλάχιστον, πρὶν περιληφθῇ σ' αὐτὴν καὶ τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε...».

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

Ο ΘΕΙΟΣ ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

Ὁ Ὅσιος Νεκτάριος ὁ Πενταπόλεως εἶναι ἕνας νεοφανῆς Ἅγιος τῆς Ἐκκλησίας μας, μὲ νοπή τῆ μνήμη τοῦ βίου του. Κοιμήθηκε τὸ 1920 στὴν Ἀθήνα. Ζοῦν ἀκόμη χριστιανοὶ ποὺ ἠξιώθηκαν νὰ τὸν γνωρίσουν ἀπὸ κοντά.

Ὁ βίος του ὑπῆρξε ἀθόρυβος. Καὶ ὅταν λέμε βίος του, ἐννοοῦμε τὴν ἀγίαν του ζωὴ, τὰ γεγονότα ἐκεῖνα ποὺ τὸν ὕψωσαν στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ γεγονότα ὑπῆρξαν κυρίως ἐσωτερικά. Ἐγκεινται στὴν ἀνεξίκακη καρτερίαν του, ποὺ οἱ Ἄγγελοι καμάρωναν, ἐτοιμάζοντας τοὺς στεφάνους τῆς δόξης του.

Ἦταν μιὰ φύση ἡμερη, εὐαγγελικὴ, ἀληθινὸ πρόβατο τοῦ Χριστοῦ. Δὲν εἶχε φιλοδοξίες ἐπίγειες. Ἡ καρδιά του ἦταν μαλακὴ καὶ γλυκεῖα σὰν τὸ κηρομέλι, εὐπλαστὴ στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Ἄνθρωποι τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἀδίκησαν καὶ τὸν κατάρτεζαν. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁ μακάριος, μιμούμενος τὸν Κύριό του, δὲν μνησικάκησε. «Ἐμίσησε πᾶσαν ὁδὸν ἀδικίας» (Ψαλμ. ριή' 104). Ἦταν ποτισμένος, ἐπαληθεύοντας τὸ γλυκύτατο ὄνομά του, μὲ τὸ νέκταρ τοῦ Θεοῦ λόγου. Ἔτσι, «ἀπὸ τῶν κριμάτων τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐξέκλινε» (αὐτόθι, στίχ. 102) καὶ μπορούσε νὰ ἐπαναλαμβάνη στὸν Κύριό του τό: «ὡς γλυκέα τῷ λαρυγγί μου τὰ λόγιά σου» (στίχ. 103). Εἶναι ἀπερίγραπτη ἡ δύναμη ποὺ παρέχει ὁ Χριστὸς στοὺς γνήσιους μαθητάς του, γιὰ νὰ ἀντιστέκονται καὶ νὰ ἀντέχουν στὶς ἀντιξοότητες αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Ὅποιος ἔχει τὸν Χριστὸ μέσα του, δὲν χρειάζεται τις παρηγορίες τῶν ἀνθρώπων. «Ἐὰν παρατάξεται ἐπ' αὐτὸν παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδιά αὐτοῦ» (Ψαλμ. κστ' 3).

Αὐτὸ δὲν σημαίνει, βέβαια, ὅτι ὁ Ὅσιος δὲν αἰσθανόταν τοὺς νυγμοὺς καὶ τὴν κακία τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ ἔφερε σὲ πέρας τὸ «μαρτύριον τῆς συνειδήσεως», μένοντας πάντα ἀκλόνητος στὴν πίστι του, ἀγαπώντας πάντα τὴν Ἐκκλησίαν. Γιατὶ τὴν ξεχώριζε ἀπὸ τὰ παραπτώματα τῶν ἀνθρώπων. Θὰ μπορούσε νὰ ἐπαναλάβῃ γι' Αὐτὴν τὰ συγκινητικὰ ἐκεῖνα λόγια ἀφοσιώσεως ἐνὸς ἄλλου Ἁγίου, ποὺ τὴν ἀγάπησε φλογερά καὶ δὲν τὴν πρόδωσε: «Οὐκ ἀρνησόμεθά σε, φίλη Ὁρθοδοξία. Οὐ ψευσόμεθά σε, πατροπαράδοτον σέβας. Ἐν σοὶ ἐγεννήθημεν καὶ ἐν σοὶ ζῶμεν καὶ ἐν σοὶ κοιμηθησόμεθα. Εἰ δὲ καὶ καλέσει καιρὸς καὶ μυριάκις ὑπὲρ σοῦ τεθνηξόμεθα»*.

* Μάρκος ὁ Εὐγενικός.

Τὸν «ἐκύκλωσαν κύνες ὡσεὶ πολλοί». Ἄλλὰ δὲν ἀντιμετώπισε μὲ θαυματικούς τρόπους τὶς ἐπιθέσεις τοῦ κακοῦ. Τὸ παρόνοιο τὸν ἐπνιγε, ἀλλὰ δὲν κινήθηκε σὲ ἀντεκδίκηση. Ἀκύμαντη στάθηκε ἡ ἐπιφάνεια τῶν τρόπων του. Εἰρηνικὴ ἡ βιοτὴ του.

Βλέποντας αὐτὸ τὸ ἡσύχιο πνεῦμά του, θυμᾶται κανεὶς ἄθελα — ἂν καὶ γράφηκε γιὰ ἓνα γεγονός ἄπειρα δοξασμένο—, τὴ φράση τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου Ἀντιοχείας: «Μυστήριον κραυγῆς, ἐν ἡσυχίᾳ Θεοῦ». Ἀξιοῦμνητη ἀρετὴ, ὑπομονὴ ποῦ τῆς ταίριαζαν αἶνοι, ὅμως ἀρετὴ κρυφὴ καὶ σιωπηλὴ, ὅπως εἶναι πάντα τὸ ἀληθινὰ ἀνδρεῖο φρόνημα.

Ἄλλὰ ὁ «βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ» Κύριος τίμησε τὸ τέκνο του αὐτὸ «ἐν τῷ φανερῷ» (Ματθ. στ' 4). Ἔκαμε νὰ γίνῃ στήλη στὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ ἡ ἀγιότης τοῦ Ὁσίου Νεκταρίου, μὲ θαύματα ποῦ στόλισαν τὸν βίον του καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ στολίζουν τὴ μνήμη του.

Στὴν Αἴγινα, ὅπου ἀσκήτευσε, διήνυσε τὸ τελευταῖο στάδιο τῆς ζωῆς του, σὰν πνευματικὸς ὁδηγὸς τῆς ἐκεῖ Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος, οἱ χριστιανοὶ κατάλαβαν ὅτι ἦταν ἓνας Ἁγιος. Ἔτσι, ἐνῶ ἀκόμη βρισκόταν στὴ γῆ, ἡ γενικὴ αἴσθησις γύρω του ἀνταποκρινόταν στὴν πραγματικότητα ποῦ ὁ οὐράνιος κόσμος ἀτένιζε.

Ὁ Ὁσιος Νεκτᾶριος προσέφερε πολλὰ στὴν Ἐκκλησίᾳ μας. Σὰν ἐπίσκοπος, σὰν μοναχός, σὰν διδάσκαλος τῶν τέκνων τῆς μετὰ τὸν προφορικὸ λόγον καὶ τὴ γραφίδα — σὰν θαυματουργός, γιὰ τὸν ὅποιον προσφυῶς ἔχει λεχθῆ, ὅτι δὲν ὑπάρχει νόσημα ἀνίατο γι' αὐτόν, ἔλαμψε εὐεργετικὰ στοὺς γύρω του. Δὲν θορύβησε, ὅπως εἶπαμε, στὴ σταδιοδρομίᾳ του. Πέρασε διακριτικὰ ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, μὲ εὐαγγελικὴ ἀπλότητα, κερδίζοντας «τῆ πτωχείᾳ τὰ πλούσια», στερούμενος τὶς κοσμικὰς χαρὰς καὶ «ἐν Θεῷ πλουτῶν».

Τί τὶς χρειάζεται ὁ ἀληθινὸς ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ τὶς ἀπολαύσεις καὶ τὶς ἀνέσεις τοῦ κόσμου; Ὅταν ἔχη κανεὶς τὸν Χριστὸ μέσα του, εἶναι ἀπόλυτα αὐτάρκης. Ἔχει «τὸ ἐν οὐ ἔστι χρεία».

«Διεπωρεύθη ἐν ἀκακίᾳ καρδίας αὐτοῦ» (Ψαλμ. ε' 2) ἀνάμεσα μᾶς, «ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ», δηλαδὴ τῆς Ἐκκλησίας του. Πνεῦμα ἀγαθὸ, θεοσεβές, ἀμέτοχο σὲ κάθε κακία, ὑπηρετήσε τὸν κόσμον μὲ ζῆλο φωτεινὸ καὶ συνεσταλμένο, μὲ τὴν ὑπερφυσικὴ ἐκείνη αἰδῶ τῆς ἀληθινῆς ἀρετῆς, ποῦ δὲν θέλει νὰ ἐπιδεικνύεται καὶ νὰ φωνασκῆ. Ὅτι γράφηκε γιὰ τὸν Κύριον τοῦ Ἰησοῦ, θὰ ἄρμοζε καὶ σ' αὐτόν: «Οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει,

οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Κάλαιον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει», (Ματθ. ιβ' 19-20).

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ τὸν ἠγάπησε ὅσο λίγους Ἅγιους καὶ τιμᾶ καὶ γεραίρει τὴν ὁσία μνήμη του κατανυκτικά καὶ ὀλόψυχα. Τὸ ὄνομά του, γραμμένο ἤδη στὴ βίβλο τῶν ζώντων στὸν οὐρανό, σελαγίζει στὶς ψυχὰς ἐδῶ κάτω μὲ ἰδιαίτερη γλυκεῖα λάμψη, μὲ παρακλητικὸ φῶς, ποὺ καταυγάζει, στηρίζει καὶ εὐφραίνει τὸν ἐσωτερικὸ μας ἄνθρωπο. Λάμπει καὶ σὲ ὅλη τὴν ὑπερόριο Ὁρθοδοξία, ποὺ ἀναφωνεῖ καὶ γι' αὐτὸν τὸ δαυϊτικόν: «Ἐμοὶ ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου, ὁ Θεός!».

Ἐχοντας λοιπὸν τέτοιον Ἅγιο ἀνάμεσά μας, ὡς δοξάζουμε τὸν Κύριο, ποὺ μᾶς τὸν χάρισε. Καὶ ὡς ἀκούσουμε τὴ θεία φωνὴ ποὺ μᾶς λέγει: «Γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος ἐν τῷ ἁγιασθῆναί με ἐν ὑμῖν κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν» (Ἰεζ. λστ' 23).

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

= Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α =

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Συμπόσιον Πατέρων. Κλήμεντος πρὸς Κορινθίους Α'. — **Ἐπίκαιρα**. — **Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου**, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ὁ Ἐορτασμός τοῦ «Σταυρωσίμου» καὶ ἀ' Αναστασίμου» Πάσχα. — Μητροπολίτου Ἀργολίδος Χρυσοστόμου, Ἱερατικὸς Μορφές, ἕνας σύγχρονος Ἰώβ, τοῦ Ἀρχιμ. Διον. Παυλόπουλος ἢ Γαλάνης. — **Ἀρχιμ. Ἰωάννου Γ. Αλεξίου**, Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας, Ἡ Ἀγάπη, μῆνυμα καὶ ἔργα. — **Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδου**, Γνωριμία μὲ τὸν Ὁρθόδοξο Μοναχισμό. — **Ἀρχιμ. Τιμοθέου Τριβιζᾶ**, Τὸ Μυστικὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ. — **Ἀρχιμ. Παντελ. Καθρεπτίδου**, Δ' Συνέδριον Ἱεροκηρύκων, Τὰ ἐκ τῆς ἀθεϊστικῆς προπαγάνδας δημιουργούμενα εἰδικὰ προβλήματα παρὰ τῆ νεολαία τῆς Ἑλλάδος. — **Πρεσβ. Κωνστ. Γερασιμοπούλου**, Ἐκ τοῦ Γραφείου Ποιμαντικῆς Οἰκογενείας, Ἱερά Ἐξομολόγησις καὶ Προβλήματα ἐν τῇ Οἰκογενείᾳ. — **Πρεσβ. Γ. Ι. Διαμαντοπούλου**, Οἱ Χαϊρετισμοί. — **Αἰδес. Δρος Ἀ. Ἀλεβιζοπούλου**, Ἐνοριακά, Ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. — **Ἀνδρέου Νομικοῦ**, Ἡ ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. — **Ν. Παπαμιχαλάκη**, Ἡ ἔννοια τῆς φθορᾶς καὶ ἀφθαρσίας ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τῇ φύσει κατὰ τὴν Γραφὴν καὶ Ἰμνολογίαν. — **Παναγιώτου Δ. Σακελλαρίου**, Ἀρχιμ. Θεολόγος Κ. Παρασκευαΐδης δ. Θ. (1876-1938). Ὁ ἀπ' ἄμβωνος διδάσκαλος καὶ ὁ ἐπιστήμων. — **Ἄγγελος Νησιώτης**. — **Δημήτρη Φερούση**, «Οἱ θρηνηδοὶ τοῦ εἰκστού αἰῶνος». — **Φ.** Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — **Βασ. Μουστάκη**, Ὁ Θεὸς Νεκτάριος.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰασιῶ 1, Ἀθήναι 140